

วารสาร

การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
Educational Administration and Innovation Journal

2024

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ISSN: 2822-0056 (Print)

ISSN: 3027-8384 (Online)

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND INNOVATION JOURNAL
FACULTY OF EDUCATION, NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2567

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398/1 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์
โทร. 096-6622428

<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา**คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์****วัตถุประสงค์**

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดพิมพ์เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่อันเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการ ด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในยุคคลมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ปรัชญาการศึกษา การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน จิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา วิจัยและสถิติการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษาพิเศษ การพัฒนาวิชาชีพครู พหุวัฒนธรรมศึกษา แหล่งวิทยาการการเรียนรู้และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์

Dean, Faculty of Education

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์

Asst.Prof. Dr.Thinnakorn Cha-umpong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพัทธา สังข์ยก

Asst.Prof. Niphattha Sangyok

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา

Prof. Dr.Vithaya Jansila

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

Assoc.Prof.Dr. Chaiya Pawabutr

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เรืองรอง

Assoc.Prof.Dr. Passkorn Roungrong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง

Asst.Prof.Dr. Yongyouth Yaboonthong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท คูศิริรัตน์

Asst.Prof.Dr. Kampanart Kusirirat

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khonkaen University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakonnakon Rajabhat University

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

Asst.Prof.Dr. Satorn Subruangthong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ พุทธิเชม

Asst.Prof.Dr.Duangjai Puttasem

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ

ฉบับแรกของปี

มกราคม – เมษายน

ฉบับที่สองของปี

พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่สามของปี

กันยายน – ธันวาคม

ศิลปกรรม

นายราเมศ ชาญณรงค์

Mr. Rames Channarong

ภาพปก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์และนายราเมศ ชาญณรงค์

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

398/1 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130

โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์

โทร. 096-6622428

<http://edu.nsruc.ac.th/2018/>

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีการภายนอกกรรมการ
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ**ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก**

รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ้งโรจน์ แก้วอุไร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนกนก

อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรา พุ่มพชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชภูมิ สีสมภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี แสงอุทัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ัย กิริติรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐมน พันธุ์ชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิกรม สุขชนิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิญญ์ ปิยนนทศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนันท์ เถียรประภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช บุญเขียว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น
อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์
อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร
อาจารย์ชญาณุตม์ บุญพระเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูร วรบำรุงกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยพล ธงภักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ คชินทร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.เลาวเรศ ภักดีจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แนนเนียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายทิพย์ ยะฟู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย เทียมพัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์ดง
อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 9 จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ให้กับนักวิชาการทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ

ดังนั้นฉบับปีที่ 4 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2567 ได้นำเสนอบทความที่น่าสนใจ รวมทั้งสิ้น 12 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบ การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเฉพาะศาสตร์สาขา โดยถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้พิจารณาคัดเลือก

ในส่วนเนื้อหาของวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ทางกองบรรณาธิการจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ เพื่อให้มีความหลากหลายและสามารถนำเสนอนวัตกรรมทางด้านการบริหารการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนผลงานให้นักวิชาการทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพและมาตรฐานกับผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวารสารให้ได้เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

ทางกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร ซึ่งทางกองบรรณาธิการขอให้ความเชื่อมั่นว่าวารสารวิชาการฉบับนี้มีเนื้อหาที่น่าสนใจและทรงคุณค่าทางกองบรรณาธิการจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพวารสารให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น และเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือ ผลงานวิจัย ให้แก่บทความที่มีคุณภาพต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ขัมพงษ์

บรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนากรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย	
A DEVELOPMENT OF THE SCIENCE LEARNING MANAGEMENT PROGRAM USING THE DESIGN THINKING PROCESS WITH THE MINDSET FRAMEWORK DEVELOPMENT GUIDELINE TO STRENGTHEN THE GROWTH MINDSET AND INNOVATION FOR GRADE 5 STUDENTS AT UNIVERSITY DEMONSTRATION SCHOOL	1
วุฒิพันธ์ เทศคลัง, วาริรัตน์ แก้วอุไร	
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม	
THE FACTORS DECISION TO PURSUE FURTHER EDUCATION IN BACHELOR OF EDUCATION THAI LANGUAGE NAKHON PHANOM UNIVERSITY	16
สุทธิลักษณ์ สวรรยาวิสุทธิ, ฐนพรรณ รูปหอม, นันทิญา พันธิโชติ	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์	
THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEAMWORK IN SCHOOLS IN PHROM PHIRAM DISTRICT UNDER THE PHITSANULOK-UTTARADIT SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE	31
ปานศิน เคยเหล้า, ปิยรัชณี ประไพภูมิ, พิมพ์ระการ กองตุ้ย, ภัทราภรณ์ หอมจันทร์, ภัทริกา ศรีภา, สติพร เขาวนชัย	
การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก	
A STUDY OF STATE AND GUIDELINES FOR ACADEMIC AFFAIRS OPERATION OF NETWORK SCHOOL IN POWER OF 10 SCIENCE PROJECT PHITSANULOK PROVINCE	43
พงษ์สิทธิ์ แสงอรุณ, พรรณนิภา เนื่อสีจัน, พิษญาพร แจงทอง, ภัควัฒณชัย ดีเกิด, มนทิญา ปั่นสำลี, สติพร เขาวนชัย	
การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ : แนวทางสำคัญสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเทศญี่ปุ่น	
CREATING LEARNING ENVIRONMENTS: KEY STRATEGIES FOR DEVELOPING EDUCATION QUALITY IN JAPAN	54

กลมทิพย์ สำราญจักร, พรทิพย์ เขียวขำ, พัฒร ลอยเด่น, มลวิภา เมืองพระฝาง, ณิรินทร์พัชร ปฐมพุทธิธรรม การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 A STUDY OF THE CONDITIONS OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE NEW NORMAL ERA OF SCHOOLS UNDER THE PHETCHABUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	66
สุชาติ ท้าวเมือง, นันธวัช นูนารถ, ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ SDG4 แนวคิดการเรียนรู้สู่เป้าหมายการศึกษาที่ยั่งยืน SDG4 Learning Concepts Education for Sustainable Goals	82
รวินันท์ นุชศิลป์, วันวิสาข์ พูลทอง, นภัทร์ธมณท์ น้อยหมอกุลเดช, ศิษฏนนท์ คุ่มจันทร์ การบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนที่มีคุณภาพตาม มาตรฐาน THE MANAGEMENT FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF WAT SING SCHOOL WITH GOOD SCHOOL STRATEGY TO MEET QUALITY WITH STANDARDS	96
เสกสรร คำสำราญ WATNONGGO Model : รูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม WATNONGGO MODEL: A MODEL FOR DEVELOPING EDUCATIONAL ADMINISTRATION BASED ON THE PRINCIPLES OF PARTICIPATORY ADMINISTRATION	110
ไพศาล พินิจธรรม, ศุภวิชญ์ ดิษเจริญ, กัลยาภรณ์ เจริญพร, กัญจมา เผือกใต้ การเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การขอเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษระหว่าง ว17/2552 , ว21/2560 และ ว9/2564 A COMPARISON OF THE CRITERIA FOR APPLYING FOR THE PROMOTION OF SPECIAL SKILLED TEACHER BETWEEN W17/2552, W21/2560, AND W9/2564	120
หัตตพงศ์ พานทองคำ, ธนพล คงดารา, ธนพัชร์ พุฒภัทรดา, ธิติรัตน์ ม่วงยิ้ม, นพกร โนจา, นวรรตน์ ปานเพชร, น้ำฝน ยาบ้น, เบญจมาศ วงศ์บุตรดี, ปรียาวลี ชาวอ่างทอง, สกิรพร เชาวน์ชัย การติดตามและประเมินผลการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน MONITORING AND EVALUATING LEARNING LOSS REHABILITATION	130
ปวิณวัชร ขุนเทียนชมชาติ, สาธิต ทรัพย์รวงทอง, กัลยาภรณ์ เจริญพร การศึกษาสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม THE STUDY OF EMOTIONAL COMMUNICATION FOR ENCOURAGING ETHICAL LEADERSHIP	143
อภิเกียรติ์ สุนทรพรพันธ์, ศุภศิริ บุญประเวศ, สุขุม เจริญทรัพย์, สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ ภาคผนวก	156
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	157

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับ
แนวทางการพัฒนากรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต
และความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF THE SCIENCE LEARNING MANAGEMENT PROGRAM
USING THE DESIGN THINKING PROCESS WITH THE MINDSET FRAMEWORK
DEVELOPMENT GUIDELINE TO STRENGTHEN THE GROWTH MINDSET
AND INNOVATION FOR GRADE 5 STUDENTS AT
UNIVERSITY DEMONSTRATION SCHOOL

วุฒิพันธ์ เทศคลัง¹, วาริรัตน์ แก้วอุไร²

Wuttiphon Tedklang¹, Wareerat Kaewurai²

Corresponding Author E-mail: Wuttiphant@nu.ac.th

Received: May 23, 2024; Revised: Aug 08, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนากรอบความคิด (2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม (3) ทดลองใช้โปรแกรม (4) ประเมินผลโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ โปรแกรม (คู่มือการใช้โปรแกรม) แบบบันทึกภาคสนาม แบบประเมินกรอบความคิดเติบโต แบบประเมินความเป็นนวัตกรรม แบบบันทึกการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test Dependent Samples และ t-test one Samples ผลการวิจัยพบว่า

1) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรม ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความต้องการ สารการเรียนรู้ และกระบวนการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม 2) โปรแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการวัตถุประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล (3) นักเรียนมีกรอบความคิดเติบโตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม อย่างมีนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนหลังการทดลองใช้โปรแกรมคิดเป็นร้อยละ 83.40 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (4) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรมการจัดการเรียนรู้, กรอบความคิดเติบโต, ความเป็นนวัตกรรม

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Student in Master of Education Degree Curriculum and Instruction, Naresuan University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the basic information for developing the science learning management program using the design thinking process with the mindset framework development guideline, 2) create and check the quality of the program, 3) try out the program, and 4) evaluate the program. The sample group was Grade 5 students at University Demonstration School, Semester 2, Academic Year 2023, a total of 31 students were obtained from purposive sampling. Research instruments consists of interview form to study problems and needs, program, manual for using the program, field recording form, growth mindset assessment form, innovator assessment form, learning record form, and a questionnaire of students' opinions towards participating in the program. The data analysis used average, standard deviation, the t-test dependent samples, and t-test one samples. Research findings were 1) Basic information for developing the program, including problem and needs, learning content, and the process of promoting a growth mindset and innovator. 2) The program consists of 5 elements were principles, objectives, learning content, learning management process, and measurement and evaluation. 3) After the trial, students had a higher growth mindset than before the program trial with statistically significant at the .01 level and there was a score of 83.40% as an innovator of students after using the program, which is higher than the threshold of 70% for statistically significant at the .01 level. 4) Students' opinions on participating in the program's learning activities was at the highest level.

Keywords: Learning Management Program, Growth Mindset, Innovator

บทนำ

ในยุคการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการแข่งขันด้านต่าง ๆ ทำให้กลายเป็นสังคมที่มีความไม่แน่นอนและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกเกิดการปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่ เผชิญกับความผันผวนอย่างคาดเดาไม่ได้และความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นการยึดติดสิ่งเก่า ๆ โดยไม่มองหาโอกาสที่จะเรียนรู้หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนให้ทันต่อโลก อาจไม่ใช่สิ่งที่อยู่รอดได้ (รัฐนันท์ รถทอง. 2565: 77) ดังนั้นพลเมืองในสังคมจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ซึ่งในบางครั้งก็อาจนำไปสู่ความล้มเหลว หากพลเมืองมองว่าสิ่งที่เผชิญนั้นเป็นเรื่องที่ท้าทาย หรือมองว่าความล้มเหลวที่พบเจอนั้นคือโอกาสในการพัฒนาตนเอง พลเมืองเหล่านั้นก็จะสามารถเผชิญหน้ากับความยากลำบาก และจัดการกับความพ่ายแพ้เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จได้

กรอบความคิดเติบโต (Growth mindset) ถือว่าเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในอนาคต (วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนาผล. 2562: 53) ซึ่งกรอบความคิดเติบโตจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ล้วนเป็นหนทางสู่การประสบความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ ที่การเรียนการสอนทั้งในปัจจุบันและอนาคต ต้องให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสำหรับการเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีกรอบความคิดเติบโต จึงต้องมีแนวทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทำกิจกรรมท้าทายความสามารถ โดยใช้ความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนรู้และค้นหาคำตอบควบคู่ไปกับการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้การร่วมด้วยช่วยกันแสวงหาวิธีคิดสร้างสรรค์ชิ้นงาน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 3)

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นกระบวนการหาความรู้มากกว่าการได้มาซึ่งคำตอบ เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นกระบวนการสำหรับแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 (นาภรณ์ เจียมทอง 2566: 581) ผ่านการให้ผู้เรียนสำรวจปัญหา คิดหาวิธีแก้ระดมความคิด รวบรวมข้อเสนอแนะ ทบทวนปัญหาและวิธีแก้ไข สร้างต้นแบบ ทดสอบความคิด และทบทวนกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้เป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมทักษะในด้านต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน ชอบทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ ใช้ความมุ่งมั่น ความพยายามในการเรียนรู้ ชอบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการทำซ้ำเดิม นำสิ่งที่ผิดพลาดกลับมาปรับปรุงแก้ไข และมองหาโอกาสที่จะประสบความสำเร็จอยู่ตลอดเวลา

นักเรียนวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะช่วงอายุ 11 – 15 ปี จะเป็นช่วงที่เริ่มต้นของการเป็นนวัตกรรมที่สามารถใช้จินตนาการการประกอบเหตุผลเพื่อสร้างสิ่งใหม่ได้ (ชติยา ปิยะรังสี และคณะ. 2565: 441) และจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของคนเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เริ่มด้วยการใช้ประสาทสัมผัส สู่การใช้สัญลักษณ์ (Piaget: 1960: 160 – 161) ซึ่งในระยะนี้ได้จะสามารถคิดย้อนกลับมีความยืดหยุ่น สามารถมองสิ่งต่าง ๆ ได้หลายแง่มุม สามารถคิดอย่างมีเหตุผลกับปัญหาทุกชนิด มีความคิดแบบผู้ใหญ่ รับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามความเป็นจริง และหากพิจารณาพร้อมกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริคสัน เด็กในวัยนี้จะเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่ทำให้อยู่ในสังคมได้ เรียนรู้งานที่จำเป็นต่อชีวิตในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเด็กได้รับการดูแลให้การสนับสนุนที่ส่งผลให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เด็กจะพัฒนาความเอาใจเอง ความมุ่งมั่น อดทน เพียรพยายามที่จะศึกษาสิ่งต่าง ๆ จะรู้จักวิธีและมีสมรรถนะ จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 อยู่ในระยะช่วงวัยที่ควรเตรียมความพร้อมเพื่อการเป็นคนที่มีกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม

จากข้อมูลและเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนากรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบ

ความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ซึ่งโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นจะสร้างเสริมให้ใช้การเชื่อมโยงความรู้ ข้อมูล ประสบการณ์ ร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์ชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ด้วยความอดทน มุ่งมั่น พยายาม กล้าที่จะท้าทายปัญหา ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคความล้มเหลว น้อมรับฟังคำวิจารณ์ รู้จักชื่นชมหาแรงบันดาลใจจากผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
3. เพื่อทดลองใช้โปรแกรม ฯ ดังนี้ (1) เปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย (2) เปรียบเทียบความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนหลังเรียนรู้ด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เพื่อประเมินผลโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

การทบทวนวรรณกรรม

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้

เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่กำหนดไว้ ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

ดวงเดือน อ่อนน้อม (2529: 18) ได้ให้ความหมายโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า รายละเอียดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อกำหนดพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไปหรือผู้เรียนที่มีคุณสมบัติพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้

ศิริพร รุ่งสุวรรณ (2559: 5) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แนวทางหรือรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมนั้น ๆ

วสันต์ วรรณรัตน์ (2664: 72) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมการสอนไว้ว่า กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่วางไว้เป็นแนวทางอย่างเบ็ดเสร็จ โดยกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรม และการประเมินผล ซึ่งอาจสร้างขึ้นโดยบุคคลหรือหน่วยงาน

หลักการและแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม

Joyce and Weil (1996: 479) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรม สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้ 1) โปรแกรมต้องมีทฤษฎีรองรับ 2) เมื่อพัฒนาโปรแกรมแล้ว ก่อนนำไปใช้จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข 3) การพัฒนาโปรแกรมอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ 4) การพัฒนาโปรแกรมจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้

Boyle (1981: 5) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม สรุปได้ดังนี้ 1) การสร้างพื้นฐานทางปรัชญาในการพัฒนาโปรแกรม 2) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ความต้องการหรือสิ่งที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมคาดหวัง 3) การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการในโปรแกรม 4) ระดับทางสติปัญญาและสถานภาพทางสังคมของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 5) ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม 6) การยอมรับเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับสถาบันและบุคคลข้อจำกัดต่าง ๆ 7) ระดับความยืดหยุ่นของการวางแผนโปรแกรม 8) การเลือกและการจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์การเรียนรู้ 9) การประเมินประสิทธิภาพ และผลกระทบจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผล 10) การเลือกวิธีการ เทคนิค และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

ดลฤดี บุญชู และศรสลัก นิมบุตร (2563: 43) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยพิจารณาวิเคราะห์ความต้องการที่จะศึกษา ซึ่งนักพัฒนาจะต้องทำความเข้าใจ คือ การวิเคราะห์ความจำเป็นและปัญหา เพื่อจะได้กิจกรรมได้ตรงกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ส่วนถัดมาคือวิธีการเปลี่ยนแปลงความต้องการ เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้ดียิ่งขึ้น และอีกส่วนสำคัญคือความรู้ ทักษะ และทักษะ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นต่อสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ ของดลฤดี บุญชู และศรสลัก นิมบุตร แนวคิด Joyce and Weil และ Boyle มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพราะครอบคลุมพื้นฐานหลักการ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความจำเป็นและปัญหา เพื่อจะได้กิจกรรมที่ตรงกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 2) วิธีการเปลี่ยนแปลงความต้องการเพื่อปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายให้ดียิ่งขึ้น และ 3) ความรู้ ทักษะ และทักษะที่เปลี่ยนแปลง

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

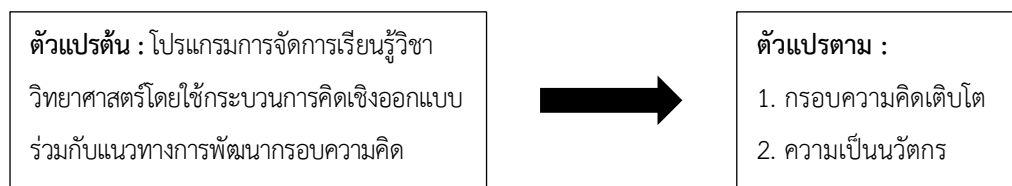
The Stanford d.school Bootcamp Bootleg (2010) กล่าวว่า กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นเครื่องมือที่ช่วยฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักมองหาวิธีการแก้ไขปัญหา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนสร้างนวัตกรรมตอบสนองผู้บริโภคได้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Empathize) เป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการคิดเชิงออกแบบ โดยการสร้างความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานอย่างลึกซึ้ง 2) การนิยามปัญหา (Define) เป็นการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมในการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง แล้วทำการจัดกลุ่มปัญหา เพื่อตีกรอบปัญหาความต้องการหลักของผู้ใช้ที่จะต้องทำการแก้ไขด้วยการออกแบบ 3) การระดมความคิด (ideate) เป็นการค้นหาไอเดียสร้างสรรค์ที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด ด้วยการส่งเสริมให้สมาชิกในทีมนักออกแบบสามารถใช้พลังความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการระดมสมองในทีม 4) การสร้างต้นแบบ (Prototype) เป็นขั้นตอนของการสร้างต้นแบบ การจำลองสถานการณ์นั้นๆ หรือสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่มีต้นทุนต่ำ 5) การทดสอบ (Test) เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าผลงานสุดท้ายที่ถูกสร้างขึ้นจะเป็นผลงานที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานได้

แนวทางการพัฒนารอบความคิด

Anderson (2006) ได้กล่าวว่า การชี้ให้เห็นถึงหลักการทำงานของสมอง จิตใจ และการเรียนรู้ ที่พัฒนามาเป็นแนวทางการพัฒนารอบความคิดจะสามารถส่งผลดีต่อการรับรู้ มีแนวทางดังนี้ 1) การรับรู้รอบความคิดเบื้องต้นของตนเอง 2) การทดลองตั้งคำถามเกี่ยวกับกรอบความคิดใหม่ 3) การหาวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลหรือแนวทางใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับกรอบความคิดเก่า 4) ทำการทดสอบแนวทางใหม่ ๆ เพื่อศึกษาว่าได้ผลเพียงพอต่อการปรับกรอบความคิดเก่าหรือไม่ และ 5) การตรวจสอบกรอบความคิดอีกครั้งว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการตามลักษณะกระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนารอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่

1) ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ 1 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กวัยเรียน 1 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมความเป็นนวัตกรรม 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านกรอบความคิดและความเป็น นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. แบบสัมภาษณ์เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ที่พัฒนารอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3. แบบสัมภาษณ์แนวทางหรือกระบวนการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรมให้กับนักเรียน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นที่จะสัมภาษณ์ พร้อมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. กำหนดรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) แล้วเขียนข้อคำถามให้ตรงและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพบว่าแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากบัณฑิตวิทยาลัย จากนั้นผู้วิจัยประสานผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยตนเอง โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ และติดต่อนัดหมาย วัน และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ จะทำการสัมภาษณ์ผ่านระบบ online ด้วยโปรแกรม Microsoft team

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนากรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมองค์ประกอบของโปรแกรม ฯ

2. นักเรียนโรงเรียนอนุบาลและประถมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน (กลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง)

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมและคู่มือการใช้โปรแกรม ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม ฯ และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน และศึกษารูปแบบการสร้างแบบประเมิน

2. ดำเนินการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม ฯ และแบบประเมินคู่มือการใช้โปรแกรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากนั้นนำแบบประเมิน ที่สร้างเสร็จ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความชัดเจนทางภาษาและความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพบว่าแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

4. ปรับปรุงแก้ไข แบบประเมินทั้ง 2 ฉบับ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ศึกษานำร่อง ได้แก่

1. โปรแกรมการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนว

ทางการพัฒนารอบความคิด และคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการวิจัยมาพัฒนาโปรแกรม ฯ และคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ ประกอบด้วย 11 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทั้งจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้ในขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการวิจัย

1.2 กำหนดหลักการของโปรแกรม ผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาโปรแกรมขึ้นรวมถึงแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญที่สอดคล้องกับการใช้แก้ปัญหา

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนจากหลักการ แนวคิด สภาพปัญหา และข้อมูลพื้นฐานที่ได้ทำการวิเคราะห์

1.4 กำหนดสาระการเรียนรู้ของโปรแกรม ผู้วิจัยได้กำหนดสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

1.5 กำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และแนวทางพัฒนารอบความคิดมาใช้ในการดำเนินการของโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตและความเป็นนวัตกรรม

1.6 กำหนดแนวทางการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และวัยของผู้เรียน

1.7 กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางสำหรับใช้ในการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

1.8 จัดทำโปรแกรมและคู่มือการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และคู่มือการใช้โปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) สมบัติครูผู้สอน 5) แผนการจัดการเรียนรู้ และ 6) เครื่องมือวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

1.9 ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้โปรแกรม ในขั้นนี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ช่วง มีรายละเอียด ดังนี้ ช่วงที่ 1 นำโปรแกรม ฯ และคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม ฯ และแบบประเมินคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ตามแบบประเมินความเหมาะสม และหลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมตามข้อเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และช่วงที่ 2 การศึกษานำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโปรแกรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย จำนวน 31 คน (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง)

1.10 การนำโปรแกรมไปใช้ ผู้วิจัยนำโปรแกรมไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลและประถมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน (กลุ่มตัวอย่าง) ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดในขั้นตอนที่ 3 ของกระบวนการวิจัย

1.11 การประเมินผลโปรแกรม ในการวิจัยนี้ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรม ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดในขั้นตอนที่ 4 ของกระบวนการวิจัย

2. แบบบันทึกภาคสนาม มีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ของการบันทึกภาคสนาม

2.2 กำหนดประเด็นที่ใช้ในการสังเกต ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) ความรู้สึก และ 3) พฤติกรรมที่แสดงออก

2.3 นำแบบบันทึกภาคสนามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประเด็นความถูกต้องและครอบคลุมการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม โดยประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อทำการออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยถึงผู้เชี่ยวชาญจากนั้นนัดหมาย พร้อมกับแนบบแบบประเมิน ให้กับผู้เชี่ยวชาญตามวันและเวลาที่กำหนดแล้วรับแบบประเมินคืนด้วยตนเองตามวันและเวลาที่นัดหมาย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานำร่อง ดำเนินการติดต่อประสานกับทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลและประจักษ์ศิลปาคมมหาวิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัดพิษณุโลก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 31 คน (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) เป็นเวลา 5 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบประเมินความเหมาะสมมาคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า โปรแกรม ฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.29) และคู่มือการใช้โปรแกรม ฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.29) และวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษานำร่องโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนาการรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างการรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนอนุบาลและประจักษ์ศิลปาคมมหาวิทยาลัยนครราชสีมา สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 31 คน (กลุ่มตัวอย่าง) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. โปรแกรม ฯ ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพไว้ในขั้นที่ 2 ของกระบวนการวิจัย
2. แบบประเมินการรอบความคิดเติบโต มีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้
 - 2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา แนวคิดและหลักการ ลักษณะองค์ประกอบ และการส่งเสริมการรอบความคิดแบบเติบโต
 - 2.2 สร้างแบบประเมินการรอบความคิดแบบเติบโตเป็นลักษณะข้อคำถามตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้เป็นข้อคำถามที่ข้อความมีทั้งทางบวกและทางลบ มีจำนวน 36 ข้อ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
 - 2.3 นำแบบประเมินการรอบความคิดแบบเติบโตเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ระดับคะแนนที่ 0.67 – 1.00 ถือว่าใช้ได้

2.4 นำแบบประเมินกรอบความคิดเติบโตที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย จำนวน 31 คน (กลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง) เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนรวมด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียสันต์ โดยคัดเลือกเอาข้อความที่ค่าอำนาจจำแนก อยู่ที่ 0.25 – 0.77 และหาความเชื่อมั่นตามวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค มีค่าเท่ากับ 0.926 ถือว่าใช้ได้ จากนั้นจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

3. แบบประเมินความเป็นนวัตกรรม

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา แนวคิด หาข้อสรุปที่เป็นคุณลักษณะของความเป็นนวัตกรรม แล้วสร้างแบบประเมินและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ Scoring Rubrics มีลักษณะรูบรีคแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubric)

3.2 นำแบบประเมินความเป็นนวัตกรรมที่สร้างไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ระดับคะแนนที่ 0.67 – 1.00 ถือว่าใช้ได้

3.4 นำแบบประเมินความเป็นนวัตกรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย จำนวน 20 คน โดยใช้ผู้ประเมิน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัยและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.937 ถือว่าใช้ได้ จากนั้นจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

4. แบบบันทึกการเรียนรู้

กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นสร้างแบบบันทึกการเรียนรู้มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยมีประเด็นคำถามหลักที่ใช้ในการเขียน ดังนี้ 1) สารความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้และเกิดขึ้นกับนักเรียน 2) การเชื่อมโยงความรู้ 3) อารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ 4) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน แล้วนำแบบบันทึกการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

แบบแผนการทดลอง

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One – Group Pretest Posttest Design) เพื่อใช้เปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตก่อนและหลังใช้โปรแกรม ฯ

ประเมินก่อนใช้โปรแกรม	การใช้โปรแกรม	ประเมินหลังใช้โปรแกรม
T ₁	X	T ₂

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานกับครูประจำชั้น งานวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยทำการประเมินกรอบความคิดเติบโตก่อนการดำเนินการใช้โปรแกรม จากนั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่สร้างขึ้น เป็นระยะเวลา 17 ชั่วโมง

2. ดำเนินการประเมินความเป็นนวัตกรรมและประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้โปรแกรม

ฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการเปรียบเทียบกรอบความคิดเติบโตระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples) และเปรียบเทียบความเป็นนัยหลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ โดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (t-test แบบ One Sample)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนากรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

แหล่งข้อมูล

นักเรียนโรงเรียนอนุบาลและประถมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน (กลุ่มตัวอย่าง)

เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม จากนั้นศึกษาเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องกับการสอบถามความคิดเห็น และการสร้างแบบสอบถาม กำหนดประเด็นที่จะทำการสอบถาม ผู้วิจัยใช้แนวคิดการประเมิน IPO Model มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

2. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างเสร็จ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ระดับคะแนนที่ 1.00 ถือว่าใช้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโปรแกรม ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.52)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรม ฯ พบว่า การมีกรอบความคิดของนักเรียนมีหลากหลายลักษณะแตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล กรอบความคิดของนักเรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความอดทน มุ่งมั่นพยายามที่ส่งผลถึงความสำเร็จของงาน โดยเฉพาะงานกลุ่มที่ต้องมีการระดมความคิด ช่วยกันลงมือปฏิบัติ ทำการทดลองหรือสร้างสรรค์ชิ้นงาน นักเรียนมองว่าการฝึกฝน มุ่งมั่น พยายามในสิ่งที่ยาก และท้าทายความสามารถ เป็นสิ่งที่ไม่สำคัญ อีกทั้งไม่กล้าจะรับฟังสิ่งที่ผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์ ทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองที่มีเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมกรอบความคิดและความเป็นนัยโดยกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจ เปิดใจรับรู้กรอบความคิดและสร้างความเชื่อว่าตนสามารถพัฒนาได้ กระตุ้นให้เรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ สร้างแรงจูงใจและตั้งเป้าหมายการพัฒนาตน แสวงหาความรู้ ช่างสังเกต กล้าตั้งคำถาม หาคำตอบ และการทดลอง ใช้ความรู้ข้อมูล ประสพการณ์มาเชื่อมโยง เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ หรือสร้างนวัตกรรมได้ ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นว่ากระบวนการคิดเชิงออกแบบและแนวทางการพัฒนากรอบความคิด มาใช้ในการดำเนินการของโปรแกรม

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย เพื่อให้การส่งเสริมรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสร้างและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฯ พบว่า โปรแกรม ฯ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) สารการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และคู่มือการใช้โปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) สมบัติครูผู้สอน 5) แผนการจัดการเรียนรู้ 6) เครื่องมือวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม ฯ พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.29) และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้โปรแกรม พบว่า คู่มือการใช้โปรแกรมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.29) และผลการศึกษาสำรวจ (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำโปรแกรมไปทดลองใช้ พบว่า โปรแกรม ฯ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรม ฯ แสดงรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของแต่ละองค์ประกอบก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ

การทดลอง	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อน	145	68.70	7.50	32.50**	0.000
หลัง	145	120.09	7.28		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดลองใช้โปรแกรม ฯ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีกรอบความคิดแบบเติบโตหลัง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนหลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ

	เกณฑ์คะแนน	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	t	P
คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรม	70	83.40	40.03	0.26		0.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเป็นนวัตกรรมหลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ คิดเป็นร้อยละ 83.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินผลโปรแกรมการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวทางการพัฒนากรอบความคิด เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหากรอบความคิดเติบโตและความเป็นนวัตกรรมพบว่า นักเรียนขาดการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์มาใช้เชื่อมโยงเพื่อแก้ปัญหาการทดลองหรือสร้างสรรค์ชิ้นงาน ขาดความมุ่งมั่น อดทน ยอมแพ้ต่ออุปสรรคปัญหาโดยง่าย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันลดน้อยลง การเอาแต่ตนเองเป็นที่ตั้งไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สอดคล้องกับ Dweck, C. S (2006) ที่กล่าวถึงบุคคลที่มีกรอบความคิดแบบติดยึด จะล้มเลิกความตั้งใจ

ง่าย มองความพยายามว่าไม่มีประโยชน์หรือแย่ ไม่สนใจคำวิจารณ์ที่มีประโยชน์และรู้สึกกลัว ไม่หาวิธีที่จะเรียนรู้ความสำเร็จของผู้อื่น รวมทั้งการมองข้ามทักษะสำคัญในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ การเป็นคนช่างสังเกต ชอบตั้งคำถาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนากรอบความคิดของตนเองที่จะเรียนรู้ สู้งานด้วยความพยายาม ความอดทน ยอมแพ้ต่ออุปสรรคได้โดยง่าย เป็นผลให้การแก้ไขปัญหาการทดลองหรือการสร้างสรรค์ชิ้นงานไม่เกิดความสำเร็จ ประสบความสำเร็จและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปอย่างที่ควร

จากผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และคู่มือการใช้โปรแกรมมีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยโปรแกรม ๑ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีลักษณะขององค์ประกอบและกระบวนการพัฒนาที่สามารถเทียบเคียงและประยุกต์ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้ สอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2532: 38- 43) ที่เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรขั้นแรกว่าต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นกำหนดหลักการ แนวคิด เพื่อเป็นทฤษฎี แนวคิดรองรับเกี่ยวกับบทเรียนโปรแกรม และจึงทำการกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดให้ทราบว่า เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร สอดคล้องกับ ดลฤดี บุญชู และศรีสลัก นิมบุตร ที่ว่าการพัฒนาโปรแกรมเป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยการพิจารณาวิเคราะห์ความต้องการที่จะศึกษา ซึ่งนักพัฒนาจะต้องทำความเข้าใจ คือการวิเคราะห์ความจำเป็นและปัญหา เพื่อจะได้กิจกรรมได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ Boyle (1981: 5) ที่ว่าการศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม จากนั้นผู้วิจัยทำการกำหนดสาระการเรียนรู้ของโปรแกรม เป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และเลือกกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรม อีกทั้งกำหนดแนวทางการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ที่ใช้เป็นการนำเสนอแนวทางว่าการเลือกสื่อที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และวัยของผู้เรียน รวมถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนควรเป็นอย่างไร สอดคล้องกับสงัด อุทรานันท์ (2532: 38- 43) ที่ว่าการกำหนดการวัดและประเมินเป็นการมุ่งหาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดประเมินว่าจะประเมินผลอะไรบ้างจึงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพและนำไปทดลองศึกษานำร่อง ซึ่งสอดคล้องกับ Joyce and Weil (1996: 479) ที่ว่าพัฒนาโปรแกรมแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข ถึงจะนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติ

จากผลการทดลองใช้โปรแกรม ๑ นักเรียนมีกรอบความคิดเติบโตหลังใช้สูงกว่าก่อนใช้โปรแกรม ๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมที่ให้นักเรียนทำความเข้าใจ เปิดใจรับรู้กรอบความคิดและสร้างความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้อย่างมีเป้าหมาย โดยเฉพาะในขั้นแรกเป็นการรับรู้กรอบความคิดเบื้องต้นของตนเอง ให้นักเรียนได้เปิดใจ รับรู้ระดับกรอบความคิด และสร้างความเชื่อใหม่ที่จะพัฒนาดตนเอง การเรียนรู้และทำความเข้าใจกรอบความคิดเติบโต และสะท้อนคิดเพื่อเตรียมตัว เป็นการเปิดใจทบทวนตนเอง สอดคล้องกับชนิตารุ่งเรือง และคณะ (2559: 9) ที่ว่าการให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสมอง รวมถึงความสามารถของสมอง ในการพัฒนาและจัดระบบใหม่เป็นขั้นแรกของการสร้างกรอบความคิดเติบโตในบุคคล สอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ และ มาร์ต พัฒผล (2562: 2-3) กล่าวว่าการศึกษาที่ผู้เรียนให้เข้าใจว่าความเก่งสามารถพัฒนาได้เป็นหนึ่งในวิธีการพัฒนา Growth Mindset อีกทั้งกิจกรรมที่จะสร้างแรงจูงใจและตั้งเป้าหมายการพัฒนาดตนเอง ให้นักเรียนได้ทดลองตั้งคำถาม และสมมติฐานเกี่ยวกับกรอบความคิดใหม่เพื่อสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมายพัฒนาดตนเองจากการเรียนรู้ความสำเร็จจากบุคคลต้นแบบ นอกจากนี้นักเรียนจะต้องตั้งเป้าหมายในการพัฒนาดตนเองอย่างมีทิศทางเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการพัฒนาดตนเองที่จะช่วยกระตุ้นกรอบความคิดเติบโตที่ฝังอยู่ในตัวให้แสดงออกมาอย่างชัดเจน นอกจากนี้ผลการทดลองที่พบว่า

นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นนวัตกรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 หลังการใช้โปรแกรม ฯ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการแสวงหา แก้ไขปัญหา ด้วยความคิดสร้างสรรค์ตามกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สอดคล้องกับ Tim Brown (2008: 17) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดเชิงออกแบบจะทำให้เกิดลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่เป็นนวัตกรรมได้

จากการประเมินผลโปรแกรม ฯ พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรม ฯ ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกรอบความคิดในการพัฒนาตนเองที่สามารถใช้การเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของนักเรียนและมีประโยชน์ในการนำชีวิตประจำวัน กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนอภิปรายมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนากรอบความคิด เน้นร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้สอดคล้องกับ Chance (2014) ที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกรอบความคิดแบบเติบโต กรอบความคิดแบบยึดติดและความสุขของผู้เรียนว่าผู้เรียนที่ไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสุขของตัวเองไว้สูง ส่งผลต่อผลสำเร็จกับงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไป

1.1 ควรนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโปรแกรมที่เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในกรอบความคิดของตนเองนำไปสู่การประสบความสำเร็จและสร้างสรรค์ชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ได้ ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

1.2 ครูผู้สอน ควรทำความเข้าใจถึงแนวคิดของการพัฒนากรอบความคิดเติบโตอย่างแท้จริง และสร้างความเชื่อที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ แล้วจึงทำการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาดังกล่าวอย่างถูกวิธี

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนากรอบความคิดเติบโตเป็นหลักสูตรระยะยาวที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาดังกล่าวต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนากรอบความคิดเติบโตด้านวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ

2.3 ควรศึกษาความคงทนของกรอบความคิดเติบโต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากสิ้นสุดโปรแกรม โดยศึกษาติดตามกรอบความคิดอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ขัตติยา ปิยะรังสี, ศักดา สวาทยานนท์, น้ำผึ้ง อินทะเนตร, และ อุไรวรรณ หาญวงศ์. (2565). **คุณลักษณะของนวัตกรรมรุ่นเยาว์**.

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 22(2), 438–458. <https://doi.org/10.14456/lartstu.2022.30>

ชนิตา รุ่งเรือง และเสรี ชัดแฉ่ม. (2559). **กรอบความคิดเติบโต: แนวทางใหม่แห่งการพัฒนาศักยภาพมนุษย์**. **วิทยาการวิจัย**

และวิทยาการปัญญา, 14(1), 1-13.

ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2529). **รูปแบบโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในชั้นประถมศึกษา**. รายงาน

การวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นภาพรณ์ เจียมทอง และเปรมพล วิบูลย์เจริญสุข. (2566).การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความคิดเชิงออกแบบสำหรับ
นักเรียนประถมศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(4), 572 - 586
- รัฐนันท์ รถทอง และมลรักษ์ เลิศวิสัย. (2565). การศึกษาออนไลน์และการศึกษาแบบผสมผสาน. *Journal of Roi
Kaensarn Academi*, 7(1), 417 – 429
- วสันต์ วรรณรัตน์. (2564). การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยตามแนวทาง การออกแบบการเรียนรู้ที่
เป็นสากล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (การศึกษา
พิเศษ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2562). การถอดบทเรียนเพื่อการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก
[http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/Lesson Learned
toTransform_1577326265.pdf](http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/Lesson Learned toTransform_1577326265.pdf)
- ศิริพร รุ่งสุวรรณ. (2559). ผลของโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิต เพื่อลดการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นนอกระบบการศึกษาที่มี
พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาล
จิตเวชและสุขภาพจิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สงัด อุทรนันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสหาย
- ดลฤดี บุญชู และศรีสลัก นิมบุตร. (2563). โปรแกรมจิตวิทยาเชิงบวกกับการเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่
เปลี่ยนผ่านจากประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษา. *วารสารราชพฤกษ์*, 21(2), 32 – 48.
- Anderson, M.J. (2006). Distance-Based Tests for Homogeneity of Multivariate Dispersions. *Biometrics*,
62, 245-253. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0420.2005.00440.x>
- Boyle. (1981). **Planning Better Programs**. McGraw-Hill Book Company, New York, U.S.A.
- Chance, R.C. (2014). **The Relationship Between Mindset, Goal Orientation, and Happiness Among
Minority Science Students (Master's thesis)**. California: California State University.
- Dweck, C. S. (2006). **Mindset: The New Psychology of Success**. New York: Random House Publishing
Group. [https://advantage.com/wp-content/uploads/2023/02/Mindset-The-New-Psychology-of-
Success-Dweck.pdf](https://advantage.com/wp-content/uploads/2023/02/Mindset-The-New-Psychology-of-Success-Dweck.pdf)
- Joyce, B. and M. Weil. (1996). **Models of teaching**. Boston: Allyn and Bacon
- Piaget, J. (1960). **The General Problem of the Psychobiological Development of the Child**. In J.
Tanner, & B. Inhelder (Eds.), *Discussions on Child Development* (Vol. 4, pp. 3e27). London:
Tavistock.
- The Standford d.school Bootcamp Bootleg (HPI). (2010). **Check this out — It's the d.school bootcamp
bootleg**. สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2567, จาก [https://hpi.de/fileadmin/user_upload/fachgebiete/d-
school/documents/01_GDTW-Files/bootcampbootleg2010.pdf](https://hpi.de/fileadmin/user_upload/fachgebiete/d-school/documents/01_GDTW-Files/bootcampbootleg2010.pdf)
- Tim Brown. (2018). **Design Thinking**. *Harvard Business Review* 86(6) :84-92, 141

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

THE FACTORS DECISION TO PURSUE FURTHER EDUCATION IN BACHELOR OF EDUCATION THAI LANGUAGE NAKHON PHANOM UNIVERSITY

สุทธิลักษณ์ สวรรยาวิสุทธิ¹, ฐานพรรณ ฐปหอม², นันทิญา พันธุ์โชติ³

Sutthiluck Sawanyavisuthi¹, Thanaphan Toophom², Nanteya Panchote³

Corresponding Author E-mail: Sutthiluck1987@gmail.com

Received: May 01, 2024; Revised: Jun 01, 2024; Accepted: Aug 01, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 59 คน โดยจำแนกได้ 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยด้านการวางแผนชีวิต และปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามออนไลน์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด รองลงมา คือปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการวางแผนชีวิตมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพครู และปัจจัยด้านสังคม ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต, วิชาเอกภาษาไทย

^{1,2,3} อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

^{1,2,3} Lecturer, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to study the factors influencing the decision to pursue a Bachelor of Education in Thai Language at the Faculty of Education, Nakhon Phanom University. The sample group consists of 59 first-year Thai language students for the academic year 2023, selected through purposive sampling. Six factors were identified: educational, social, family, teacher, life planning, and interest in the teaching profession. The research tool used was an online questionnaire with a rating scale. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations.

The research results indicate that the most influential factor in the decision to pursue a Bachelor of Education in Thai Language is the teacher factors, with a mean. The next most influential factors are family and life planning, both with a mean respectively. Following these are the educational institution factor with a mean interest in the teaching profession with a mean and social factors with a mean.

Keywords: Factors Influencing the Decision, Bachelor of Education Program, Thai Language Major

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศโดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 52) อีกทั้งยังได้ประกาศจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ด้วยกระบวนการศึกษาเพื่อการ “ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง” กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้น Re-Skills, Up Skill และ New Skill ตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและบริบทของพื้นที่ให้กับประชาชนทุกช่วงวัยเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและสถานประกอบกิจการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2563: ออนไลน์) ในขณะเดียวกัน ในระดับมหาวิทยาลัยก็ได้สอดรับด้วยการปรับบทบาทไปมุ่งเน้นการส่งเสริมการสร้างคน สร้างองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของประเทศ ผ่านการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจกลุ่มมหาวิทยาลัย เปลี่ยนหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2562: ออนไลน์)

ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐบาลในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร/ศึกษาศาสตรบัณฑิต จึงกล่าวได้ว่ามีการเปิดสอนระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ และเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาตามมา ในแต่ละสถาบันก็มีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนการรับ และมีการเปิดโอกาสและทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาผู้เรียนมีโอกาที่จะเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน กระบวนการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐต้องมีการสอบคัดเลือกและอาจเลือกได้ในคณะหรือสาขาวิชาที่ตนเองต้องการ และปัจจุบันสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นกระจายอยู่ทั่วไปประเทศ ประชาชนจึงมีโอกาสเลือกสาขาวิชาและเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการ จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ทางหลักสูตรฯ ต้องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของผู้เรียนในปัจจุบัน เพื่อต่อยอดและรองรับจำนวนของผู้เรียนให้เป็นไปตามแผนการศึกษาที่ระบุไว้ใน มคอ.2

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นสถาบันผลิต พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ คุณธรรม นำสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ของประเทศ โดยเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 9 วิชาเอก คือ การประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย คณิตศาสตร์ศึกษา คอมพิวเตอร์ศึกษา ดนตรีศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา สำหรับ สาขาวิชาภาษาไทย ได้เปิดหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2557) และได้ปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบ ปัจจุบันสาขาวิชาภาษาไทยใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (วิชาเอกภาษาไทย) เป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566 ปรับปรุงจากหลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรสี่ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) เป็นการปรับปรุงแบบรวม ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย หมวดศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 129 หน่วยกิต แบ่งเป็น วิชาชีพรู ไม่น้อยกว่า 37 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 66 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สำหรับจังหวัดนครพนมมีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย 1 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยนครพนม แต่มีจังหวัด พื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดสกลนคร ที่เปิดทำการสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จังหวัดบึงกาฬยังไม่มีสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา และจังหวัดมุกดาหารยังไม่มีสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นทำให้เห็นได้ว่าถึงแม้การแข่งขันในการรับนักศึกษาใหม่เพื่อเข้าศึกษาต่อใน

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ยังไม่สูงมากนักและสามารถดึงดูดความสนใจในการศึกษาต่อที่แตกต่างกัน ส่งผลให้จำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS ของวิชาเอกภาษาไทย มีจำนวนที่สูงขึ้นทุกปี โดยในปีการศึกษา 2566 ก็ยังได้รับความสนใจจากนักเรียนที่จะเลือกเรียนทางด้านวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะรอบแฟ้มสะสมผลงาน (รอบที่ 1) รองลงมา เป็นรอบโควตา (รอบที่ 2) ส่งผลให้จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น จำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาใน สาขาวิชา ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ในปีการศึกษา 2566 พบว่า มีจำนวนเต็ม 60 คน ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ใน มคอ.2

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นต้องทำการศึกษาถึงปัจจัยการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จากมุมมองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกภาษาไทยซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาหลักสูตรการ สอน การพัฒนาระบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการตอบสนองความต้องการและสามารถดึงดูดใจให้นักศึกษา ตัดสินใจเลือกเรียนต่อด้านวิชาเอกภาษาไทยในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยคณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ และแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ และปัจจัย เกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ

ความหมายของการตัดสินใจ

Barnard (1938 อ้างถึงใน ปฐมา อาแว และนิยาฮาเฮร์ ไพบูลย์. 2562) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า คือ “เทคนิคในการที่จะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว”

Simon (1960 อ้างถึงใน ปฐมา อาแว และนิยาฮาเฮร์ ไพบูลย์. 2562) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ เป็น กระบวนการของการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้และทางเลือกจากงานต่าง ๆ ที่มีอยู่

Pfiffner และ Presthus (1960 อ้างถึงใน ปฐมา อาแว และนิยาฮาเฮร์ ไพบูลย์. 2562) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้อัตราผลประโยชน์สูงสุด

ปฐมา อาแว และนิยาฮาเฮร์ ไพบูลย์ (2562: 5) กระบวนการตัดสินใจนั้นมีหลายขั้นตอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพ ของปัญหาหรือข้อมูลที่จะนำมาทำการตัดสินใจของแต่ละบุคคลซึ่งส่วนใหญ่พบว่าก่อนที่จะทำการตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั้น ผู้ตัดสินใจจะใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อประเมินทางเลือกด้วยการใช้หลักการและเหตุผลจากประสบการณ์ที่ตนเองมีเป็น เครื่องมือในการพิจารณาเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและมีปัญหาน้อยที่สุดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการ ตัดสินใจนั้น ๆ ด้วย

ฐานิสร ไกรกังวาร (2561: 7) การตัดสินใจ คือ กระบวนการในการเลือกทางเลือกทางใดทางหนึ่ง เพื่อให้ได้มา ซึ่งสิ่งที่ต้องการ รวมไปถึงการตัดสินใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ ประกอบด้วย การรับรู้ถึงความต้องการ หลังจากนั้นจึงทำการค้นหาข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบสินค้า จนนำไปสู่การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่ตรงกับความต้องการ ของผู้บริโภค

ณงลักษณ์ จารุวัฒน์ (2560: 61 - 62) การตัดสินใจเป็นกระบวนการแบบต่อเนื่องที่ผู้บริโภครู้จักในการประเมินแบรนด์ต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายกันผู้บริโภครู้จักจะเริ่มจากแบรนด์ใดแบรนด์หนึ่งเป็น (การรับรู้) รู้สึกชอบหรือไม่ชอบแบรนด์นั้น (ทัศนคติ) พิจารณาว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อ (ลงมือทำ) และตัดสินใจว่าแบรนด์นั้นเข้าหรือไม่เข้า (ทำซ้ำ) ถ้าคิดว่ากระบวนการนี้เป็นตัวคัดกรองของผู้บริโภคเมื่อผ่านไประยะหนึ่งคนที่ชอบแบรนด์อาจรู้จักแบรนด์นี้มาก่อนและตรงกันข้ามผู้บริโภครู้จักแบรนด์นี้แล้วและไม่เคยซื้อเลยทำให้ผู้บริโภคซื้อน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ที่รู้จักและสามารถสะท้อนไปยังผู้บริโภครุ่นอื่น ๆ ตามเส้นทางการประสบการณ์จากจุดที่สัมผัสและไม่เคยสัมผัส เช่น คุยกับ พนักงานขาย โฆษณาในช่วงการรับรู้ประสบการณ์เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

โดยสรุปแล้วกระบวนการตัดสินใจเป็นแนวคิดหลักที่ใช้วิธีการธรรมชาติในการตัดสินใจ โดยใช้หลักการของภาวะสมดุลในการพิจารณา ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการใช้ทฤษฎีการตัดสินใจในบริบทต่าง ๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ศรีณย์รัตน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2566: 6) แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งเร้า สิ่งจูงใจ แรงกระตุ้น ที่ส่งผลให้นักเรียนตัดสินใจเลือกศึกษา ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอาชีพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ 1) ด้านอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนต้องการนำความรู้ที่ได้ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพไปพัฒนาอาชีพและสร้างอาชีพในอนาคต 2) ด้านการพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความสนใจให้มากขึ้น 3) ด้านสังคม หมายถึง การที่นักเรียนได้ ได้พบเพื่อนใหม่ รู้จักครูผู้สอน เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และ 4) ด้านอื่น ๆ หมายถึง การที่นักเรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มโอกาสให้กับตนเองมากขึ้น

แอลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler. 2013, อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ มากช่วย. 2564: 18) กล่าวว่าทฤษฎี ERG เป็นทฤษฎีการจูงใจอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีความสำคัญกับความต้องการ แอลเฟรด แอดเลอร์ เป็นผู้ตั้งทฤษฎีนี้ขึ้นโดย E มาจาก Existence R มาจาก Related ness และ G มาจาก Growth เขาแบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการเกี่ยวกับการดำรงชีวิต (Existence needs) เป็นความต้องการทางวัตถุและสามารถตอบสนองให้พึงพอใจได้ โดยปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่นอาหาร น้ำ เงินเดือน รายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากค่าจ้างและสภาพการทำงาน

2) ความต้องการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relatedness needs) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ที่สำคัญต่อตัวเขา ได้แก่ เพื่อนร่วมงานผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ครอบครัว และเพื่อนฝูง

3) ความต้องการการพัฒนา (Growth needs) ความต้องการนี้เกี่ยวข้องกับความปรารถนาที่จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและความต้องการดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาความสามารถ ความเฉลียวฉลาด ความมีอำนาจที่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคล

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการมากมายที่กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ได้แก่ งานศึกษาของจอร์จ ศรีจารูเมธีญาณ และสุริศักดิ์ อุดมเรืองเพ็ญ (2563: 425) ซึ่งได้ทำการแบ่งกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มทฤษฎีเนื้อหา (Content Theories) และกลุ่มทฤษฎีกระบวนการ (Process Theories)

1) กลุ่มทฤษฎีเนื้อหา เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของแรงจูงใจกล่าวคือ ความต้องการเฉพาะอย่างหรือความต้องการภายในเป็นสิ่งจูงใจและกำกับแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมของบุคคลทฤษฎีนี้พยายามหาคำตอบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัจจัยภายในบุคคลหรือสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ทฤษฎีแรงจูงใจในกลุ่มนี้มีหลายทฤษฎีในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการทฤษฎีแรงจูงใจภายในและภายนอก

2) กลุ่มทฤษฎีกระบวนการ เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรู้คิดในการตัดสินใจและเลือกกระทำพฤติกรรมโดยพยายามอธิบายว่าแรงจูงใจเกิดขึ้นได้อย่างไร มีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในรูปแบบใดมากกว่าจะบอกว่า

ปัจจัยอะไรกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจซึ่งความต้องการอาจเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจูงใจในที่นี่จะกล่าวถึงทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายทฤษฎีความคาดหวัง และทฤษฎีความเป็นธรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจข้างต้นจะเห็นว่า ทุกแนวคิดล้วนแล้วแต่มีมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเกิดการจูงใจในตัวบุคคล ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ศึกษาที่จะนำไปปรับใช้ในการสร้างการจูงใจให้เกิดขึ้นกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ผลตอบแทน การกระตุ้นความต้องการภายใน การให้ข้อเสนอแก่บุคคลต่าง ๆ สำหรับนำไปคิดพิจารณาและทบทวนก่อนตัดสินใจในการกระทำกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

3. ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานั้นมีอยู่หลายปัจจัยด้วยกัน เนื่องจากการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตและการทำงานของบุคคลถือเป็นบทบาทที่สำคัญในการจัดการซึ่งจะนำพาให้อยู่รอดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ฮินเนส และ มาสสิค (Hynes & Massie. 1990, อ้างถึงใน ภัคชดา เสรีรัตน์. 2560: 32) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การกระทำตามที่ตั้งใจเลือกเพื่อให้บรรลุผลที่ตั้งไว้

แฮร์ริสัน (Harrison. 1981, อ้างถึงใน ภัคชดา เสรีรัตน์. 2560: 32) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง กระบวนการประเมินผลเกี่ยวกับทางเลือก หรือตัวเลือก ที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและการคาดคะเนผลที่เกิดทางเลือกปฏิบัติที่จะส่งผลถึงการบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด

ฟริตแมน (Friedman. 1994, อ้างถึงใน ภัคชดา เสรีรัตน์. 2560: 32) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง ความสามารถในการทำงานหรือการบริหารงาน นอกจากบุคคลจะต้องมีความรู้ความสามารถในงานที่ปฏิบัติแล้ว สิ่งสำคัญประการหนึ่งของผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้างานก็คือ การตัดสินใจ (Decision Making) การตัดสินใจเปรียบเสมือนหัวใจของการปฏิบัติงานและบริหารงาน ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจจะมีอยู่ในแทบทุกขั้นตอนและทุกกระบวนการของการทำงานแม้แต่บุคคลทั่วไปก็ไม่ว่าหลีกเลี่ยงเรื่องการตัดสินใจได้นับตั้งแต่บุคคลตื่นขึ้นมาก็จะมีการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเลือกชุดที่จะใส่เวลาที่จะออกจากบ้าน เส้นทางที่จะใช้เดินทาง เป็นต้น แต่ดูเหมือนการตัดสินใจในเรื่องทั่ว ๆ ไปเหล่านี้เป็นเรื่องที่ไม่ต้องพิจารณาอะไรมากมายนัก แม้ตัดสินใจแล้ว ผิดพลาดก็สามารถแก้ไขได้ไม่ยาก แต่ถ้าเรื่องที่ตัดสินใจนั้นเป็นเรื่องใหญ่ซึ่งหมายถึงเรื่องที่หากตัดสินใจแล้วผิดพลาดจะเกิดความเสียหายมากหรือแก้ไขได้ยาก การตัดสินใจในเรื่องใหญ่ ๆ เหล่านี้ควรต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจลงมือ ทั้งนี้การตัดสินใจในบางเรื่องของบุคคลอาจหมายถึงชีวิต หรืออนาคตของบุคคลนั้น ทำนองเดียวกันกับการตัดสินใจในบางเรื่องของผู้นำ หรือผู้บริหารอาจหมายถึงความอยู่รอดหรือไม่ของกลุ่มของหน่วยงาน หรือขององค์กร เป็นต้น สรุปการตัดสินใจ มีหลายความหมายแต่ส่วนใหญ่มักให้นิยามว่าเป็นการเลือก ที่จะกระทำหรือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกหลายทางเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้และการคาดคะเนผลที่เกิดทางเลือกปฏิบัติที่จะส่งผลถึงการบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น การตัดสินใจ จึงหมายถึงกระบวนการ คิดวิเคราะห์ แยกแยะจากประสบการณ์ และหลักการเพื่อเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดซึ่งเป็นการเลือกที่จะกระทำหรือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกหลายทางเพื่อให้ได้วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงการคาดคะเนผลที่จะส่งผลถึงการบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด ซึ่งระหว่างกระบวนการการวิเคราะห์ทางเลือกจะมีปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เข้ามามีผลกระทบต่อการตัดสินใจ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรวิชาที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ตัดสินใจเลือกเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา ประกอบด้วย 1) อัตราค่าบำรุงการศึกษา หมายถึง ค่าขึ้นทะเบียนนักศึกษา และลงทะเบียนเรียนมีอัตราที่เหมาะสมตลอดจนมีค่าใช้จ่ายทั่วไปที่ไม่ใช่ค่าบำรุงการศึกษาไม่สูงมากเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น 2) หลักสูตร หมายถึง มหาวิทยาลัยเปิดสอนในหลักสูตรที่ตลาดแรงงานมีความต้องการและเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมีหน่วยกิตที่เหมาะสม 3) เกณฑ์ในการรับนักศึกษา หมายถึง มหาวิทยาลัยมีระบบโควตาหรือระบบรับตรงและมีระดับคะแนนในการรับนักเรียนสูง

โปรแกรมการศึกษา/หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา (ณัชชา สุวรรณวงศ์. 2560: 7) ซึ่งครอบคลุม ดังนี้

1) หลักสูตรที่เปิดสอนมีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้หลังจากสำเร็จการศึกษาไป

2) อัตราค่าธรรมเนียม เช่น ค่าขึ้นทะเบียนนักศึกษา ค่าธรรมเนียมการศึกษามีความเหมาะสมกับหลักสูตรที่มีการเปิดสอน รวมถึงมีแหล่งทุนการศึกษาที่เพียงพอ

2. ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน จากงานวิจัยของกุสุมา เลาะเด (2560: 69) พบว่า คุณภาพการสอนของครูส่งผลต่อผลการเรียนของผู้เรียนโดยตรง ครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนมากย่อมมีความเชี่ยวชาญ รู้แนวทางการสอนรวมถึงการแก้ปัญหาในชั้นเรียนเป็นอย่างดี การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนเป็นเรื่องสำคัญมากเช่นกัน ครูที่ดีจะมีความสามารถในการนำเสนอถ่ายทอดบทเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ เกิดการเรียนรู้ และจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการเตรียมการสอนที่ดี มีการจัดเตรียมสื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน มีการยกตัวอย่างประกอบการอธิบายและแนะนำแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ จากงานวิจัยของนงเยาว์ ชีตวัช (2562: 13) พบว่า การประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อคนหรือหน่วยงานที่จะส่งข่าวสารให้กับกลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจ และปฏิบัติตามอีกทั้งสนับสนุนคนหรือหน่วยงานทำการส่งข่าวประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้รับทราบว่ามีมหาวิทยาลัยมีการรับสมัครนักศึกษาใหม่ในระดับปริญญาตรี โดยใช้เครื่องมือประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย

การประชาสัมพันธ์จึงเป็นวิธีการที่สำคัญวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่จะกำลังตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ เพราะหากสถาบันมีวิธีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ก็ย่อมส่งผลให้การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของผู้ที่สนใจนั้นทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

4. ปัจจัยด้านค่านิยมของนักศึกษา และผู้ปกครอง จากแนวคิดของ Cronbach (Cronbach. 1954, อ้างถึงใน รสรินทร์ ปิ่นแก้ว และภานุวัฒน์ ศิริพงษ์. 2560: 90 - 91) ที่กล่าวว่า ความพร้อมของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่สำคัญ หากผู้เรียนได้เตรียมตัวให้พร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ อุปกรณ์การเรียนและสิ่งแวดล้อมให้พร้อมก่อนการเรียนรู้ จะช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปได้ด้วยดี เมื่อการเรียนรู้ดำเนินไปได้ด้วยดี ผลสัมฤทธิ์ที่ตามมาก็จะดีตามไปด้วย

5. ปัจจัยด้านการวางแผนชีวิต หมายถึง ทักษะที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ที่ปรารถนาให้อนาคตของตนเองมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ทั้งยังช่วยให้กระบวนการตัดสินใจดีขึ้น ถ้าบุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีระบบแล้วย่อมส่งผลดีให้กับตนเองและสังคม ทราบศักยภาพของตนเองและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อันจะเป็นผลต่อการจัดระบบการดำเนินชีวิตของตน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการจัดการในชีวิตประจำวัน อาจช่วยให้เราบรรลุจุดหมายที่วางไว้อย่างราบรื่นสวยงามเพราะกิจกรรมใด ๆ ในวิถีชีวิตก็ตาม หากเราได้กระทำไป โดยมีการศึกษาวางแผนคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า อย่างดีจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ผู้ที่ได้วางแผนให้กับชีวิตตนเองจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว (สุภัทรา วังขาร. 2541 อ้างถึงใน อติพร เกิดเรือง. 2564: 50 - 51)

6. ปัจจัยด้านสถานศึกษา จากงานวิจัยของนงเยาว์ ชีตวัช (2561: 93 - 94) พบว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 อาจเนื่องจากสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นทำให้เกิดบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนการจัดโต๊ะที่นั่งหรือมีสวนหย่อมที่ร่มรื่นสำหรับผู้เรียนพักผ่อนเวลาว่างและอาคารเรียนอยู่ในสภาพการใช้งานได้ดีเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากแนวคิดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานั้น ย่อมได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ หลากหลายปัจจัย และท้ายที่สุดก็จะแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมตอบสนองที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจในกระบวนการตัดสินใจเลือกสถาบัน/หลักสูตรรวมถึงปัจจัยหรือสาเหตุ ต่าง ๆ อันจะทำให้สามารถค้นหาความต้องการของผู้เรียนและตอบสนองได้อย่างสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 59 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับอุดมศึกษาและต้องการสำรวจความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อที่วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบออนไลน์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) แบบลิเคิร์ต (Likert scale) โดยแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป และ 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาและรวบรวมเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามและนำข้อคำถามในแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อทำการประเมินความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยใช้แบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวน 30 คน ก่อนที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1954, อ้างถึงใน รสรินทร์ ปิ่นแก้ว และภานุวัฒน์ ศิริพงษ์.) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .60 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.42 - 0.87 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .97

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

- ขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตรวจสอบเครื่องมือจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

- นำแบบสอบถามโดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Form) ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จ ภายใน 15 วัน

- เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Form) จากสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 ฉบับ ส่งไป 59 ฉบับ ได้รับกลับคืน 59 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายความเรียง

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย

(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายความเรียงและใช้เกณฑ์การแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	5	8.47
	หญิง	54	91.52
อายุ	18	8	13.55
	19	47	79.66
	20	4	6.77
เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX)	2.75 – 3.00	5	8.47
	3.01 – 3.25	35	59.32
	3.26 – 3.50	16	27.11
	3.51 – 3.75	2	3.38
	3.76 – 4.00	1	1.69
โปรแกรมการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	สายวิทย์	45	76.27
	สายศิลป์คำนวณ	4	6.77
	สายศิลป์ภาษา	8	13.55
	สายศิลป์ทั่วไป	1	1.69
	อื่น ๆ (สายอาชีพ)	1	1.69
ผ่านการคัดเลือกในระบบ	TCAS รอบ 1 Port Folio	31	52.54
	TCAS รอบ 2 Quota	17	28.81
	TCAS รอบ 3 Admission	8	13.55
	รอบรับตรงอิสระ	3	5.08

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
บิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัวรับราชการครู	ใช่	12	20.33
	ไม่ใช่	47	79.66

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 91.52 อายุเฉลี่ย 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 79.66 เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.01 – 3.25 คิดเป็นร้อยละ 59.32 โปรแกรมการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น คิดเป็นร้อยละ 76.27 เรียนจบสายวิทย์ และผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบ 1 Port Folio และ TCAS รอบ 2 Quota คิดเป็นร้อยละ 52.54 และ ร้อยละ 28.81 ตามลำดับ นอกจากนี้ บิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับราชการครูถึงร้อยละ 79.66

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ตารางที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

หัวข้อ	รายละเอียด	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่อการตัดสินใจ
ด้านสถานศึกษา	หลักสูตรมีความทันสมัย	4.27	0.74	มาก
	สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย	3.61	0.82	มาก
	สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและอาจารย์	4.39	0.69	มาก
	การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน	4.25	0.77	มาก
	วิธีการสอนมีประสิทธิภาพ	4.40	0.74	มาก
	หนังสือและตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน	4.44	0.74	มาก
	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนน่าดึงดูดใจ	4.18	0.81	มาก
รวม		4.22	0.04	มาก
ด้านสังคม	ทำตามกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน	4.13	0.86	มาก
	ตำแหน่งครูเพิ่มมากขึ้น	4.08	0.75	มาก
	มีนักเรียนขาดแคลนโอกาสเพิ่มมากขึ้น	3.70	0.95	มาก
รวม		3.97	0.85	มาก
ด้านครอบครัว	ความคาดหวังจากทางครอบครัว	4.43	0.79	มาก
	การสนับสนุนจากทางครอบครัว	4.53	0.79	มากที่สุด
รวม		4.48	0.79	มาก
ด้านอาจารย์ผู้สอน	ความรู้และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน	4.70	0.64	มากที่สุด
	ความทันสมัยของอาจารย์ผู้สอน	4.70	0.64	มากที่สุด
รวม		4.70	0.64	มากที่สุด
ด้านการวางแผนชีวิต	ความต้องการในการประกอบอาชีพที่มั่นคงในอนาคต	4.84	0.58	มากที่สุด
	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม	4.56	0.70	มากที่สุด

หัวข้อ	รายละเอียด	$\bar{X}$	S.D.	ผลการตัดสินใจ
	ความต้องการเป็นผู้นำชุมชน	4.03	0.77	มาก
รวม		4.48	0.09	มาก
ด้านความสนใจในการประกอบอาชีพครู	ทำตามกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน	3.87	1.22	มาก
	ตำแหน่งครูเพิ่มมากขึ้น	4.36	0.76	มาก
	มีนักเรียนขาดแคลนโอกาสเพิ่มมากขึ้น	3.98	0.99	มาก
รวม		4.07	0.23	มาก
ทั้งหมด		4.32	0.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$) เมื่อพิจารณารายละเอียดด้านในแต่ละข้อพบว่าได้รับความรู้และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=4.70$) รองลงมาคือความทันสมัยของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X}=4.70$) รองลงมาคือปัจจัยด้านครอบครัวและด้านการวางแผนชีวิต ($\bar{X}=4.48$) เมื่อพิจารณารายละเอียดด้านในแต่ละข้อพบว่าได้รับการสนับสนุนจากทางครอบครัว ($\bar{X}=4.53$) ความคาดหวังจากทางครอบครัว ($\bar{X}=4.43$) ความต้องการในการประกอบอาชีพที่มั่นคงในอนาคต ($\bar{X}=4.84$) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ($\bar{X}=4.56$) และความต้องการเป็นผู้นำชุมชน ($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ รองลงมาคือปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\bar{X}=4.22$) โดยพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า หนังสือและตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.44$) วิธีการสอนมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.40$) สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ ($\bar{X}=4.39$) หลักสูตรมีความทันสมัย ($\bar{X}=4.27$) การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน ($\bar{X}=4.25$) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนน่าดึงดูดใจ ($\bar{X}=4.18$) และสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ($\bar{X}=3.61$) ตามลำดับ รองลงมาคือความสนใจในการประกอบอาชีพครูส่งผลการตัดสินใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณารายละเอียดด้านในแต่ละข้อพบว่า มีตำแหน่งครูเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}=4.36$) มีนักเรียนขาดแคลนโอกาสเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}=3.98$) ทำตามกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน ($\bar{X}=3.87$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านสังคมนั้น ส่งผลการตัดสินใจในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) โดยพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าทำตามกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน ($\bar{X}=4.13$) ตำแหน่งครูเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}=4.08$) มีนักเรียนขาดแคลนโอกาสเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}=3.70$) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยจำแนกตามตัวแปร เพศอายุ เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) โปรแกรมการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผ่านการคัดเลือกในระบบ และบิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัวรับราชการครู โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นคือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 59 คน จากผลการวิเคราะห์ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 8.47 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 91.52 อายุที่ศึกษาในครั้งนี้ อายุ 19 ปี มี

จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.66 รองลงมาคือ อายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.55 และอายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.77 ตามลำดับ เกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) ระหว่าง 3.01 – 3.25 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.32 รองลงมาคือเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 3.50 คิดเป็นร้อยละ 27.11 ถัดมาคือ เกรดเฉลี่ย 2.75 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 8.47 ถัดมาคือ เกรดเฉลี่ย 3.51 – 3.75 คิดเป็นร้อยละ 3.38 และเกรดเฉลี่ย 3.76 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 1.69 ตามลำดับ โปรแกรมการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.27 รองลงมาสายศิลป์ภาษา คิดเป็นร้อยละ 13.55 ถัดมาเป็นสายศิลป์คำนวณ คิดเป็นร้อยละ 6.77 และสายศิลป์ทั่วไปกับสายอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.69 ตามลำดับ ผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบ 1 Port Folio มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.54 รองลงมาคือรอบ TCAS รอบ 2 Quota คิดเป็นร้อยละ 28.81 ถัดมาคือรอบ TCAS รอบ 3 Admission คิดเป็นร้อยละ 13.55 และรอบรับตรงอิสระ คิดเป็นร้อยละ 5.08 ตามลำดับ บิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัวรับราชการครู พบว่า ไม่ใช่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.66 และใช่ คิดเป็นร้อยละ 20.33 ตามลำดับ 2) ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้คะแนนความคิดเห็นมากที่สุดคือ ความรู้และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนและความทันสมัยของอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนรองลงมาคือความคาดหวังจากทางครอบครัวและการสนับสนุนจากทางครอบครัว ถัดมาปัจจัยด้านการวางแผนชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุดคือ ความต้องการในการประกอบอาชีพที่มั่นคงในอนาคต การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและความต้องการเป็นผู้นำชุมชน ถัดมาปัจจัยด้านสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุดคือหนังสือและตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือวิธีการสอนมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ หลักสูตรมีความทันสมัย การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนน่าดึงดูดใจ และสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยตามลำดับ ปัจจัยด้านความสนใจในการประกอบอาชีพครู พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุดคือตำแหน่งครูเพิ่มมากขึ้น รองลงมามีนักเรียนขาดแคลนโอกาสเพิ่มมากขึ้น และทำตามกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน ปัจจัยด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุดคือทำตามกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน รองลงมาคือตำแหน่งครูเพิ่มมากขึ้นและมีนักเรียนขาดแคลนโอกาสเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้ผลการศึกษาที่สามารถนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมดังนี้

จากผลการศึกษาในด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ ครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิงที่มีอายุ 19 ปี มีเกรดเฉลี่ย 3.01 – 3.25 จากโปรแกรมการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทย์ ผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบ 1 Port Folio และบิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับราชการครู

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ($\bar{x}=4.70$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นอาจารย์ที่จบตรงตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรฯ ทั้ง 5 คน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น รวมทั้งเทคนิคการสอนที่มีการผสมผสานการเรียนในรูปแบบเดิม และการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในการเรียนอย่างเหมาะสมและมีความกระตือรือร้น ทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในการเรียน พร้อมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การสื่อสารความคิดสร้างสรรค์ และสามารถแก้ไขเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นภายใต้การดูแลของอาจารย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สจัด เขียนจันทิก, พูลสุข กรรณาริก, อติศักดิ์ แสงศรี, พิทักษ์ แผงโกฏีและทิตติยา มั่นดี (2565) ที่ได้ศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาในระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่านักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อ ปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ในระดับปานกลาง ($X = 2.50$, $S.D. = 0.66$) ปัจจัยด้านบริบทของมหาวิทยาลัย ในระดับน้อย ($X = 2.18$, $S.D. = 0.67$) และ ปัจจัยด้านการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับน้อย ($X = 2.38$, $S.D. = 0.69$) จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ก่อนเข้ามามีผลต่อการตัดสินใจศึกษาในระดับปริญญาตรี ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ส่วนปัจจัยด้านบริบทของมหาวิทยาลัย และปัจจัยด้านการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไม่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาในระดับปริญญาตรี ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา อีกทั้งด้านการศึกษาของ สุตจิตร สุชาติ (2562) เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาศาสนาอิสลามศึกษา ระดับปริญญาตรีในจังหวัดภูเก็ต จะเห็นได้ว่านักศึกษายอมรับและมีความรู้สึกเชื่อมั่นต่ออาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่มีคะแนนความคิดเห็นมากที่สุด ตามด้วยด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านทักษะและเทคนิควิธีการสอน ทั้งหมดถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นผู้สร้างผู้ให้ความรู้แก่นักศึกษา และแตกต่างจากการศึกษาของ ปฐมา อาแว และ นิยาฮาเฮร์ ไพบูลย์ (2562: 57 - 60) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยโปรแกรมการศึกษา/หลักสูตรที่เปิดสอนตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษา ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (วิชาเอกภาษาไทย) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยนี้ไปประกอบการวางแผนกลยุทธ์และการสื่อสารให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบันได้ เนื่องจากการเป็นนักศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจในการศึกษาต่อในสถานศึกษาแห่งนี้แล้ว การเข้าศึกษาที่นี่ยังสามารถนำไปต่อยอดไปใช้งานจริงหลังจบการศึกษา หรือเป็นอาชีพระหว่างเรียนได้ เนื่องจากในสาขาวิชาการศึกษา (วิชาเอกภาษาไทย) นี้เน้นการใช้ประสบการณ์จากการเรียน การสอนเป็นหลัก หากผู้เรียนได้ทดลองสอนจากสถานที่จริงจะสามารถนำไปต่อยอดสู่สายอาชีพที่กว้างขึ้นในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ประจำปีการศึกษา 2567 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS” โดยพิจารณาแยกทั้ง 5 รอบ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเปรียบเทียบกันว่าผลแต่ละรอบมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ควรศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ประจำปีการศึกษา 2567 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS” โดยพิจารณาแยกทั้ง 5 รอบ กับมหาวิทยาลัยอื่นเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเปรียบเทียบกันว่าผลแต่ละรอบมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา เลาะเด. (2560). การพัฒนาความสามารถทางด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับ

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของผู้เรียนที่มีระดับความสามารถภาษาอังกฤษแตกต่างกัน, วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 22(1), 62 – 74.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565. สืบค้นเมื่อ 28

กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.moe.go.th>

- จักรี ศรีจารเมธีญาณ และสุริศักดิ์ อุดมเมืองเพีย. (2563). แรงจูงใจในการทำงาน : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้, วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 5(1), 424 – 436.
- ฐานิสร์ ไกรกังวาร. (2561). การตัดสินใจซื้อครีมกันแดดทาผิวของลูกค้าในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ณงลักษณ์ จารุวัฒน์. (2560). Marketing 4.0 (การตลาด 4.0). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์.
- ณัชชา สุวรรณวงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสาน นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560. รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา.
- นงเยาว์ ขัตติวงศ์. (2562). การศึกษาช่องทางการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. รายงานการวิจัย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราช มงคลธัญบุรี.
- นฤกร ปันพุ่มโพธิ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 13(1), 81 – 96.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฐมา อาแว และ นิยาฮาเฮร์ ไพบูลย์. (2562). การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. รายงานการวิจัย. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตปัตตานี.
- ภักขุดา เสรีรัตน์. (2560). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าว ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รสรินทร์ ปิ่นแก้ว และภาณุวัฒน์ ศิริบุหงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตจริง 1 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาอุตสาหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18(1), 83 – 93.
- ลัดดาวัลย์ มากช่วย. (2564). แรงจูงใจที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนการ. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนการ.
- ศรัณย์รัตน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2566). แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นประกาศนียบัตร วิชาชีพ วิทยาลัยพัฒนการธนบุรี. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.
- สงัด เขียนจันทิก, พูลสุข กรรณาริก, อติศักดิ์ แปะศรี, พิทักษ์ แผงโกฏี และทิตติยา มั่นดี. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจศึกษาในระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา. วารสารJournal of Modern Learning Development, 7(2), 287 – 306.
- สุดจิตร สุชาติ. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 17(2), 28 - 43.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมพ.ศ. 2563 – 2565. กระทรวง

การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.). สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2566, จาก
<https://www.mhesi.go.th/index.php/aboutus/stg-policy/930-2563-2570.html>
อติพร เกิดเรือง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยชิน
วัตร จังหวัดปทุมธานี. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 9(1), 49 – 62.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND TEAMWORK IN SCHOOLS IN PHROM PHIRAM DISTRICT
UNDER THE PHITSANULOK-UTTARADIT SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ปานศศิณ เคยเหล้า¹, ปิยรัชณี ประไพโรจน์², พิมพ์กร กองต๋อย³, ภัทราภรณ์ หอมจันทร์⁴,
ภัทริกา ศรีภา⁵, สติพร เชาวนชัย⁶

Pansasin Khoeilao¹, Piyaatchanee Phapaipoom², Pimtrakarn Kongtui³, Pattaraporn Homjun⁴,
Phattarika Sripa⁵, Sathiraporn Chaowachai²

Corresponding Author E-mail: pansasink66@nu.ac.th

Received: Jun 12, 2024; Revised: Jul 05, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน เป็นจำนวน 80 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน โดยวิธีเจาะจง และครูจำนวน 73 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารที่ดี และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การทำงานเป็นทีม

^{1,2,3,4,5} นิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2,3,4,5} Student in Master of Education Degree Educational Administration, Naresuan University

⁶ ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

⁶ Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed to 1) study the level of transformational leadership of school administrators, 2) study the level of teamwork of schools and 3) study the relationship between transformational leadership and teamwork. The research sample group was school administrators and teachers from 3 secondary schools in Phrom Phiram District for the academic year 2023, which was obtained from Krejcie and Morgan's table, and stratified random sampling, 80 people were selected, including 7 school administrators and 73 teachers. Tools used in this research by five-point rating scale. Data analyze by using mean, standard deviation , and Pearson's correlation. The results were as follows;

1) The overall level of transformational leadership of school administrators was at high. The highest average was Individualized consideration. The lowest average was idealized influence. 2) The overall level of teamwork was at high. The highest average was sharing goals. The lowest average was good communication. 3) The relationship between the transformational leadership of school administrators and teamwork in schools overall was positive at high level of correlation with statistical significance at .01 .

Keywords: Transformational leadership, Teamwork

บทนำ

การศึกษาเปรียบเสมือนเครื่องสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เพราะกระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในมิติอื่น ๆ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้กล่าวถึงเรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ว่า ประเทศไทยต้องการพัฒนาบุคลากรในประเทศให้เป็นบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของ UN (2015) ได้กล่าวถึง

การบริหารงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้นั้น ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะสามารถจูงใจให้ผู้ที่บังคับบัญชาก่อให้เกิดความศรัทธา ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ในยุคปัจจุบันนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้เป็นระบบ โดยคำนึงถึงประโยชน์และเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ ดังที่ Bass and Avolio (1994) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพยายามกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความสนใจ และให้มองงานในแง่มุมต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันจากใจของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความก้าวหน้าและลดปัญหาความขัดแย้งในการประสานงานกับบุคคลรอบข้าง กนกวรรณ ศรีสุนทร และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2565) ได้กล่าวถึง นอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารงานที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่มีวิสัยทัศน์ และจริยธรรม รวมถึงเป็นผู้สร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายพร้อมทั้งเป็นผู้นำที่กระตุ้นผู้ตามให้มีแนวคิด มุมมองหรือวิธีการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ

การทำงานเป็นทีม เป็นพื้นฐานของความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร แต่การทำงานเป็นทีมนั้นไม่อาจประสบความสำเร็จได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือของทุกคนในหน่วยงาน โดยมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกันของสมาชิกในทีม จึงจะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างคุณภาพ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) ได้กล่าวถึง การทำงานเป็นทีม (Teamwork) คือการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพของทีมในการทำงาน และปรับปรุงความสามารถของทีมงานในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการทำงานร่วมกันเป็นทีมรวมทั้งเสริมสร้างความสามัคคีของสมาชิกในการทำงานให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดให้ครูทุกคนต้องมีสมรรถนะหลัก (Core Competency) ในด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork) โดยที่ครูจะต้องมีการให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธ์ภาพของสมาชิกในทีมตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีความสมรรถนะหลักด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีมทุกคน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา โดยบรรยากาศองค์การมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษาดังนั้น การที่บุคลากรทางการศึกษาจะดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกันให้สำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร จันทรสิงห์ (2561) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูง นอกจากนี้ Seongsook Choi (2017) พบว่าความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยการศึกษาผลการวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ (2567) ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - 2568 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดให้เกิดผลเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยมีด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา คือการกระจายอำนาจโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนด้วยระบบคุณธรรมและความโปร่งใสด้วยการทำงานเป็นทีม ถึงแม้จะมีนโยบายและจุดเน้นการบริหารภายในสถานศึกษาที่ชัดเจนและเน้นการทำงานเป็นทีมภายในฝ่ายต่าง ๆ แต่มีผลการวิจัยของประภัสสร เขมะวานิช (2557) พบว่าการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ การมีส่วนร่วม ซึ่งขัดแย้งกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่เน้นเรื่องการทำงานเป็นทีม

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพทางการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอรพรมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอรพรมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอรพรมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอรพรมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1.1. ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Bass (1994) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจระหว่างผู้ร่วมงานและผู้อื่นให้มองเห็นถึงแง่มุมใหม่ๆ ในการทำงาน และการทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจ (Mission) และวิสัยทัศน์ (Vision) ของทีมและขององค์การ รวมถึงมีการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะชักนำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองไปไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่าและมีประโยชน์ต่อกลุ่มมากกว่า

1.2. องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Bass (1994) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence of Charisma Leadership: I or CL) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่องเคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อได้ร่วมงานกับผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำและต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา
2. การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM) หมายถึง การที่ผู้นำจะประพฤติในทางที่มุ่งใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน ผู้นำจะแสดงตัวหรืออุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน จะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ
3. การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) หมายถึง การที่ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม โดยผู้นำมีการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการจูงใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการพิจารณา ปัญหาและการหาคำตอบของปัญหา มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC) ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช และเป็นพี่เลี้ยงของผู้ตามแต่ละคน ผู้นำจะเอาใจใส่พิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคลเพื่อความสัมพันธ์และเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น

2. การทำงานเป็นทีม

2.1 ความหมายของการทำงานเป็นทีม

ลักขณ โภชาแสง (2553 : 14) ได้สรุปการทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ร่วมแรงร่วมใจใช้ทักษะความรู้ที่มี ร่วมกันทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์

สุภาวดี แก้วสำราญ (2553 : 13) สรุปได้ว่าการทำงานเป็นทีม หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อร่วมกันทำงานอย่างมีหลักการ สมาชิกในทีมทุกคนปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม โดย มีการประสานความสัมพันธ์ การสื่อสารกันในกลุ่ม รวมทั้งการตัดสินใจร่วมกัน

อำนาจ มีสมทรัพย์ (2553 : 12) สรุปได้ว่าการทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมกันทำงานของสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปโดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้ว ทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ซึ่งจำเป็นสำหรับการบริหารงานในทุกองค์กร

2.2 องค์ประกอบการทำงานเป็นทีม

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549) ได้กำหนดองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มโดยการยอมรับ การให้เกียรติกัน ปกป้องหรือให้โอกาสในการทำงาน
2. มีจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มมีความรู้ และเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. การมีโครงสร้างของทีม หมายถึง การที่มีกฎ มีระเบียบ แบบแผน ซึ่งจะเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิก สมาชิกทุกคนของกลุ่มจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี
4. สมาชิกมีบทบาทและความรู้สึกร่วมกัน หมายถึง มีการจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบกระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของสมาชิก

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2551) ได้กำหนดองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เป้าหมาย (Goals) สมาชิกในทีมงานต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยสมาชิกในทีมงาน ต้องรับรู้เป้าหมายและวางแผนให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ถูกต้อง

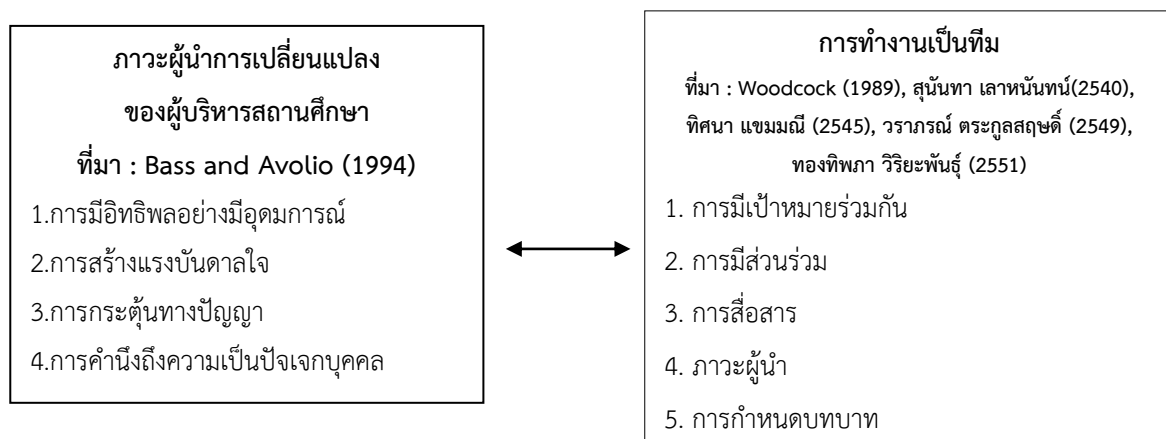
2. บทบาท (Roles) สมาชิกทุกคนที่ทำงานร่วมกัน จะมีการกำหนดบทบาทอย่างชัดเจนเพื่อให้ทุกคนได้เข้าใจในบทบาทของตนเอง และสมาชิกอื่นๆ ของทีมงาน

3. กระบวนการทำงาน (Procedures) มีการตรวจสอบกระบวนการทำงานในด้านต่างๆ

4. ภาวะผู้นำ ผู้นำทีมงานต้องพร้อมที่จะรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากสมาชิกทีมงาน เพราะจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้นำทีมงานให้เหมาะสมเพื่อให้ทีมงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์กำหนดเป็นองค์ประกอบในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมโรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 100 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie R. V. & Morgan. 1970,อ้างถึงใน สถิรพร เชาวน์ชัย. 2561) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน โดยวิธีเจาะจง และครูผู้สอน จำนวน 73 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานเป็นทีมโรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด การปฏิบัติหน้าที่ วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

แบบสอบถามฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูล (Try-Out) จากผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 ชุด นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) พิจารณาตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.984 และตอนที่ 3 การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.964

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวรส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านทาง Google Form นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 ชุด ได้กลับมา 80 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จและดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2557)
2. วิเคราะห์ระดับขององค์ประกอบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2557)
3. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอรพพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ

เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1.	การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.29	.73	มาก
2	การสร้างแรงบันดาลใจ	4.30	.64	มาก
3	การกระตุ้นทางปัญญา	4.35	.64	มาก
4	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.39	.57	มาก
	รวม	4.33	.58	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}=4.39$, S.D.=.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X}=4.29$, S.D.=.73)

2. ผลการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	การทำงานเป็นทีม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1	การมีเป้าหมายร่วมกัน	4.34	0.59	มาก
2	การมีส่วนร่วม	4.32	0.63	มาก
3	การสื่อสารที่ดี	4.22	0.69	มาก
4	ภาวะผู้นำ	4.31	0.58	มาก
5	การกำหนดบทบาท	4.30	0.64	มาก
	รวม	4.30	0.57	มาก

ตารางที่ 2 ระดับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในอำเภอพรมพริมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.= 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.59) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสื่อสารที่ดี ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.69)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

โดยรวมและรายคู่

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา (X)	การทำงานเป็นทีม (Y)					การทำงานเป็นทีม (รวม)
	การมีเป้าหมายร่วมกัน (Y1)	การมีส่วนร่วม (Y2)	การสื่อสารที่ดี (Y3)	ภาวะผู้นำ (Y4)	การกำหนดบทบาท (Y5)	
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X ₁)	0.53**	0.61**	0.62**	0.63**	0.66**	0.66**
การสร้างแรงบันดาลใจ(X ₂)	0.58**	0.55**	0.70**	0.69**	0.65**	0.69**
การกระตุ้นทางปัญญา(X ₃)	0.62**	0.62**	0.68**	0.76**	0.69**	0.74**
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล(X ₄)	0.64**	0.63**	0.66**	0.80**	0.73**	0.76**
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา (X_{รวม})	0.66**	0.67**	0.74**	0.80**	0.76**	0.79**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับการทำงานเป็นทีม (Y) โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมโดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{xy} = .79^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบคู่ที่มีความสำคัญกันสูงสุด ได้แก่ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X₂) กับ ภาวะผู้นำ (Y₄) อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันระดับสูง($r = 0.80^{**}$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁) กับ การมีเป้าหมายร่วมกัน (Y₁) อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r = 0.53^{**}$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อภิปรายได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสร้างมีวิสัยทัศน์ที่ดีให้แก่บุคลากรทางการศึกษา และการประพฤติดนเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการสร้างค่านิยมที่ดีในการทำงานร่วมกัน ที่จะสามารถทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกรักภาคภูมิใจ เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน สามารถสร้างความมั่นใจให้กับครูว่าจะเอาชนะอุปสรรคปัญหาต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ มีมาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมสูงโดยคำนึงถึงผลประโยชน์

ส่วนรวม ไม่ใช่อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนทำให้ครูเกิดการยอมรับ ศรัทธา เคารพ นับถือไว้วางใจ พร้อมทั้งจะอุทิศตนปฏิบัติงานตามผู้นำให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Bass and Avolio (1994) ได้กล่าวถึง การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ตามทำให้ผู้ตามเลื่อมใสศรัทธา เคารพ นับถือไว้วางใจ และเชื่อมั่นว่าผู้นำทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และยินดีปฏิบัติตามผู้นำ ผู้นำจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและกลุ่ม รวมทั้งร่วมรับผิดชอบความเสี่ยงร่วมกับ ผู้ตาม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทุมพร จันทรสิงห์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

2. การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารที่ดี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาขาดการสื่อสารในการทำงาน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในการทำงาน และไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างอิสระ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้รับรู้ข่าวสารทั้งภายในสถานศึกษาหรือระหว่างภายนอก สอดคล้องกับแนวความคิดของ ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2551) กล่าวว่า การสื่อสารที่ดี คือ ให้บุคลากรทางการศึกษาสามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างอิสระ รับรู้ข่าวสารทั้งภายในโรงเรียนหรือระหว่างบุคลากรทางการศึกษากับองค์กรภายนอก การสื่อสารกันจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา แยมอุทัย (2564) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสารที่ดี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมโดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง($r_{xy} = .79^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันกับการทำงานเป็นทีมทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการขับเคลื่อนการทำงานให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของผู้บริหาร และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบันนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะสามารถปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้เป็นระบบ สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี กระตุ้นให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกัน ด้วยการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้การทำงานให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้สอดคล้องกับ อุทุมพร จันทรสิงห์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .81^{*}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ควรจัดอบรมผู้บริหารสถานศึกษา เรื่องการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการร่วมมือกันสร้างค่านิยมที่ดีในการทำงาน ร่วมกันในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องกระตุ้นและ โน้มน้าวให้คณะครูเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีพฤติกรรม ในทางเดียวกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จบรรลุเป้าหมายโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช่ประโยชน์ส่วนตน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน ด้านการสื่อสารที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาควรรับฟัง แนะนำ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง เพื่อสร้างบรรยากาศ ของการทำงานเป็นทีมให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ ทำให้เกิดผลดี มีความพึงพอใจต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันได้สำเร็จตาม เป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับปัจจัยด้านอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็น ทีมของครูในโรงเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาของเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี บปรประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ
- กนกวรรณ ศรีสุนทร และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2565). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อผลการปฏิบัติงาน ของพนักงาน. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7 (12), 101 - 117
- ชลธิชา แยมอุทัย. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู ในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภัสสร เขมะวานิช. (2557). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการทำงานเป็นทีมของครู. โรงเรียน พิษณุโลกพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสาร มจร.การพัฒนาสังคม, 2(1), 20-29.
- วรารณ ตระกูลสุชาติ. (2549). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สถิพร เขาวนชัย. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการ บริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก – อุดรดิตถ์. (2567). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนันทา เลาพันธ์. (2540). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจและสหกรณ์ คณะวิทยาการ จัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

อุทุมพร จันทรสิงห์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็น
ทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Bass, B.M., & B.J. Avolio. (1994). **Transformational Leadership Development**. Palo Alto, California
: Consulting Psychologists Press.

Seongsok Choi. (2017). **Journal Negotiating Boundaries at Work: Talking and Transitions Pages**.
Publisher Edinburgh University Press.

UN. (2015). **Sustainable Development knowledge Platform**. Sustainable Development Goals.

Woodcock, M. (1989). **Team development manual**. Worcester, Great Britain : Billing & Son

การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการ
วิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

A STUDY OF STATE AND GUIDELINES FOR ACADEMIC AFFAIRS OPERATION OF
NETWORK SCHOOL IN POWER OF 10 SCIENCE PROJECT
PHITSANULOK PROVINCE

พงษ์สิทธิ์ แสงอรุณ¹, พรรณนิภา เนื้อสีจัน¹, พิชญพร แจงทอง¹, ภัควลัญญ์ ดีเกิด¹,
มนทิญา ปั่นสำลี¹, สธิรพร เชาวนชัย²

Phongsit Saengarun¹ Phannipha Nuaesechan¹ Pitchayaporn Jangthong¹ Pakwalan Deekerd¹
Montiya Pansamlee¹, Sathiraporn Chaowachai²

Corresponding Author, E-mail : phanniphan66@nu.ac.th

Received: Jun 17, 2024; Revised: Jun 27, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 56 คน โดยการสุ่มแบ่งชั้นและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก และแบบสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ด้านการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการภารกิจหน้าที่อื่นๆตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการอบรมผู้บริหาร และครูตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 2. ผลการศึกษาแนวทางในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรให้การสนับสนุน นิเทศติดตามการพัฒนาคู่มือในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนคุณภาพ แผนนิเทศติดตาม โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และมีแนวทางการจัดกิจกรรมโดยกำหนดให้ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนเพื่อตรวจสอบการพัฒนาศักยภาพในด้านทักษะการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การดำเนินงานวิชาการ, โรงเรียนแม่ข่าย, โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ

^{1,2} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2} Faculty of Education Naresuan University

Abstract

This research objectives were to study of state and guidelines for academic affairs operation of network school in Power of 10 Science Project Phitsanulok Province. The sample groups included: directors, deputy directors, science-technology and mathematic teachers in network school in Power of 10 Science Project Phitsanulok Province, totaling 56 people, who were selected using a stratified random sampling method based on cluster size as determined by Krejcie and Morgan's table. The research tools used in this study were 1) a questionnaire with rating scale and comprising 15 items. and 2) a semi-structured interview comprising 4 questions. Data analysis were the frequency, percentage, means and standard deviations. The results of the study revealed that

1) The study of state for academic affairs operation of network school in Power of 10 Science Project Phitsanulok Province, it was found that the academic operation roles of administrators and teachers was at high level. This includes promoting and supporting academic activities and other duties according to the roles of network school in Power of 10 Science Project Phitsanulok Province had the highest average score. On the contrary, the training of administrators and teachers according to the curriculum for developing readiness to become administrators of network school had the lowest average score.

2) The study of guidelines for academic affairs operation of the network school in Power of 10 Science Project Phitsanulok Province, it was found that 1) administrators should support the development of teachers, provide equipment for teaching and learning activities, 2) administrators and teachers collaborate to create a quality plan by setting target values, expectations, and guidelines for activities, 3) administrators and teachers plan and prepare annual report on issues to monitor the development of students' learning skills in science, mathematics, and technology based on student differences, and 4) administrators and teachers together create a supervision plan.

Keywords: Academic Affairs Operation, Network School, Power of 10 Science Project

บทนำ

โลกของการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในศตวรรษที่ 21 เครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาความรู้ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งต่างๆ มากมายและตลอดเวลาที่ต้องการ ทำให้ห้องเรียนมีความแปลกตาไปจากที่เป็นอยู่ ภาพของการที่นักเรียนหรือนิสิตนักศึกษา มีคอมพิวเตอร์พกพา(Notebook) แท็บเล็ต(Tablet) ไอแพด(iPad) หรือ สมาร์ทโฟน(Smart Phone) เป็นอุปกรณ์การเรียนจึงเป็นเรื่องปกติด้วยกระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงจึงทำให้เกิดแนวคิดต่อการจัดการศึกษานั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย (พรทิพย์ ศิริภทราชัย. 2566: 2)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามุ่งหมายให้ผู้บริหาร คณะครู-อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อจัดการศึกษาให้พัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายคือการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554: 25)

ภายใต้พลวัตของโลกยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างกำลังคนด้านนี้ควรเริ่มจากเยาวชนที่สนใจวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาประเทศในอนาคต จึงจำเป็นต้องเร่งยกระดับการเรียนรู้ในด้านเหล่านี้ โดยเน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและวิธีการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากการมีผลการเรียนดีจะเป็นแรงจูงใจในการเลือกอาชีพในอนาคต โครงการนี้มุ่งพัฒนาโรงเรียนที่อยู่ในช่วงกลาง ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งสมรรถนะของนักเรียน การพัฒนาครูหลักสูตร และวัสดุอุปกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับ สพฐ. โรงเรียนมหิตลวิทย์านุสรณ์ สสวท. เครือข่ายมหาวิทยาลัย และ สวทช. จัดทำโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักเรียนในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและความเจริญก้าวหน้าของประเทศตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2560: 4-5)

โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบมุ่งพัฒนาสมรรถนะนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผ่านหลักสูตรและเครือข่ายการพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัย โรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนการศึกษาชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) โครงการนี้รวม 1,100 โรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็นโรงเรียนแม่ข่าย 10 โรงเรียน และโรงเรียนศูนย์วิทยาศาสตร์พลังสิบ 95 โรงเรียน เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่โรงเรียนเครือข่าย 1,000 โรงเรียน (1 โรงเรียนศูนย์ต่อ 10 โรงเรียนเครือข่าย) และ โรงเรียนแม่ข่าย 10 โรง ได้แก่: โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ โรงเรียนระยองวิทยาคม โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช โรงเรียนเบญจมราชูทิศ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี หลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบมีมาตรฐานและคุณภาพ เน้นสมรรถนะผู้เรียน ลดความซ้ำซ้อนในการจัดรายวิชา เน้นทักษะการแสวงหาความรู้และกระบวนการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิชาการและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายวิทยาศาสตร์พลังสิบ ในจังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำข้อมูลจากการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก มาประเมินประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำแนวทาง ในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพแนวทาง ในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 64 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 56 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเทียบขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, อ้างถึงใน สถิรพร เขาวนชัย, 2561) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบจังหวัดพิษณุโลก เป็นขั้นในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

ที่	บุคลากร	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ผู้บริหารสถานศึกษา	2	2
2	ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์	21	18
3	ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	41	36
รวม		64	56

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ การปฏิบัติหน้าที่ วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 4 ด้าน รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 15 ข้อประกอบด้วย 1. ด้านการอบรมผู้บริหารและครูตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ 2) ด้านการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ ภารกิจหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ 3) ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ และ 4) ด้านการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์และการประเมินศักยภาพเพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.923

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และ QR Code เพื่อเข้าถึงแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก
2. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 56 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 56 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์การทำงาน ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และเป็นผู้ประสานโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบของโรงเรียนแม่ข่าย
2. ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประสบการณ์การทำงาน ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และเป็นผู้ประสานโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบของโรงเรียนแม่ข่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ การศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 ฉบับ โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 4 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและแจ้งประเด็นการสัมภาษณ์ ตลอดจนติดต่อนัดหมายกำหนดการสัมภาษณ์ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทราบล่วงหน้า
2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบ แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

ลำดับที่	รายการ	(n=56)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการอบรมผู้บริหาร และครู ตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ	4.22	0.52	มาก	4
2	ด้านการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ การกิจหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ	4.27	0.52	มาก	1
3	ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ	4.27	0.59	มาก	2

ลำดับที่	รายการ	(n=56)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
4	ด้านการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์ และการประเมินศักยภาพเพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ	4.25	0.54	มาก	3
รวม		4.25	0.43	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ ภารกิจหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.52) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการอบรมผู้บริหาร และครู ตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.52)

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก
ตารางที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก

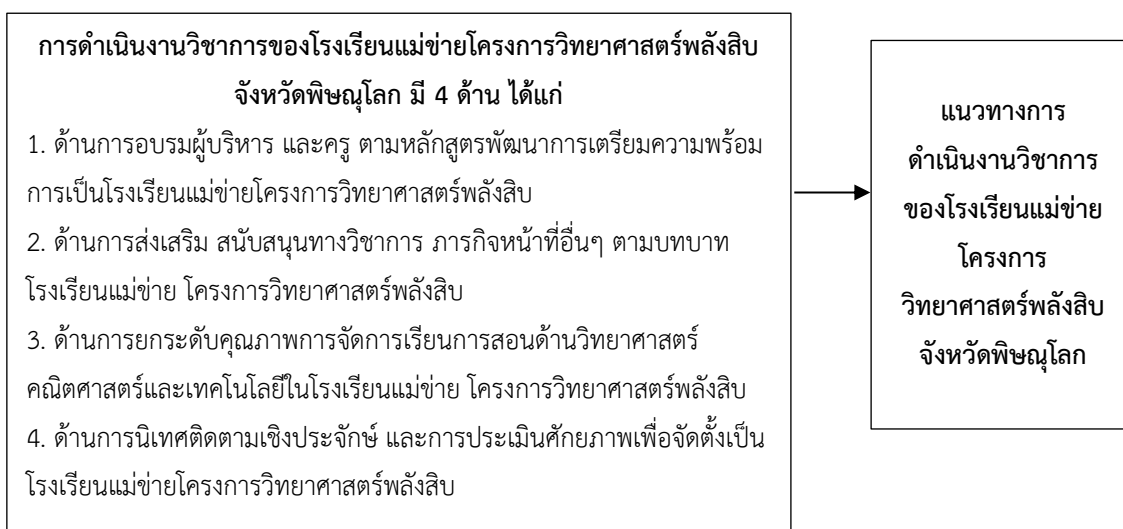
การดำเนินงานวิชาการ	แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก
1. ด้านการอบรมผู้บริหาร และครู ตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์ พลังสิบ	1.ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการพัฒนาครูการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน สร้างนวัตกรรม การพัฒนาความเป็นผู้นำที่ยั่งยืน การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมห้องเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ รวมถึงการทำงานเป็นทีมและการนิเทศติดตาม
2. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ ภารกิจหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ	1. ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนคุณภาพโดยกำหนดค่าเป้าหมาย ความคาดหวังและแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมของห้องเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบให้ถึงเป้าหมายและเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งโรงเรียนสร้างความเข้าใจกับครูผู้สอนรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ	1. ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผน กำหนดการจัดทำรายงานปัญหาเอาไว้ทุกปีเพื่อการพัฒนาศักยภาพในด้านทักษะการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของผู้เรียน โดยมีการทำ MOU ซึ่งวิเคราะห์ให้เชิงลึกว่าเกิดผลมากน้อยเพียงใด รวมถึงการจัดทำรายงาน การจัดการเรียนรู้อาจช่วยให้ครูผู้สอนเห็นปัญหาของเนื้อหาหลักสูตรว่าเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่หรือควรที่จะพัฒนา ปรับเปลี่ยนกิจกรรมตรงจุดใดให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน

4. ด้านการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์ และการประเมินศักยภาพ เพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ

1. ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนนิเทศติดตามโดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จัดทำกรณีศึกษาในรูปแบบของการรายงานปัญหาจุดที่ต้องพัฒนามากกว่าการให้คะแนนค่า หรือว่าดีเป็นระดับหรือพัฒนาปรับปรุง ให้คำชี้แนะร่วมกันเพื่อหาเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสามารถ ขยายผลต่อไปได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์ พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาศภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ด้านการอบรมผู้บริหาร และครูตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารเพื่อเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ ครูผู้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีได้รับการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบ นอกจากนี้ครูผู้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ได้รับการอบรมการเตรียมความพร้อมในการเป็นวิทยากรด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ให้กับโรงเรียนศูนย์ ครอบคลุมตลอดหลักสูตรตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยรวม อยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาความเป็นผู้นำที่ยั่งยืน การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมห้องเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ รวมถึงการทำงานเป็นทีม และการนิเทศติดตาม สอดคล้องกับ กมล ภูประเสริฐ (2553, น. 9) กล่าวว่า การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา การกำหนดช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ การควบคุมดูแลให้การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามกำหนด

1.2 การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ด้านการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ ภารกิจหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูปฏิบัติงานตามแผนการส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการ ในบทบาทของโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาระยะ 3 ปี จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และโครงการ/กิจกรรม ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ อีกทั้ง ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ ภารกิจและหน้าที่อื่น ๆ ตามโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ

เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาระยะ 3 ปี จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและโครงการ/กิจกรรม ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ โดยรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดทำแผนคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี โดยต้องกำหนดค่าเป้าหมาย ความคาดหวังและแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมของห้องเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบให้ถึงเป้าหมายและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับ จิตติมา วรณศรี (2557: 6) กล่าวว่า การวางแผนงานต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้การกำหนดแผนหรือแนวทางเราดำเนินงานวิชาการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้บรรลุวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ตลอดจนเกิดการปรับปรุงพัฒนา การดำเนินงานและผลผลิตอย่างต่อเนื่อง กระบวนการวางแผนงานวิชาการจึงประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การจัดทำแผนงานวิชาการ ดำเนินงานตามแผน การประเมินและปรับปรุงแผน

1.3 การดำเนินงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในโรงเรียน โดยครูผู้สอนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบ จากนั้นครูจัดทำแผนการสอนตามหลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบ รายงานการจัดการเรียนรู้ รายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีแผนงาน/โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะ ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ การรายงานผลการดำเนินโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ (SAR)

เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนในโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จัดทำรายงานการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบ โดยรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การร่วมกันวางแผน กำหนดการจัดทำรายงานปัญหาในทุกปีเพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพในด้านทักษะการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของผู้เรียน รวมถึงการจัดทำรายงาน การจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูผู้สอนเห็นปัญหาของเนื้อหาหลักสูตรว่าเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่หรือควรที่จะพัฒนาปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 3) กล่าวว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ ประกอบไปด้วยงานดังต่อไปนี้ การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ประกอบไปด้วย แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอนบันทึกการสอน การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียนการจัดครู

เข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน การบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอนประกอบไปด้วย การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด การนิเทศการสอน การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบและวิเคราะห์ผล การเรียน ซึ่งจะส่งเสริมให้การพัฒนาผู้เรียนมีประสิทธิภาพ

1.4 การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัด พิษณุโลก ด้านการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์ และการประเมินศักยภาพเพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์ พลังสิบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาได้มีแผนการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์ ด้านการ ปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบของสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำแบบรายงานการนิเทศโรงเรียน ศูนย์ การบันทึกการนิเทศติดตามในรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนศูนย์ และการรายงานผลการดำเนินโครงการ วิทยาศาสตร์พลังสิบ (SAR)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร และครูร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศ ติดตามเชิงประจักษ์ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินงานวิชาการตามบทบาทของโรงเรียนแม่ข่าย โครงการ วิทยาศาสตร์พลังสิบ โดยรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดทำแผนนิเทศติดตามโดยต้องกำหนดเป้าหมายที่ ชัดเจน จัดทำการนิเทศในรูปแบบของการรายงานปัญหาจุดที่ต้องพัฒนามากกว่าการให้คะแนนค่าหรือว่าเป็นระดับหรือ พัฒนาปรับปรุง ให้คำชี้แนะร่วมกันเพื่อหาเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสามารถขยายผลต่อได้ สอดคล้องกับ กมล ภูประเสริฐ (2553: 9) กล่าวว่า การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ การนิเทศภายใน การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน การควบคุมดูแลส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายใน อย่างสม่ำเสมอ การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้แผนการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์มีคุณภาพ

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัด พิษณุโลก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการอบรมผู้บริหาร และครู ตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์ พลังสิบ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการพัฒนาครูการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน สร้างนวัตกรรม การพัฒนาความเป็นผู้นำที่ยั่งยืน การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมห้องเรียนโครงการ วิทยาศาสตร์พลังสิบ รวมถึงการทำงานเป็นทีม และการนิเทศติดตาม

2.2 ด้านการส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ ภารกิจหน้าที่อื่นๆ ตามบทบาทโรงเรียนแม่ข่าย โครงการ วิทยาศาสตร์พลังสิบ ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนคุณภาพโดยกำหนดค่าเป้าหมาย ความคาดหวังและแนวทางการ ดำเนินการจัดกิจกรรมของห้องเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบให้ถึงเป้าหมายและเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งโรงเรียน สร้างความเข้าใจกับครูผู้สอนรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.3 ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีใน โรงเรียนแม่ข่าย โครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผน กำหนดการจัดทำรายงานปัญหาเอาไว้ทุกปีเพื่อ ดูการพัฒนาศักยภาพในด้านทักษะการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของผู้เรียน โดยมิ การทำ MOU ซึ่งวิเคราะห์ในเชิงลึกว่าเกิดผลมากน้อยเพียงใด รวมถึงการจัดทำรายงาน การจัดการเรียนรู้อาจช่วยให้ครูผู้สอน เห็นปัญหาของเนื้อหาหลักสูตรว่าเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่หรือควรที่จะพัฒนา ปรับเปลี่ยนกิจกรรมตรงจุดใดให้เหมาะสมกับ ความแตกต่างของผู้เรียน

2.4 ด้านการนิเทศติดตามเชิงประจักษ์ และการประเมินศักยภาพ เพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการ วิทยาศาสตร์พลังสิบ ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนนิเทศติดตามโดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จัดทำการนิเทศในรูปแบบ ของการรายงานปัญหาจุดที่ต้องพัฒนามากกว่าการให้คะแนนค่า หรือว่าเป็นระดับหรือพัฒนาปรับปรุง ให้คำชี้แนะร่วมกัน เพื่อหาเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสามารถขยายผลต่อได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย สภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ ด้านการอบรมผู้บริหารและครู ตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและครู ควรมีการนำผลและประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมตามหลักสูตรมาพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายวิทยาศาสตร์พลังสิบ

1.2 จากผลการวิจัย แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ จังหวัดพิษณุโลก ด้านการอบรมผู้บริหาร และครู ตามหลักสูตรพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเป็นโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนการสอน สร้างนวัตกรรม สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมห้องเรียนโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ รวมถึงการทำงานเป็นทีม การนิเทศติดตาม และสรุปผลการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการวิจัยการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายโครงการวิทยาศาสตร์พลังสิบ ในจังหวัดอื่น หรือในระดับภาค

1.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแม่ข่ายวิทยาศาสตร์พลังสิบ ในจังหวัดอื่น หรือในระดับภาค

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภู่อประเสริฐ. (2553). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่3). โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดปกรณ์ศิลป์ พิมพ์ครั้งที่ 3.
- จิตติมา วรธรรมศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการพิมพ์3.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ 2553.โรงพิมพ์ พิมพ์ดี จำกัด.
- พรทิพย์ ศิริภทราชัย. (2566). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารนักบริหาร, 33(2), 49 - 56
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2560). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี.
- สถียรพร เขาวนชัย. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). รายงานประจำปี 2554. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Han, J. H., Kelley, T. R., & Knowles, J. G. (2021, May 4). Factors Influencing Student STEM Learning: Self-Efficacy and Outcome Expectancy, 21 st Century Skills, and Career Awareness. Journal for STEM Education Research, 4(2), 1 - 21

การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ : แนวทางสำคัญ

สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเทศญี่ปุ่น

CREATING LEARNING ENVIRONMENTS: KEY STRATEGIES FOR DEVELOPING
EDUCATION QUALITY IN JAPANกลมทิพย์ สำราญจักร¹, พรทิพย์ เขียวขำ², พัทธ ลอยเด่น³, มลวิภา เมืองพระฝาง⁴, นิรินทร์พัชร ปฐมพุทธิธรรม⁵Kamonthip Samranchak¹, Porntip Keawkhum², Pat Loiden³, Monwipha Mueangprafang⁴,Nirinphach Patomputtitum⁵

Corresponding Author, E-mail: Monwipham65@nu.ac.th

Received: Aug 25, 2024; Revised: Oct 30, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นแนวทางสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้รับการยอมรับและมีผลเป็นที่ประจักษ์ เนื่องจากการศึกษาที่ดีมีคุณภาพย่อมต้องเกิดจากการเตรียมความพร้อมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ซึ่งควรมุ่งส่งเสริม พัฒนา และสร้างสรรค์บริบทการเรียนรู้และพื้นที่ทางการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยอาศัยสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เท้าทันการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมผู้เรียนในทุกช่วงเวลา ทั้งนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ดังกล่าว ทั้งสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในและภายนอกชั้นเรียน สิ่งเหล่านี้ส่งผลที่ดีต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งในด้านครูผู้สอนที่มีความพร้อมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ด้านผู้เรียนที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกมิติ รวมทั้งด้านสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่สำคัญต่อการเรียนรู้อย่างอิสระและตรงจุดมุ่งหมายที่กำหนด การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ดังกล่าว จึงช่วยขัดเกลา เสริมสร้าง และพัฒนาให้คุณภาพการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นได้รับการยอมรับในระดับสากล และคุณภาพผู้เรียนที่ถูกหล่อหลอมขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดการพัฒนาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ เปรียบได้กับแนวทางและกลยุทธ์สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศญี่ปุ่นให้มีคุณค่าและความหมายที่สำคัญต่อการศึกษา ดังผลเป็นที่ประจักษ์ในปัจจุบัน

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อม คุณภาพการศึกษา ประเทศญี่ปุ่น

^{1,2,3,4,5} สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร^{1,2,3,4,5} Curriculum And Instruction, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

Creating conducive learning environments is the key strategies for developing education quality that has been accepted and proven effective. Quality education must be thoroughly prepared, particularly through the creation which promotion, development, and innovation of learning contexts and learning spaces that foster holistic learner development. Japan has recognized the importance of creating learning environments both inside and outside classrooms. These have a positive impact educational quality. This includes educators prepare to facilitate learning processes to promote development, learners in conducive environments for continuous learning and adaptation, and educational institutions with environments that support learning in all dimensions. These efforts contribute to refining, strengthening, and enhancing Japan's globally recognized educational quality and nurturing learners into quality citizens. This approach serves as a vital framework and key driver in Japan's pursuit of meaningful educational value and significance, as evident in current practices.

Keywords: Environments, Educational Quality, Japan

บทนำ

หากกล่าวถึงชาวญี่ปุ่นเรามักจะนึกถึงความฉลาด สุภาพ และความใส่ใจในเรื่องของสุขภาพ จนเกิดข้อสงสัยว่าทำไมประเทศนี้จึงมีข้อดีมากมาย เราค้นพบคำตอบว่าสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากระบบการศึกษาของญี่ปุ่นที่เอื้ออำนวยนั่นเอง

ประเทศญี่ปุ่นเริ่มปีการศึกษา ในวันที่ 1 เมษายนซึ่งในขณะที่โรงเรียนและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในโลกจะเริ่มต้นปีการศึกษาประมาณเดือนกันยายนหรือตุลาคมหนึ่งปีการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 3 ภาคเรียน คือ ช่วงวันที่ 1 เม.ย. – 20 ก.ค., 1 ก.ย.-26 ธ.ค. และ 7 ม.ค.- 25 มี.ค. ซึ่งมีวันหยุดเป็นเวลา 6 สัปดาห์ในช่วงฤดูร้อน และวันพักอีก 2 สัปดาห์ ตอนช่วงฤดูหนาวกับฤดูใบไม้ผลิ นักเรียนของประเทศญี่ปุ่นไม่ต้องเข้ารับการสอบวัดความรู้ใด ๆ จนกระทั่งเรียนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อายุ 10 ปี) เป็นเพียงแค่การทดสอบเล็ก ๆ เพราะชาวญี่ปุ่นมีความเชื่อว่าการเรียน 3 ปีแรกในรั้วโรงเรียน เสริมสร้างผู้เรียนให้มีจิตใจที่ดี มีเมตตา เห็นอกเห็นใจ เคารพผู้อื่น ควบคุมตัวเอง และเน้นเรื่องการมีมารยาทที่ดี เรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาจากภายในมากกว่าการตัดสินกันด้วยความรู้ นักเรียนญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะเข้าคลาสเรียนเล็ก ๆ แบบส่วนตัวหลังเลิกเรียน หากเห็นกลุ่มเล็ก ๆ เรียนหลักสูตรนอกเวลาช่วงค่ำก็ถือเป็นเรื่องปกติ โดยมีเวลาเรียนประมาณ 8 ชั่วโมง (ยังไม่รวมกับที่เรียนช่วงวันหยุดและวันหยุดสุดสัปดาห์) จึงไม่แปลกถ้าเด็กนักเรียนประเทศนี้จะไม่ค่อยเข้าชั้นเรียนในชั้นประถมศึกษาหรือชั้นมัธยมศึกษา

นอกเหนือจากการเรียนวิชาทั่วไปแล้ว ยังได้เรียนการเขียน Shodo คือ การประดิษฐ์ตัวอักษรของญี่ปุ่น ที่เป็นการจุ่มแปรงไม้ไผ่ด้วยหมึก และเรียน Haiku ที่เป็นบทกวีในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ช่วยให้นักเรียนเคารพวัฒนธรรม และได้เรียนรู้ประเพณีที่เก่าแก่กว่าศตวรรษของญี่ปุ่น รวมถึงนโยบายการใส่ชุดนักเรียน มีขึ้นด้วยความตั้งใจในการจัดอุปสรรคทางสังคมในหมู่นักเรียนด้วยกัน นอกจากนั้นการใส่ชุดนักเรียนยังทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์ร่วมในการตั้งใจเรียน และยังเสริมความเป็นหมู่คณะในหมู่นักเรียนอีกด้วย เกือบทุกโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศญี่ปุ่นจะให้ใส่ชุดนักเรียน ซึ่งโรงเรียนบางแห่งก็มีชุดเครื่องแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่น เป็นสไตล์ทหารสำหรับเด็กผู้ชาย และชุดกะลาสีสำหรับเด็กผู้หญิง

โรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะไม่จ้างภารโรง เพราะนักเรียนจะต้องทำความสะอาดกันเอง ทั้งห้องเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ โดยการทำทำความสะอาดจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จากนั้นก็มอบหมายงานหมุนเวียนกันไปตลอดทั้งปี เพราะระบบการศึกษาของประเทศมีความเชื่อว่าการที่ให้นักเรียนลงมือทำความสะอาด ทำให้ได้ทำงานเป็นทีมและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การที่ตัวเองได้พยายามกวาดล้างเช็ดถูทำความสะอาด ยังทำให้เกิดความเคารพทั้งในงานตัวเอง และงานของผู้อื่น

เด็กนักเรียนญี่ปุ่นจะไม่โดดเรียนหรือไม่มาสายเลย และนักเรียนกว่า 91% บอกว่าพวกเขาไม่เคยไม่สนใจ หรือทำเหมินเฉยกับสิ่งที่อาจารย์สอน ช่วงสุดท้ายของการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนักเรียนจะต้องเข้าสอบครั้งสำคัญเพื่อตัดสินอนาคต โดยนักเรียนสามารถเลือกวิทยาลัยที่ต้องการได้ ซึ่งมีอัตราการแข่งขันที่สูงมาก ๆ และมีเพียง 76% ของผู้สำเร็จการศึกษาในโรงเรียนมัธยมญี่ปุ่นที่เข้าเรียนต่อหลังจบการศึกษา ซึ่งช่วงเวลาของการเตรียมตัวสอบจะต้องมุ่งมั่นตั้งใจมากสำหรับประเทศประเทศญี่ปุ่นการเรียนมหาวิทยาลัยถือเป็นช่วงที่ดีที่สุดในการพักผ่อน หรือเรียกกันว่า “วันหยุดก่อนการทำงาน”

มาตรฐานการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

มีคำกล่าวว่า “เหตุใดคนญี่ปุ่นเป็นคนมีระเบียบวินัยอดทนต่อสู้และเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ แบบน่านับถือในความใจสู้” การที่คนญี่ปุ่นเป็นเช่นคำกล่าวข้างต้นก็เพราะการอบรมบ่มเพาะจากหลายส่วนในสังคมซึ่งการศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างคนที่มีคุณภาพ สำหรับประเทศญี่ปุ่นการศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เด็กญี่ปุ่นทุกคนต้องเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และต้องผ่านการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี คือ จบมัธยมศึกษาตอนต้น และมากกว่าร้อยละ 97 จะศึกษาต่อจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการจัดกิจกรรมโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นจะให้เด็กคละวัยคละชั้นมาเล่นด้วยกัน โดยครูทำหน้าที่

เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก ซึ่งญี่ปุ่นเชื่อมั่นว่าช่วงวัยนี้ไม่ใช่วัยวิชาการ วิชาการนั้นเป็นเรื่องของอนาคต เขาต้องการเตรียมคนเพื่อเรียนไม่ใช่เพื่อสอบ ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายพัฒนาประเทศที่ไม่สนับสนุนให้วัฒนธรรมต่างชาติเข้าครอบงำความเป็นญี่ปุ่น เพราะประเทศสามารถพัฒนาสินค้าได้ทันสมัย และมีอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่ง ก้าวหน้า แม้ในตอนหลังภาวะเศรษฐกิจจะแผ่วลงไปบ้าง แต่เมื่อพิจารณาด้านการศึกษาก็จะเห็นได้ชัดว่าระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น เปรียบเสมือนการวิ่งมาราธอน ปรัชญาการเรียนรู้มุ่งเน้นพัฒนาการตามวัย แกนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมุ่งเน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมการศึกษา ภาษา และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การวัดและประเมินผลในเชิงพฤติกรรม ความรู้สึกและพัฒนาการ

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศญี่ปุ่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด และเทศบาล ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนเอกชน ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การบริหารจัดการศึกษาระดับจังหวัด มีคณะกรรมการที่มาจากการแต่งตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 2 ระดับ คือ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (Prefecture Board of Education) มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจทางบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด ทางด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ทางการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ รวมทั้งการกีฬาและวัฒนธรรม มีอิสระจากฝ่ายปกครอง สำหรับคณะกรรมการการศึกษาเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจทางบริหารจัดการศึกษาภาคบังคับในภาพรวมของเทศบาล ทางด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการกีฬาและวัฒนธรรมในแต่ละระดับมีผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เป็นผู้บริหารสำนักงานมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการแต่ละระดับแล้วแต่กรณี

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

มาตรฐานหลักสูตรระดับชาติ จัดทำขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม การกีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology : MEXT) ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนทุก ๆ 10 ปี สำหรับมาตรฐานหลักสูตรของชาติที่ใช้ในปัจจุบันเป็นมาตรฐานที่จัดทำเมื่อปี พ.ศ. 2551 โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

- 1) สถานศึกษาสามารถสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมเองได้
- 2) หลักสูตรสถานศึกษาต้องอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานหลักสูตรของชาติ
- 3) การพิจารณาระดับการพัฒนาทางจิตใจและร่างกาย ในระดับประถมศึกษาแบ่งเวลาเรียน 1 คาบ เท่ากับ 45 นาที และในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คาบ เท่ากับ 50 นาที ในการปรับมาตรฐานหลักสูตรของชาติครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2551 ระดับประถมศึกษา เพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียนประมาณ 10% ในวิชาภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียนประมาณ 10% ในวิชาภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ พลศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดจำนวนของหน่วยกิตบังคับสำหรับการเรียนอย่างน้อย 74 หน่วยกิต

สภาพแวดล้อมทางการเรียนปฐมบทแห่งความสำเร็จ

การเรียนรู้ นั้นเกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวคน กับสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หรือจะเรียกว่าสภาพแวดล้อม โดยมีผู้สอน (ครู) ซึ่งแต่เดิมอาจทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร (ความรู้) ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งจะนำสารที่รับไปสร้างสรรค์เป็นความรู้ ส่งต่อไปใช้ หรือไปช่วยในการตัดสินใจในชีวิตประจำวันต่อไป ซึ่งการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตภาพ และสังคม นับว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นช่องทางที่จะทำให้เกิดการยอมรับซึ่งข่าวสารที่ถูกส่งมา ไม่ว่าจะเป็นโดยผู้สอนหรือผู้เรียน เพราะในรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนย่อมต้องรับข่าวสารที่ถูกส่งกลับมาจากผู้เรียนอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทั้งรูปแบบของ Bloom และ Gagne

การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์การสอนต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านกายภาพ จะส่งผลต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบ่งออกเป็น

1.1 สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วยห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหล่านี้เป็นต้น

1.2 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น แหล่งวิทยบริการ ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ

2. สภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพ ได้แก่สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ ความรู้สึกจิตใจ เจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญใหญ่ ๆ 2 องค์ประกอบคือ

2.1 องค์ประกอบด้านนักเรียน

2.1.1 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน จะมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2 ระดับสติปัญญา ระดับสติปัญญาของนักเรียนมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.3 สถานภาพทางครอบครัว

2.2 องค์ประกอบด้านผู้สอน

2.2.1 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอนบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้สอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน

2.2.2 ความรู้และประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3 เทคนิคการสอน

3. สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ได้แก่สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น

3.1 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

3.2 การสร้างแรงจูงใจ

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (ไพฑูรย์ ศรีฟ้า.2555)

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

ด้านกายภาพ

การจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรนั้นเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในโรงเรียนนั้น ๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ "การร่วมคิด ร่วมทำ" ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและคุณครูควรยอมรับว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนของเขา จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผน จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครูอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) คือ สิ่งที่ไม่มีชีวิตอยู่รอบ ๆ ตัวเรา ได้แก่

ภูมิอากาศ เช่น ความร้อน แสง เสียง อากาศเป็นพิษ น้ำนํ้าเสีย ความแออัดของห้องเรียน เป็นต้นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อคนอย่างมากในปัจจุบันทำให้เกิดโรค และความผิดปกติต่าง ๆ กับร่างกาย และจิตใจ

เจนจิรา จำปี (2557: 25) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดบรรยากาศทางกายภาพ เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งความรู้ที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเน้นความสะดวกสบาย สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระมีเครื่องมือและแหล่งความรู้ สอดคล้องกับกิจกรรมและความต้องการ สำหรับการจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. การจัดสถานที่และบริเวณ ในห้องเรียนที่อำนวยความสะดวกและตอบสนองการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการกำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บอุปกรณ์ เครื่องเล่น ที่เด็กต้องการใช้อย่างเป็นระบบสะดวกในการนำมาใช้ การทำความสะอาดและการจัดเก็บจัดบริเวณการทำกิจกรรมที่สะดวกต่อการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม มีบริเวณที่ว่างพอที่จะเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระสามารถเตรียมย้ายไปสู่การทำกิจกรรมอื่นได้โดยไม่รบกวนทำกิจกรรมของผู้อื่น มีการขีดบริเวณสำหรับการจัดแสดงหรือเก็บผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมของเด็ก

2. การจัดสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการกระทำ การมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจและแสดงผลการเรียนรู้ผ่านการแสดงออกและจากผลงาน ดังนั้นจะต้องจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมที่ได้ออกแบบไว้การมีสื่อ วัสดุอย่างหลากหลาย พอเพียง สะดวกในการนำมาใช้ จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้

3. การจัดแหล่งความรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งที่สอดคล้องกับหน่วยประสบการณ์ที่ผู้เรียนเลือกเรียนและแหล่งความรู้ที่จัดประจำไว้เพื่อตอบสนองความสนใจที่หลากหลาย การจัดแหล่งความรู้ควรคำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและใช้ได้อย่างสะดวก ขณะเดียวกันแหล่งความรู้ก็ต้องน่าสนใจ เป็นเครื่องเร้ากระตุ้น สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากสืบเสาะ ค้นหา และลงมือ

สามารถสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมสามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ ได้แก่ อาคารเรียน สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งความรู้ที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเน้นความสะดวกสบาย สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ และสามารถเอื้อต่อผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านวิชาการ

ธเนศ ขำเกิด (2533: 38-40) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สนอง สนุก เรียนสนุก กรูรักเด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิทกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "อยากมาโรงเรียน" การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมเช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุขมีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

แอนนา บรรเทาพล (2552: 16) ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนด้านวิชาการว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมของผู้เรียน ให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ การเรียนการสอนนั้นมียุคประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญที่เท่าเทียมกันเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้สภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนให้เหมาะสมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพสิ่งแวดล้อมนั้นคือบรรยากาศที่ยกย่องและส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนมีความรู้สึกมีส่วนร่วม ขจัดช่องว่างระหว่างกันและกัน ให้ความเป็นอิสระ และความสามารถของผู้เรียนมาเป็นประ โยชน์ในการ จัดการเรียนการสอน

วรรณชาติ สิทธิชัย (2554: 20) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนิสิตอาจสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางวิชาการด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนิสิตนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ถ้าหากอาจารย์และนิสิตมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะอาจารย์จะเป็นผู้ให้แนวทางและคำปรึกษา ตลอดจนเป็นผู้กระตุ้นสนับสนุนให้นักศึกษาแสดงความสามารถออกมาอย่างเต็มที่ไปสู่การเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้นและก่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่น และไว้วางใจกัน

สามารถสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เป็นการจัดที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สนอง สนุก เรียนสนุก ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับครูมากขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ด้านการบริหารจัดการ

เจนจิรา จำปี (2557: 28) ได้กล่าวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ ว่าเป็นบรรยากาศที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกรักที่จะเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ได้โดยง่าย การเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่ การเรียนรู้ด้านความรู้ และการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การให้ผู้เรียนมีความรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่นมีความสุข สำหรับการจัดบรรยากาศทางสังคมที่สนับสนุนการเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีความเท่าเทียมกัน โดยครูต้องกำหนดให้มีสิทธิพลในห้องให้น้อยที่สุด สร้างระบบการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ให้ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับผู้เรียนด้วยกัน ฝึกการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2. การสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจ โดยจัดกิจกรรมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เล่น ทำงานและเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน ครูคอยปรับปรุงการใช้ภาษามารยาทและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้เด็กสามารถทำงานกับกลุ่มเพื่อนได้อย่างดีเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำสิ่งต่าง ๆ ในบรรยากาศร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งแม้จะมีการแข่งขันกันบ้าง แต่ควรเป็นการแข่งขันกันอย่างเป็นมิตร ได้มีโอกาสได้รับผลแห่งการทำงานร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งด้านความคิด และการกระทำอันส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นต่อไป

3. สร้างบรรยากาศแห่งการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันทั้งครูกับผู้เรียน ในหมู่ผู้เรียนด้วยกัน และกับบุคคลอื่น ๆ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เริ่มต้นด้วยการสื่อสารที่ดี ซึ่งการสื่อสารระหว่างกันนั้นสามารถทำได้ทั้งการใช้วาจา ภาษาท่าทาง และการปฏิบัติต่อกัน ครูมีหน้าที่ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อกันด้วยดี ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ครูมีหน้าที่ในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และจะต้องเป็นแบบฉบับของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองกับผู้อื่น

4. สร้างบรรยากาศที่ไม่กดดัน โดยลดกิจกรรมที่ต้องมีการแข่งขัน เพื่อให้เกิดผลแพ้ ชนะหรือการเป็นที่หนึ่งเหนือผู้อื่น ให้ทุกคนมีโอกาสได้แสดงออกเท่าเทียมกันและ ได้รับการยกย่องเหมือนกัน สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ ควรประเมินผลที่แสดงถึงพัฒนาการแห่งความเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ให้ผู้เรียนได้รู้ผลของการกระทำของตนเอง และมีการพัฒนาตนเองโดยไม่ต้องแข่งขันกับผู้อื่น

สามารถสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ เป็นบรรยากาศที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกรักที่จะเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ได้โดยง่าย การเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่ การเรียนรู้ด้านความรู้ และการเรียนรู้ทางสังคม การร่วมมือร่วมใจกันในการบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

กลยุทธ์สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ KASHIWA HIGH SCHOOL

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในหลายมิติ เช่น คุณภาพครูผู้สอน กระบวนการจัดการศึกษา สื่อและเทคโนโลยี และสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งนั่นคือ “การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเชิงรูปธรรมที่จะเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเป็นสิ่งที่ควรพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องและตอบสนองต่อสภาพบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมและช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาดูงาน KASHIWA HIGH SCHOOL กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของ KASHIWA HIGH SCHOOL มีลักษณะที่เด่นชัดใน 2 ด้าน คือ 1.การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในชั้นเรียน และ 2.การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

ในด้านของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนนั้น ลักษณะสำคัญที่ทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมเหมาะสมคือ มีลักษณะห้องเรียนที่มีพื้นที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างคล่องตัว จำนวนผู้เรียนสอดคล้องกับระยะห่างของสภาพพื้นที่ในห้อง ทำให้ผู้เรียนมีความเป็นส่วนตัวแต่ก็มีระยะพอดีสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ภาพในชั้นเรียนมีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีป้ายประชาสัมพันธ์และป้ายแสดงความรู้ในชั้นเรียนเกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ ทำให้ห้องเรียนมีลักษณะเป็นห้องเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และศึกษาด้วยตนเองได้ทุกมุมของห้องเรียน

ในด้านการบรรยากาศทางการเรียนรู้ของครูผู้สอน ลักษณะที่สังเกตได้ประการหนึ่งคือ ถึงแม้จะมีสื่อหรือเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเขียนหรือแสดงข้อมูลการเรียนรู้ แต่ครูผู้สอนจะไม่เน้นเขียนผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่เขียนผ่านกระดานเป็นหลัก และในบางชั้นเรียนยังคงมีการเขียนอธิบายความรู้ด้วยกระดานคำอยู่บ้าง ทั้งนี้ในลักษณะการเขียนดังกล่าว ทำให้ผู้สอนสามารถเคลื่อนไหวและอธิบายความรู้ได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องนั่งอยู่กับที่ ทำให้ผู้เรียนมีบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่ตื่นตัวและสนใจในตัวผู้สอนอยู่เสมอ

ภาพที่ 1 บรรยากาศในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา KASHIWA HIGH SCHOOL

นอกจากนี้ KASHIWA HIGH SCHOOL ยังจัดชั้นเรียนในวิชาต่าง ๆ ที่ห้องอาศัยทักษะปฏิบัติ เช่น ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนดนตรีและการขับเพลง ห้องเรียนศิลปะ เป็นต้น ซึ่งการจัดบรรยากาศชั้นเรียนวิทยาศาสตร์นั้น ภายนอกห้องเรียนจะมีการให้ข้อมูลเสริมความรู้วิทยาศาสตร์ผ่านสื่อที่น่าสนใจ โดยมีการใช้ตัวการ์ตูนจากอนิเมชันที่นักเรียนรู้จักและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน เช่น โดราเอมอน มาใช้เป็นสื่อเพื่อสร้างความสนใจและทำให้เนื้อหาเข้าใจง่าย สามารถศึกษาและทำความเข้าใจด้วยตนเองได้ ภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย เอื้อต่อการศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างสูง โดยอุปกรณ์และพื้นที่ทำกิจกรรมได้รับการออกแบบเป็นอย่างดี แข็งแรง ทนทาน ปลอดภัยต่อผู้เรียน และมีความสะอาดเรียบร้อยพร้อมใช้งาน

ภาพที่ 2 ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีการเสริมความรู้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับช่วงวัยและมีชั้นเรียนที่ทันสมัย

ในส่วนของห้องเรียนดนตรีและการขับร้อง มีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียน เช่น เป็นห้องเรียนเป็นห้องเก็บเสียงช่วยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมได้อย่างเต็มความสามารถและไม่รบกวนห้องเรียนอื่นโดยรอบ มีเครื่องดนตรีสำหรับการสอนและการฝึกซ้อมในชั้นเรียน เช่น เปียโน ลักษณะห้องเรียนจะเป็นที่นั่งลดหลั่นกันลงมา ทำให้ผู้เรียนเห็นกระดาน สื่อการเรียนรู้ และการสาธิตโดยครูผู้สอนได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการฝึกฝนและพัฒนา

ภาพที่ 3 ห้องเรียนดนตรีและการขับร้อง เป็นลักษณะห้องเรียนเก็บเสียง มีสื่อทางด้านดนตรีเหมาะสม

นอกจากนี้ ห้องเรียนศิลปะของ KASHIWA HIGH SCHOOL มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ศิลปะเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ มีลักษณะชั้นเรียนที่อิสระ เปิดกว้าง และไม่ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีลักษณะการนั่งที่ยืดหยุ่น สามารถเดินชมผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้รอบชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างธรรมชาติ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและได้ลงมือปฏิบัติ มีสื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคน เช่น กระดานรองเขียนภาพ อุปกรณ์การเขียนและการระบาย

ภาพที่ 4 ห้องเรียนศิลปะที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการทำงานศิลปะและการแลกเปลี่ยนร่วมกัน

ในส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นอกชั้นเรียน KASHIWA HIGH SCHOOL ได้มีพื้นที่สำหรับให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด สนามกีฬา หอประชุม เป็นต้น

ซึ่งในแต่ละสถานที่ที่มีลักษณะของการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในทุกที่ทุกเวลา และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

สำหรับห้องสมุดมีการคัดเลือกหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนอย่างเหมาะสม มีประเภทของหนังสือที่หลากหลาย เช่น การ์ตูน นิยาย สารคดี เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนได้อ่านและเรียนรู้ได้อย่างอิสระตามความสนใจของตนเอง มีการจัดมุมหนังสือแนะนำเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนสนใจอ่านและศึกษา สภาพของหนังสือน่าอ่านและได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี มีบรรยากาศที่เงียบสงบ ไม่เกิดเสียงดังรบกวน

ภาพที่ 5 ห้องสมุดมีหนังสือหลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน

นอกจากนี้ ห้องสมุดยังมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เปิดโล่ง มีวิวทัศน์ที่สวยงาม ผ่อนคลาย และมีพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นกลุ่มย่อย สำหรับวิชาที่ต้องอาศัยการค้นคว้าผ่านหนังสือ เช่น วิชาวรรณกรรมอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคล่องตัวในการเรียนรู้และมีสื่อใกล้ตัวสำหรับเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีบริเวณที่จัดให้ผู้เรียนได้นั่งอ่านหนังสือหรือศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของแต่ละคน ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในเวลาว่างของผู้เรียน

ภาพที่ 6 ห้องสมุดมีชั้นเรียนย่อยสำหรับศึกษาค้นคว้าและมีพื้นที่ส่วนตัวสำหรับการอ่าน

ไม่เพียงแต่ห้องสมุดเท่านั้นที่ถูกจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้แต่ยังมีสนามกีฬาและโรงกีฬาที่เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนร่างกายและออกกำลังกาย ก่อให้เกิดสุขภาวะทางกายและใจที่เหมาะสมสัมพันธ์กัน โดยมีสนามกีฬาหลากหลายประเภท เช่น สนามฟุตบอล สนามกีฬาประเภทลู่วิ่งและลาน สนามเบสบอล สนามรักบี้ สนามเคนโด เป็นต้น ถึงแม้สถานศึกษาจะมีพื้นที่ไม่มากนัก แต่มีการบริหารสถานที่อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนสามารถเล่นกีฬาได้อย่างหลากหลายชนิดในบริเวณพื้นที่และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและออกกำลังกายอยู่เสมอ เพื่อให้เติบโตอย่างมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ 7 สนามกีฬาและโรงฝึกกีฬาที่บริหารพื้นที่อย่างเหมาะสม สามารถเล่นกีฬาได้อย่างหลากหลาย

นอกจากสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่สำคัญแล้วนั้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนของ KASHIWA HIGH SCHOOL คือ การจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวไปสู่สังคมภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการให้ผู้เรียนได้ประชุมแลกเปลี่ยนร่วมกับสภานักเรียน ซึ่งเป็นวาระที่กำหนดให้ดำเนินการในทุกภาคเรียน

สภานักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ สื่อนำเสนอด้วยตนเอง โดยไม่มีครูผู้สอนช่วยเหลือซึ่งเป็นการฝึกการจัดการและการแก้ไขปัญหา และสภานักเรียนต้องเป็นผู้ดำเนินการประชุมร่วมกับนักเรียนทั้งโรงเรียน ซึ่งมีบรรยากาศที่เป็นทางการ มีการนำเสนอผลการดำเนินงานในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีการนำเสนอข้อมูล ข้อเสนอแนะ และมติต่าง ๆ ให้ที่ประชุมร่วมกันแลกเปลี่ยน วิจารณ์ หรือถกเถียงร่วมกัน

การจัดบรรยากาศในการประชุมดังกล่าว มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมภายนอก ทำให้ผู้เรียนรู้บทบาท หน้าที่ และกติกาทางสังคมที่เป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนหรือถกเถียงกันด้วยเหตุผล โดยปราศจากอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่เป็นกลาง ทำให้เกิดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสู่สังคมภายนอก

ภาพที่ 8 บรรยากาศการจัดเตรียมสถานที่และการประชุมสภานักเรียน

สรุปแนวทางการนำมาปรับใช้เพื่อความสำเร็จในประเทศไทย

จากการศึกษาดูงานที่ KASHIWA HIGH SCHOOL ทำให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาและยกระดับ “การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้” ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะคุณภาพการศึกษาที่ดีย่อมเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนที่ดีเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาภายใต้บรรยากาศทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกมิติ มีสถานที่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมสู่การเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติที่มีคุณค่าและมีความหมาย อันจะนำมาซึ่งผลดีเป็นที่ประจักษ์ต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมในทุกมิติต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เจนจิรา จำปี. (2558). การบริหารจัดการชั้นเรียน. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2567. จาก <https://www.sites.google.com/site/darunsitpattanarangsana/sara-na-ru/kar-rakankhunphaph-sthan-suksa>.
- ธเนศ ขำเกิด. (2553). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. มิตรครู, 8(4), 30-35.
- ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2555). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณชาติ สิทธิชัย. (2554). หลักการจัดการทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2567. จาก http://www.wch.ac.th/business/ap-uploadfile/20130806125317_Tzp8BH.pdf
- แอนนา บรรเทาพล. (2552). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 สังกัดเทศบาลเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
A STUDY OF THE CONDITIONS OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN
THE NEW NORMAL ERA OF SCHOOLS UNDER THE PHETCHABUN
.PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

สุชาติ ท้าวเมือง¹, นันธวัช นุนารณ², จิตินันท์ ดั่งสุวรรณ³

Suchart Thaomueang¹, Nunthawat Nunard², Thitinan Dungsuvan³

Corresponding Author E-mail: Suchart.t@nsru.ac.th

Received: May 11, 2024; Revised: Jun 12, 2024; Accepted: Aug 30, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยจำแนกตามการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหาร 23 คน และครู 310 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 333 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ ที่มีค่าความเที่ยง 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และด้านที่มีสภาพต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

2) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ จำแนกตาม การดำรงตำแหน่ง มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน และส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่าประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ ยุควิถีใหม่

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3} Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to study the conditions of academic administration in the new normal era and compare the opinions of administrators and teachers regarding the conditions of academic administration in the new normal era classified by position education level and work experience. The sample consisted of 333 people, using simple random sampling method. The research tool was a questionnaire according to conditions of academic administration in the new normal era with a reliability coefficient of .90. The data were statistically analyzed by mean, standard deviation, t-test independent, analysis of variance (One-way ANOVA), and Scheffe's method. The study findings were as follows:

1. The conditions of academic administration in the new normal era of schools under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The total of this study was at the high. The highest level of conditions was the educational supervision. The next was the development of the learning process. and the lowest level of conditions was the development of learning resources.

2. The comparison of the administrators and teachers' conditions of academic administration in the new normal era. It was classified by position in overall of opinions was not different. On the other hands, the education level was different and the respondents with different work experiences there are different opinions on the condition of academic administration in the new normal era. When testing the differences in pairs, it was found that working experience of less than 5 years and 5 - 10 years had an opinion on the condition. In terms of school curriculum, developing measuring, evaluating and transferring academic results, research to develop the quality of education development of media, innovation and technology for education development of learning resources and the development of quality assurance systems within school. There was a statistical significant difference at the .05 level.

Keywords : Academic Administration the New Normal Era

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ และพลเมืองโลก ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน (Global Warming) ภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงให้อยู่รอดและแข่งขันได้ เป้าหมายการจัดการศึกษาจึงเปลี่ยนไปจากเดิมมุ่งสร้าง องค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนและให้ความสำคัญกับสมรรถนะของผู้เรียน ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาจึงต้องการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ ทั้งนี้เพราะวิถีชีวิต และพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนจะเปลี่ยนไป เทคโนโลยีกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนรุ่นใหม่ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนางานบุคลากรในสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าพัฒนาตนเอง ขณะเดียวกันผู้บริหารก็ต้องพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Information-based Management) มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอีกด้วย แต่ทั้งนี้การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้จำเป็นต้องมีแผนการจัดการที่ชัดเจน เช่นเดียวกันกับการวางโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการพัฒนาบุคลากรไปพร้อมๆ กัน (สำนักคณะกรรมการงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558: 1) การศึกษาไทยพบว่าเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จากการใช้เทคโนโลยีเนื่องจากการศึกษามีองค์ประกอบและโครงสร้างมากมาย การจัดการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์ที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพสูงสำหรับผู้เรียนทุกคนต้องพึ่งพาหลายปัจจัยทั้งความพร้อม ด้านเทคโนโลยีความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ และความพร้อม ของครอบครัวและนักเรียน ในการเรียนรู้จากที่บ้าน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะที่มาจากครอบครัวที่ยากจนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง อีกทั้งมีความชัดเจนในเรื่องโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาซึ่งไม่สามารถทำได้ในสถานการณ์ปกติ จึงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับการบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียน (ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ. 2564: 332-333)

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการ ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้อง สร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การบริหาร งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา มีขอบข่ายกว้างขวางมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านของสถานศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อม (ไทพนา ป้อมหิน. 2562: 2) ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจัดเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยมีขอบข่ายและภารกิจของงาน 17 งาน ได้แก่ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 29)

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ได้มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ทำการศึกษเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา ด้านวิชาการ โดยภาพรวมพบว่าโรงเรียนที่มีความพร้อม (โรงเรียนขนาดใหญ่) สามารถดำเนินงานในด้านวิชาการได้เป็นอย่างดี ทั้งในเรื่อง

หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น เนื่องจากการบริหารงานที่ดี มีการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจอันดีแก่ครู มีการติดตามและประเมินผลทั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาและจากส่วนกลางครูสามารถเขียนแผนการสอนได้เอง นอกจากนี้โรงเรียนยังสามารถดำเนินงานทางด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนได้อย่างคล่องตัว แต่ในบางโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมการดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการกระจายอำนาจ ได้แก่ ปัญหาความไม่แน่นอนทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนของนโยบายทางการศึกษาหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และขาดการสร้าง ความเข้าใจแก่ครูก่อนนำไปใช้ นอกจากนี้ระบบการให้ครูทำวิทยฐานะยังทำให้ครูทุ่มเทเวลาไปกับการทำงานเอกสารมากกว่า การดูแลนักเรียน ดังนั้น ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่และสถานศึกษาสามารถกำหนดหลักสูตรของตัวเองได้ แต่บุคลากรครูบางส่วนก็ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่จะทำหลักสูตรของตัวเองต้องไปเอามาจากแหล่งอื่น ปัญหาการขาดครูที่มีความสามารถตรงตามวิชาเอก และการขาดภาวะผู้นำในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 29-35)

สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน สภาพปัญหาด้านระบบบริหาร และการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการเน้นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เปิดโอกาสให้หน่วยปฏิบัติมีอำนาจในการตัดสินใจน้อยมาก แม้จะมี การมอบอำนาจบางเรื่องลงไปก็เป็นเรื่องการปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ส่วนกลางมีการกระจายอำนาจทั้ง ในด้านการบริหาร และวิชาการลงสู่ระดับพื้นที่ค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ในการบริหารงาน โดยเฉพาะในด้านนโยบายและแผน และงบประมาณขาดความเป็นเอกภาพหรือความเป็นหน่วยเดียวในลักษณะของภารกิจของกระทรวง แต่ละกรมมีอิสระมาก เกินไปจนไม่สามารถประสานนโยบาย แผนและงบประมาณในภาพรวมได้ การปฏิบัติงานจึงมีลักษณะต่างคนต่างทำในภารกิจ ของตนเอง (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. 2557: 2)

โดยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 การ บริหารงานวิชาการปัจจุบันมีความสำคัญ ปัจจุบันงานวิชาการจะเป็นตัวกำกับความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรู้ ทักษะและความสามารถในการบริหารทุกฝ่าย โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน เมื่อใดที่โรงเรียนดำเนินการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ แล้ว จะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทิศทางที่ดีขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์เขต 3 โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า คุ้มทุน ประหยัด การบริหารงานวิชาการในยุครูปแบบใหม่ และให้มีการบูรณาการ การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นอันดับแรก งดนำครูออกจากห้องเรียน ส่งเสริมและสนับสนุน การใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการจัดการศึกษา เน้นการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน จาก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่เป็น จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของการจัดการศึกษาเพื่อนำมาประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย โครงการ/กิจกรรม เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. 2565)

จากสภาพที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อใช้เป็นสารสนเทศสำคัญในการนำไปกำหนดแนวทางการ บริหารงานวิชาการและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่

การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้การบริหารวิชาการเป็นศูนย์กลางของการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียน การหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในยุคการปรับตัวให้จัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน พร้อมทั้งให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิถีใหม่ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ของการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ ไว้ดังนี้

ภูสุตา ภูเงิน (2560: 7) เน้นว่า เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรสร้างความร่วมมือและติดต่อสื่อสารในการพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรแห่งการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนส่งผลให้เกิดความเข้าใจของทั้งสองฝ่าย ที่จะร่วมมือกันจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ร่วมกัน

ชิโรบล วรรณธนะ (2562: 12) พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ คือการจัดระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอหลากหลายและทันสมัยตามต้องการและการติดต่อประสานงานต่างๆ จะช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในยุค 4.0

ไพศาล สุวรรณน้อย (2563: 2) ผู้สอนจึงต้องเป็นครูยุคใหม่ที่มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน และสถานศึกษาโดยผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อติดตามผลการเรียนรู้ และสุขภาพผู้เรียนโดยเฉพาะในภาวะวิกฤติ COVID 19 ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในภาวะปกติใหม่ (New Normal)

ยุทธชาติ นาน้อย (2564: 1) การบริหารสถานศึกษาบนฐานความปกติใหม่เป็นการศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักปรับปรุงการจัดการศึกษาในสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชาญฉลาด มีการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ทั้งด้านของการจัดสรรอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรที่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จ

วิสสิกา รุมาคม และฐิชากาญจน์ พัจจิราพันธ์ (2565: 1) แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่ การออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในยุคความปกติใหม่ การพัฒนาครู ควรส่งเสริมให้ครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ มีความรู้และทักษะการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ หมายถึง การบริหารงานวิชาการในการเรียนการสอนในภาวะวิกฤติ พร้อมกำกับติดตามการปฏิบัติงานของครู โดยคำนึงถึงความหลากหลายของรายวิชาและเนื้อหา ลดข้อจำกัดเรื่องเวลาสถานที่ และโอกาสการอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดของนักเรียน เพื่อสร้างระยะห่างในการอยู่ร่วมกัน และการสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบ New Normal สถานศึกษาต้องบริหารจัดการ มีแผนเผชิญเหตุ มีการเตรียมความพร้อมในการเผชิญ

ปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการ แนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อการสื่อสารที่เข้าใจตรงกันเมื่อต้องเรียนระบบออนไลน์ เพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับครู นักเรียนหรือผู้ปกครอง ในการใช้งาน การติดต่อสื่อสาร และการสืบค้นข้อมูล เป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาควบคู่กับงานวิชาการในยุควิถีใหม่

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่

การบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นในการบริหารงานต่างๆ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ ไว้ดังนี้

ณิชา พิทยาพงศกร และไพศาล สุวรรณน้อย (2563) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการนำสู่ห้องเรียนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่ต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิถีใหม่หรือ New Normal ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในภาวะ New Normal เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online) หรือผ่านโทรทัศน์ (On-Air) ในระบบดิจิทัล หรือเรียนในชั้นเรียน (On-Site)

วีระเดช มณีพน (2564: 5) กล่าวว่า การนิเทศควรมีการจัดการนิเทศออนไลน์ โดยใช้แอปพลิเคชันที่หลากหลาย โดยมีผู้บริหารเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยครู ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วม อาจมีการนิเทศแบบ coaching เพื่อเติมเต็มความรู้ความสามารถแบบลึกซึ้ง และเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานนักเรียนเพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้ เพื่อนำข้อเสนอแนะต่างๆ มาพัฒนาเรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยมีผู้บริหารคอยอำนวยความสะดวก

อาคม มาตา (2564: 8) กล่าวว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้ครูด้านต่างๆ และเปลี่ยนประสบการณ์ และอุปสรรคที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การบันทึกข้อมูลผ่าน Google form หรือการทำ QR Code สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับผู้ปกครองและชุมชนหรือครูกับผู้ปกครองรวมทั้งกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล ผู้เรียนสอดคล้องกับภาวะการจัดการเรียนรู้แบบ new normal และควรนำระบบการนิเทศมาใช้ร่วมกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเพิ่มศักยภาพครูในการนำเทคโนโลยีและดิจิทัลมาใช้ในการเรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ แนวคิดวิถีใหม่ทางการเรียนรู้ (New normal Learning) เป็นความปกติใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีช่องทางและพื้นที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ใช้ศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองได้มากขึ้น ภายใต้การมีวินัยในตนเอง ทำให้ผู้สอนต้องเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพวิถีใหม่

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วย 8 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย คือ

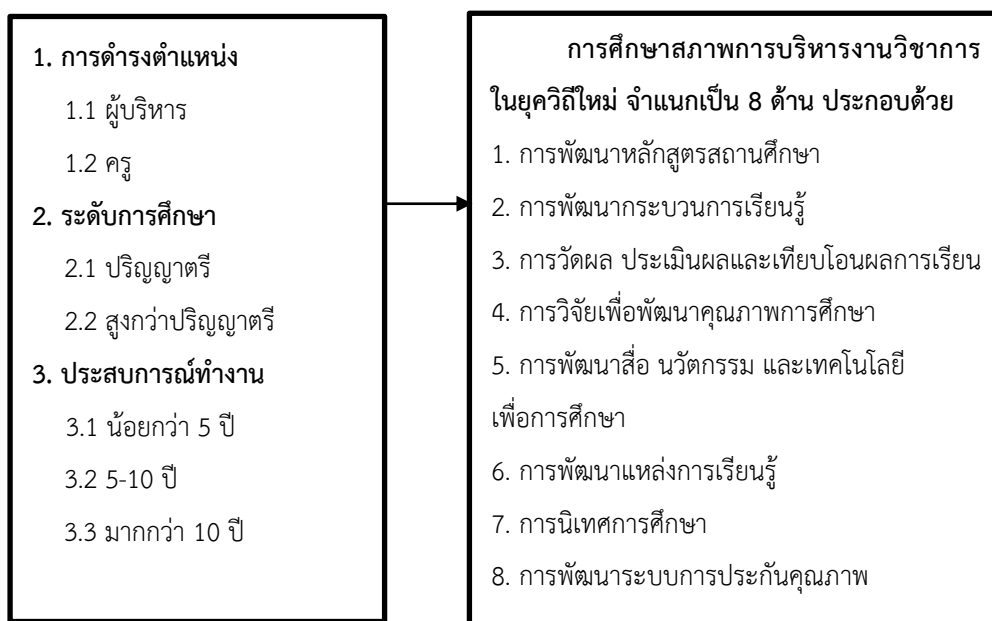
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และการนำเทคโนโลยีไปสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ในยุควิถีใหม่

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ทั้งออนไลน์ และออนไลน์ สนับสนุนให้นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเน้นลงมือปฏิบัติจริง และมีความรู้ความสามารถตามเนื้อหาสาระกิจกรรม มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในยุควิถีใหม่

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงานโดยให้มีการเปรียบเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่นๆ โดยนำเอาใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดหาสื่อ เทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นและปรับประยุกต์ให้เข้ากับยุควิถีใหม่
7. การนิเทศการศึกษา นิเทศโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ควรมีการออกแบบรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย ที่มีความพร้อมที่แตกต่างกัน เพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียน ได้เข้าถึงการนิเทศได้อย่างแท้จริง โดยใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการนิเทศในแต่ละขั้นตอน การออกแบบการนิเทศโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในยุควิถีใหม่
8. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและให้สอดคล้องกับบริบทในยุควิถีใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหาร และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งหมด 187 โรงเรียน จำนวน 1,770 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และเทียบสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร 23 คน และครู 310 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 333 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู โดยศึกษาใน 8 ด้าน ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษารูปแบบและวิธีสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิด ได้ แบบสอบถามการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ จำนวน 55 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 55 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ของ การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ให้มีความถูกต้อง และชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อนำโดยให้ ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อ คำถามเดิมมี 55 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 2 ข้อ มี ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ 0.33 และข้อที่วัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 53 ข้อ มีค่าดัชนีความ สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูของประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำ แบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาพบผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

3. ผู้ศึกษาขอรับแบบสอบถาม โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา
2. ออกแบบและลงรหัสข้อมูลในแบบสอบถามกับเครื่องคอมพิวเตอร์
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์
4. แปลผลสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ตารางที่ 1 แสดงระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวม

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ	อันดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.31	0.57	มาก	4
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.37	0.39	มาก	2
3	ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.33	0.37	มาก	3
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.08	0.65	มาก	6
5	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.04	0.68	มาก	7
6	ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	3.90	0.77	มาก	8
7	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.45	0.53	มาก	1
8	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.26	0.54	มาก	5
	รวมเฉลี่ย	4.24	0.46	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$) มีสภาพสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$) และด้านที่มีระดับสภาพต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.90$)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม จำแนกตาม การดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง

ที่	รายการ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.36	0.69	4.30	0.56	0.52
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.39	0.45	4.37	0.38	0.24
3	ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.51	0.33	4.31	0.37	2.41
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.03	0.83	4.08	0.63	-0.35
5	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.00	0.87	4.04	0.66	-0.26
6	ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	3.80	0.89	3.91	0.76	-0.62
7	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.54	0.52	4.44	0.53	0.84
8	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.26	0.64	4.26	0.53	0.01
	รวมเฉลี่ย	4.27	0.57	4.24	0.45	0.35

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อระดับสภาพ การบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่	รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.19	0.59	4.42	0.52	-3.67
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.30	0.38	4.44	0.38	-3.37
3	ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.27	0.40	4.38	0.34	-2.66
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.97	0.71	4.18	0.57	-2.92
5	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.94	0.77	4.14	0.55	-2.69*
6	ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	3.77	0.88	4.02	0.62	-2.99*
7	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.37	0.52	4.52	0.53	-2.54
8	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.20	0.57	4.31	0.50	-1.82
	รวมเฉลี่ย	4.15	0.48	4.32	0.41	-3.44

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมไม่

แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อระดับสภาพ การบริหารงานวิชาการ ในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน

ที่	รายการ	ประสบการณ์ทำงาน	ระดับสภาพ		F
			$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี	4.11	0.65	6.07*
		5 - 10 ปี	4.37	0.56	
		มากกว่า10 ปี	4.36	0.49	
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	น้อยกว่า 5 ปี	4.29	0.43	2.09
		5 - 10 ปี	4.40	0.37	
		มากกว่า10 ปี	4.38	0.38	
3	ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	น้อยกว่า 5 ปี	4.25	0.44	3.42*
		5 - 10 ปี	4.32	0.34	
		มากกว่า10 ปี	4.39	0.36	
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี	3.89	0.85	4.36*
		5 - 10 ปี	4.14	0.61	
		มากกว่า10 ปี	4.13	0.51	
5	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี	3.84	0.93	4.34*
		5 - 10 ปี	4.09	0.54	
		มากกว่า10 ปี	4.10	0.59	
6	ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	น้อยกว่า 5 ปี	3.62	1.00	6.99*
		5 - 10 ปี	4.00	0.69	
		มากกว่า10 ปี	3.97	0.63	
7	ด้านการนิเทศการศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี	4.40	0.54	0.64
		5 - 10 ปี	4.49	0.51	
		มากกว่า10 ปี	4.44	0.55	
8	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี	4.13	0.64	3.19*
		5 - 10 ปี	4.33	0.45	
		มากกว่า10 ปี	4.26	0.55	
	รวมเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	4.10	0.56	4.83*
		5 - 10 ปี	4.29	0.41	
		มากกว่า10 ปี	4.28	0.42	

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการ

เรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี เป็นส่วนใหญ่ โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในทุกด้านและที่สำคัญคือ การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในทุกด้าน ส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองเสมอ จัดให้มีการนิเทศติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิตา ดัชฎยาวัตร (2565) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ (New Normal) ของโรงเรียนหมื่นศรีประชาสรรค์ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ให้มีความทันสมัย มีมาตรฐาน และสามารถนำเทคโนโลยีไปสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ในยุควิถีใหม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชิโรบล วรรณธนะ (2562) พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอน ปฏิบัติคุณธรรม เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง ฝึกทักษะ และกระบวนการคิด จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เน้นลงมือปฏิบัติจริงกับสภาพการเรียนรู้ในยุควิถีใหม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไทพนา ป้อมหิน (2562) พบว่าด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกระดับชั้นด้วยวิธีการและเครื่องมือวัด และประเมินผลที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง นำเอาการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สราวุธ แซ่มช้อย (2562) พบว่าด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และให้ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับยุควิถีใหม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพศาล สุวรรณน้อย (2563) พบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ จัดหาสื่อ เทคโนโลยี พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการประเมินผลการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา

งานด้านวิชาการในยุควิถีใหม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ (2564) พบว่าด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า สภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนา แหล่งรวมวิชาความรู้ต่างๆ นำมาจัดทำเอกสารสารสนเทศเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกตกรกน สวยคำข้าว (2561) พบว่า ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพ อันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับ สถานศึกษา มีการติดตามประเมินผล กระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา โดยการประเมินประสิทธิภาพในการนิเทศ โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิตา ดัชฎยวาท (2565) พบว่าด้านการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

1.8 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก พบว่าสภาพอันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัตพงษ์ ช่ออั้งชัน และวัลลภา อารีรัตน์ (2565) พบว่าด้านการ พัฒนาระบบ การประกันคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม จำแนกตาม การดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2.1 จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ระหว่างผู้บริหารและครูมีเป้าหมายเดียวกันคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้นักเรียนดี เก่งและมีความสุข ตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชา พุ่มพวง (2559) พบว่าตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับสภาพ การบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะองค์ความรู้ทางด้านการศึกษามีผลต่อการปฏิบัติ หน้าที่ ทั้งบทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอน แนวคิดการทำงานและแนวปฏิบัติต่างๆ มีการวิเคราะห์สังเคราะห์การดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศ์ (2564) พบว่าระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ สภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็น ต่อระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการทำหน้าที่ ตามบทบาทที่ รับผิดชอบ ทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนต้องทำภารกิจต่างๆ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีมุมมอง และทักษะกระบวนการ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนครูยังขาดวิสัยทัศน์ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพย์ภา คมขำ (2560) พบว่าประสบการณ์ทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรดำเนินการการสรุปผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งรายงานทางระบบออนไลน์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบในทุกปีการศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรมีการพัฒนาองค์กรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดเวลาที่มีความหลากหลาย ใหม่ ประหยัด คุ่มค่าในยุควิถีใหม่
3. ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด ในแต่ละสาระการเรียนรู้ โดยนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการจัดให้มีการเผยแพร่โดยใช้สื่อและเทคโนโลยี ในการนำเสนอผลงานการวิจัยกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรมีการพัฒนาห้องสมุด และห้องสมุดออนไลน์ของสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน
6. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนควรดำเนินการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น สถานที่ บุคคลสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่ทางออนไลน์เพื่อเป็นสารสนเทศของสถานศึกษา
7. ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรดำเนินการกำหนดนโยบายและทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษา
8. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนควรดำเนินการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. ควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกตกนก สวยคำขาว. (2561). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ชิโรบล วรรณธนะ. (2562). **แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย.

- ณิชา พิทยาพงศกร. (2563). **New Normal** ของการศึกษาไทยคืออะไร เมื่อการเรียนรู้ทางไกลไม่ใช่คำตอบ. สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2566, จาก <https://tdri.or.th/2020/05/desirable-new-normal-for-thailand-education>
- ทิพยาภา คมขำ. (2560). **การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ไทพนา ป้อมหิน. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**
- ธานินทร์ อินทวิเศษ. (2564). **เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย. (2557). **พื้นฐานการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ธวัชชัย ภูวสิทธิ์พงศ์. (2564). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูปถุศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- นัตพงษ์ ช่ออั้งชัน และวัลลภา อาริรัตน์. (2565). **แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย.**
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2563). **การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ การจัดการศึกษาตามแนวคิดวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย**
- ภูสุตา ภูเงิน. (2560). **การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดสานพลังประชารัฐในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
- วีระเดช มณีนพ. (6 พ.ค. 2564). **แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา. (นายณัตพงษ์ ช่ออั้งชัน, ผู้สัมภาษณ์)**
- ยุทธชาติ นาท่อม. (2564). **การบริหารสถานศึกษาบนฐานความปกติใหม่. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**
- วัสสิกา รุมาคม และฐิชาภาณูจน์ พชรจิราพันธ์. (2565). **การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่. มหาวิทยาลัยปทุมธานี**
- สรารัฐ แซ่มซ้อย. (2562). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร**
- สิตา ดัชฎยาวัต. (2565). **การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ (New Normal) ของโรงเรียนหมื่นศรีประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. สุรินทร์: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.**
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2565). **การสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565. เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.**
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.**
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย 3 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.**

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตาม
กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- อาคม มาตา. (5 พ.ค. 2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา. (นายนิติพงษ์ ช่ออั้งชัน, ผู้
สัมภาษณ์)

SDG4 แนวคิดการเรียนรู้สู่เป้าหมายการศึกษาที่ยั่งยืน

SDG4 Learning Concepts Education for Sustainable Goals

รวินันท์ นุชศิลป์¹, วันวิสาข์ พูลทอง², นภัทร์มณต์ น้อยหมอกุลเดช³, ศิษฏอนันท์ คุ่มจันทร์⁴
Ravinun Nuchasilp¹, Wanwisa Phulthong², Napattamon Noimorkunladech³, Sittanon Kumjan⁴

Corresponding Author E-mail: wanwisap65@nu.ac.th

Received: Sep 07, 2024; Revised: Nov 14, 2024; Accepted: Nov 28, 2024

บทคัดย่อ

สหประชาชาติได้กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศสมาชิกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาเหล่านี้ภายในปีพ.ศ. 2573 บทความนี้พยายามที่จะมุ่งเน้นนำเสนอความสำคัญของประเด็นที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะแนวคิดของการศึกษาเป็นวิธีการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG4) ทุกภาคส่วนทุ่มเทอย่างร่วมมือเพื่อพัฒนาการพัฒนา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญของการริเริ่มด้านการศึกษากิจการศึกษามีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูงซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญต่อความก้าวหน้าของสังคม ประเทศจะต้องบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนในขณะที่รักษาความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมดั่งนั้นเพื่อขับเคลื่อนความคิดริเริ่มการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่ครอบคลุมในทุกภาคส่วนเนื่องจากความสามารถของการศึกษาทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพของประชากรภายในประเทศซึ่งต่อมามีอิทธิพลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลายมิติ ความคิดริเริ่มการปฏิรูปการศึกษาต้องรวมถึง 1) การปรับโครงสร้างและการปรับปรุงระบบของการจัดการการศึกษา 2) การปรับเปลี่ยนหลักสูตร 3) การเปลี่ยนแปลงการเตรียมการครูและการพัฒนาวิชาชีพ 4) นวัตกรรมในวิธีการสอน 5) ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งทำหน้าที่เป็นรากฐานสำหรับการปฏิรูปเหล่านี้ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเตรียมพร้อมเพื่อเพิ่มทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: SDG4, แนวคิดการเรียนรู้, การศึกษาที่ยั่งยืน

^{1,2,3,4} นักศึกษาหลักสูตรการศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2,3,4} Student in Doctor of Education, curriculum and instruction, Naresuan University

Abstract

The United Nations has set sustainable development objectives for its member states to achieve these development goals by 2030. This article attempts to clarify the importance of the issues raised, particularly the concept of education as a means to support the Sustainable Development Goals (SDG4). All sectors are committed to development. Therefore, it is necessary to prioritize educational initiatives. Educational administration must be effective and of high quality, which will enhance the capacity of human resources, which is the key to the progress of society. Countries must achieve sustainable development while maintaining a consistent relationship with their cultural heritage. Therefore, to drive effective development initiatives, comprehensive education reforms must be carried out in all sectors, since the capacity of education acts as a determinant of the quality of the population within the country, which subsequently influences sustainable development in many dimensions. Education reform initiatives must include 1) restructuring and improving the system of education management; 2) curriculum modification; 3) changes in teacher preparation and professional development; 4) innovation in teaching methods; and 5) reform of measurement and assessment of learners' learning. Measurement and assessment, which serve as the foundation for these reforms, are learner-focused and prepared to enhance 21st century skills and are in line with the sustainable development approach.

Keywords: SDG4, Learning Concept, Lifelong Learning

บทนำ

ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ให้สัตยาบันในข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาสังคมโลก โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals:SDGs) ซึ่งจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาใน พ.ศ. 2573 (สวช. 2564) โดยเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้มี 5 มิติ คือ มิติด้านสังคม (People) มิติด้านเศรษฐกิจ (Prosperity) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) มิติด้านสันติภาพและสถาบัน (Peace) และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทุกภาคส่วนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการดำเนินการต้องกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่างๆตามเป้าหมาย (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. 2565; ไกรสร วันละและ เสาวลักษณ์ โกศลกิติธัมพร. 2564) ภาคการศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติด้านสังคมให้บรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะการศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education) ปฏิญญาอินซอนว่าด้วยการศึกษา ปี ค.ศ. 2030 (UNESCO. 2016) และ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization หรือ UNESCO ได้นิยามคำว่า Education for Sustainable Development (ESD) คือกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ เพิ่มมิติการเรียนรู้ด้านสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติในการตัดสินใจ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 –2579 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืนในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) และหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วย 1) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) 2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) 3) หลักการมีส่วนร่วมของสังคม (All for Education) และ 4) หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นั้น ต้องเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง จึงจะช่วยเพิ่มและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาในทุกมิติ ซึ่ง UNESCO ให้คำนิยามดังนี้ Education for Sustainable Development (ESD) คือกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ เพิ่มมิติการเรียนรู้ด้านสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติในการตัดสินใจจากข้อมูลและการดำเนินชีวิตโดยมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (UNESCO. 2016)

ในยุคปัจจุบันโลกที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงมากขึ้น และประสบกับภัยคุกคาม เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความต้องการที่จะได้รับการศึกษา จึงมีมากไปกว่า การแสวงหาความรู้และทักษะเพื่อการมีงานทำ ย่อมเป็นที่แน่ชัดแล้วว่า การศึกษาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเท่านั้น แต่แนวคิดในเรื่องการเรียนรู้ การสอน ยังต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยให้บุคคลเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ความคิดในเรื่องนี้ปรากฏในเป้าหมายที่ 6 ของกรอบปฏิบัติการว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนว่าด้วยการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกมิติ (UNESCO. 2000) ข้อผูกพันในเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชนเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับวาระการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้มีการหารือในระหว่างการประชุมโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี 2002 จนนำไปสู่การประกาศทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (2005-2014) ที่ได้เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ไปสู่การตอบสนองต่อความยั่งยืนซึ่งเป็นหนึ่งใน 4 องค์ประกอบสำคัญของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNESCO. 2005) จนถึงปัจจุบันมีความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาเพื่อปวงชนและการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น รวมถึงข้อผูกพันในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การตระหนักว่าการศึกษาคือสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิต นอกเหนือจากนี้ยังได้มุ่งประเด็นไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพการตอบสนองความต้องการของการศึกษาและเน้นในเนื้อหามากขึ้น (UNESCO. 2008)

Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้ ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบทุกที่ขจัดความหิวโหย มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม ความเท่าเทียมทางเพศ การจัดการน้ำและสุขาภิบาล พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้และ

การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (สยาม อรุณศรีมรกด และยงยุทธ วัชรกุล. 2559) ดังนั้นการนำเสนอแนวคิดในบทความนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญเป็นกลไกหลักในการผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย Sustainable Development Goals (SDGs) ต้องเจาะลึกในประเด็นผลลัพธ์ SDG 4 คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องไปสู่เป้าหมาย มุ่งไปที่ผลลัพธ์การศึกษาในเยาวชนโดยมองบริบทโดยรวม ได้แก่ เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานและอ่านออกเขียนได้และได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กระบวนการศึกษารวมทั้งเยาวชนที่อยู่บนกระบวนสายวิชาชีพ/กลุ่มเปราะบางต้องได้รับการพัฒนาทักษะเพื่อรองรับการประกอบกรรวมทั้งต้องปลูกฝังความการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขพร้อมทั้งเตรียมความพร้อมของสิ่งสนับสนุนต่อการเรียนรู้ของเยาวชนให้พอเพียงและทันสมัย จึงจะช่วยเพิ่มและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาในทุกมิติทั้งด้านสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

ทศวรรษว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. การบรรลุการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสำหรับประชากรที่หลากหลายจำเป็นต้องมีมาตรฐานที่สำคัญ: ประชากรอายุ 6 -14 ปีได้รับการรวมเข้ากับระบบการศึกษาของสาธารณะ ซึ่งให้บริการโดยไม่ค่าใช้จ่ายให้กับบุคคลที่มีความพิการ และมีข้อกำหนดในการให้บริการเสริมทักษะหรือการศึกษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ประชากรของบุคคลวัยทำงานยังประสบกับแนวโน้มสูงขึ้นในระดับเฉลี่ยของความสำเร็จทางการศึกษา
2. เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพที่เหนือกว่าสอดคล้องกับหลักการของความเท่าเทียมกันมาตรฐานที่สำคัญคือนักเรียนที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการสอนทางการศึกษา 15 ปีสำหรับบุคคลทุกคน
3. นักเรียนอาจได้รับการปลูกฝังเพื่อให้บรรลุความสามารถสูงสุดตามศักยภาพโดยธรรมชาติของพวกเขา (คุณภาพ) ตัวชี้วัดหลักประกอบด้วยนักเรียนที่ได้รับคะแนน 50 เปอร์เซนต์ขึ้นไปในโปรแกรมประเมินนักศึกษาระหว่างประเทศ (PISA) ในการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติแต่ละวิชา (O - NET)
4. ระบบการจัดการการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนทางการศึกษาและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ประสิทธิภาพ) ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ โรงเรียนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผลการลดลงคุณภาพภายนอกและระบบการจัดการบุคลากรที่มีความชำนาญซึ่งครูและเจ้าหน้าที่การศึกษาปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
5. มีความจำเป็นที่จะต้องตอบสนองและปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นทั่วโลกและภายในบริบทที่แตกต่างกัน (ความเกี่ยวข้อง) ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของความสามารถในการแข่งขันระดับชาติในการศึกษา อัตราส่วนของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนทั่วไป และการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในตำแหน่ง 200 อันดับแรกทั่วโลกความคืบหน้าเริ่มที่มุ่งเป้าไปที่บรรลุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในการกำกับดูแลด้านการศึกษากำลังเพิ่มความคืบหน้าเริ่มเหล่านี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติและแนวทางการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560)

การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านที่ 4 (SDG 4) ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดแผนงานด้านการดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านที่ 4 (SDG 4) และมีการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ การส่งเสริมการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับเป้าประสงค์หลัก (กิตติศักดิ์ มโนพัฒนกร และคณะ. 2565) ดังนี้

เป้าประสงค์หลักที่ 4.1 กำหนดไว้ในกรอบของนโยบายการศึกษาถูกรวมไว้ในเป้าหมายสำคัญเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนโดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังหรือสถานการณ์ จะสำเร็จการศึกษาประถมและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพสูงที่ปฏิบัติตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่กำหนดไว้โครงสร้างของการศึกษาระดับประถม ซึ่งครอบคลุมประสบการณ์การเรียนรู้พื้นฐานระดับโรงเรียนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน ยกเว้นในสถาบันการศึกษาเอกชนที่มีการสอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เป้าประสงค์หลักที่ 4.2 เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ทั้งเด็กชายและหญิงโดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังหรือสถานการณ์จะได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากโครงสร้างการจัดการและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้มีนโยบายที่กำหนดและกรอบทางกฎหมายที่หลากหลายที่มุ่งเน้นไปที่การดูแลที่จำเป็นและการพัฒนาการศึกษาของเด็กเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างสถานประกอบการดูแลเด็กที่มีทรัพยากรเพียงพอซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบของความคิรีเริ่มสวัสดิการสังคม ในขณะที่มั่นใจว่าการสนับสนุนทางการเงินสำหรับบริการดังกล่าวจะถูกรวบรวมในลักษณะที่เป็นสัดส่วนกับรายได้ของผู้ปกครอง

เป้าประสงค์หลักที่ 4.3 เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับอย่างทั่วโลกว่าคนชายหญิงทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเพศจะได้รับสิทธิเข้าถึงเส้นทางการศึกษาที่หลากหลายซึ่งครอบคลุมถึงอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่นำเสนอให้กับนักเรียนได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพโดย NAID-UE ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการรับรองปริญญาวิชาการและรับประกันการรักษามาตรฐานสูงในการศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านการประยุกต์ใช้กรอบคุณสมบัติระดับชาติในประเทศญี่ปุ่นการบริหารระดับอุดมศึกษาดำเนินการผ่านระบบรวมศูนย์ซึ่งนำโดยนโยบายการปรับเปลี่ยนเพื่อลดจำนวนการรับเข้าเรียนสำหรับนักเรียนสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในขณะเดียวกันก็เพิ่มการลงทะเบียนนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพร้อมกันจึงเตรียมภูมิทัศน์การศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการที่พัฒนาขึ้นของอุตสาหกรรมใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

เป้าประสงค์หลักที่ 4.4 มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะได้รับและพัฒนาทักษะที่ครอบคลุมซึ่งไม่เพียงแต่ครอบคลุมความสามารถทางเทคนิคเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถทางอาชีพที่จำเป็นต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพของพวกเขาการส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในหมู่คนหนุ่มสาวและผู้ใหญ่ที่อยู่ในวัยทำงานมีความสำคัญมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นภายในตลาดแรงงานสำหรับความสามารถในการใช้ภาษาคอมพิวเตอร์ต่างๆ ซึ่งมักเรียกว่าภาษาการเขียนโปรแกรม โดยคาดว่าความสามารถจะได้รับความสามารถภายในปี 2020 ตามนโยบายที่ระบุไว้ในโครงการ GIGA School ปี 2018 มีการปรับปรุงในการเข้าถึงเทคโนโลยี ICT สำหรับนักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นตัวอย่างจากความคิดริเริ่มในการจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้สำหรับนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน

เป้าประสงค์หลักที่ 4.5 ยกเลิกความแตกต่างทางเพศ กลุ่มประชากรที่มีความเปราะบางซึ่งครอบคลุมบุคคลที่มีความพิการให้มีการเข้าถึงการศึกษาในระดับต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งรวมถึงโปรแกรมการศึกษาเฉพาะที่ปรับให้เหมาะสมสำหรับทุกประเภทของเด็กพิเศษ โดยแบ่งออกเป็นโรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และให้การศึกษาประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นภาคบังคับ เด็กพิเศษที่ไม่รุนแรงได้รับการสอนในห้องเรียนเฉพาะหรือศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนได้

เป้าประสงค์หลักที่ 4.6 วัยเยาว์และผู้ใหญ่มีความสามารถในการอ่าน เขียน และการคำนวณตัวเลข หลักสูตรเน้นถึงความสำคัญของความรู้และการคำนวณโดยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเขียนการอ่านและการคำนวณ ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเรียนการสอนมีการออกแบบโครงสร้างเพื่อเพิ่มทักษะการอ่านและการเขียนการคำนวณเชิงตัวเลขถูกปรับให้เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่โดยเฉพาะ

เป้าประสงค์หลักที่ 4.7 นักเรียนทุกคนได้รับความรู้และความสามารถที่จำเป็นควบคู่ไปกับการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนภายในระบบโรงเรียน โดยรวมหลักการคำนึงและพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกวิชาภายในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD) โดยเน้นแนวทางปฏิบัติทางการศึกษาที่ช่วยเพิ่มทักษะความเป็นผู้นำที่จำเป็นสำหรับการสร้างสังคมที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์เพิ่มเติมที่ 4.a มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือสื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของเด็กที่มีความพิการและเพศที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันก็สร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ปลอดภัยไม่รุนแรง ครอบคลุมและเอื้ออำนวยต่อผู้เข้าร่วมทุกคน โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สถานศึกษา และทรัพยากรที่ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานสากลมีให้สำหรับทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษ

เป้าประสงค์เพิ่มเติมที่ 4.b เพื่อเพิ่มจำนวนทุนการศึกษาที่มอบให้กับบุคคลจากประเทศกำลังพัฒนา มีทุนการศึกษา (MEXT) ที่กำหนดไว้สำหรับนักเรียนที่มาจากภูมิภาคเหล่านี้ นอกเหนือจากโอกาสในการระดมทุนของรัฐบาลท้องถิ่นและภาคเอกชนในญี่ปุ่นที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของทรัพยากรของบุคคลทั่วประเทศต่างๆ

เป้าประสงค์เพิ่มเติมที่ 4.c เพิ่มปริมาณนักเรียนที่มีความสามารถซึ่งอาจรวมถึงความร่วมมือกับประเทศที่พัฒนาแล้วในด้านการฝึกอบรมนักเรียนการสอนต่างชาติถูกขอให้มีส่วนร่วมในโปรแกรมการแลกเปลี่ยนรับความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมที่สถาบันวิชาการของญี่ปุ่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความคิดริเริ่มที่เรียกว่า Monbukagakush

จากการไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ Mejiro University ประเทศญี่ปุ่น Mejiro University ได้นำ SDG4 มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนทักษะทางภาษาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) โดยใช้ทักษะการสื่อสาร การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การสื่อสารด้วยวาจาโดยใช้ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการพูด ความสามารถในการสนทนา และการสื่อสารที่ไม่ใช้วาจา ตัวอย่างเช่น การสบตา เป็นต้น ทาง Mejiro University ยกตัวอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ความสามารถทางการฟัง แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน 1) การฟังอย่างมีสติ 2) การฟังอย่างแม่นยำ 3) สรุปคำพูดของคนอื่นด้วยคำพูดของตัวเอง 4) การพิจารณาใหม่อีกครั้ง 5) การส่งความคิดของตัวเองไปยังผู้อื่น

ผู้เขียนบทความได้นำเป้าประสงค์หลักที่ 4.4 จากการไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ Mejiro University ประเทศญี่ปุ่นในการส่งเสริมทักษะด้าน ICT เข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยประยุกต์ใช้ ICT เข้ากับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสืบค้นหา ข้อมูล คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เข้าผู้เรียนในยุคดิจิทัล

การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านที่ 4 (SDG 4) ประเทศสิงคโปร์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสิงคโปร์ (ศักดิ์ ศิริพิพัฒน์. 2563) แม้จะมีขนาดประชากรที่ค่อนข้างเล็กน้อยของสิงคโปร์ แต่ประชากรก็โดดเด่นด้วยความสามารถและวินัยในระดับสูง ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จของประเทศเนื่องจากประชากรมีความรับผิดชอบทั้งรายบุคคลและรวม กรอบการศึกษาของสิงคโปร์จึงได้รับการยกย่องในระดับสถาบันภายในขอบเขตของมาตรฐานและการเป็นผู้นำในระบบการศึกษาทั่วโลก สิงคโปร์ได้บุกเบิกการสร้างรูปแบบการศึกษาที่ครอบคลุมซึ่งส่งเสริมการเน้นที่ “วิธีการเรียนรู้” ตรงกันข้าม “สิ่งที่ต้องเรียนรู้” ในบริบทของพื้นฐานทางปรัชญาของกรอบการศึกษา

แห่งชาติตลอดจนการกำหนดนโยบายการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาในปี 2558 ผลงานของศาสตราจารย์ ปิพุทธิ์กราช 2546 มีความเกี่ยวข้องซึ่งสิงคโปร์ได้ดำเนินการปฏิรูปกระบวนทัศน์การศึกษาอย่างครอบคลุม โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพของพลเมืองให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นประชากรที่มีคุณภาพสูง ซึ่งสนับสนุนความก้าวหน้าของเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ ซึ่งรวมอยู่ในวิสัยทัศน์ของ “Thinking Schools, Learning Nation” หมายถึง “สถาบันการศึกษาที่ปลูกฝังความคิดเชิงวิพากษา” และ “ประเทศที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” สอดคล้องกับกรอบความปรารถนา กระบวนทัศน์การศึกษาของสิงคโปร์เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และการผสมรวมเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนแนวทางการสอนซึ่งโดดเด่นด้วยความเป็นอิสระที่เพิ่มขึ้นให้กับสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งในการกำหนดหลักสูตรของตนเองทำให้กรอบการศึกษาของสิงคโปร์สามารถปรับตัวได้และเป็นนวัตกรรมได้ ทำหน้าที่เป็นกระบวนทัศน์ของระบบการศึกษาขั้นสูงเป็นพิเศษ

กรอบการศึกษาของสิงคโปร์มุ่งเน้นเชิงกลยุทธ์เพื่อให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจมันครอบคลุมกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD) ที่ชัดเจนเพื่อให้ละเอียดยิ่งขึ้น ระบบการศึกษาได้รับการจัดระเบียบอย่างพิถีพิถันตามหลักการของ Meritocracy และกลไกการเลือกต่างๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการจัดหมวดหมู่ของผู้เรียนตามความสัมพันธ์ของสถาบันมีการศึกษาที่สอดคล้องกับความสามารถของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะผ่านการฝึกอบรมอาชีพศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาหลักสูตรที่มีอยู่ทั้งหมดได้รับการออกแบบอย่างพิถีพิถันเพื่อตอบสนองความต้องการด้านทรัพยากรบุคคลของประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการในสิงคโปร์ได้สร้างกรอบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ จึงกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการปลูกฝังแรงงานที่โดดเด่นด้วยทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงซึ่งสามารถปรับตัวได้อย่างน่าทึ่งและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้เข้ามาอย่างชาญฉลาด และทุ่มเทเพื่อสร้างศักยภาพในการพัฒนาที่ครอบคลุม โดยได้รับแรงบันดาลใจจากหลักการของสิงคโปร์ระบุนวัตกรรมขั้นสำคัญของการศึกษา เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษา นักเรียนจะได้รับความชื่นชมและความรักอย่างลึกซึ้งต่อสิงคโปร์ เมื่อสิ้นสุดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาพวกเขาจะต้องปลูกฝังความเชื่อในสิงคโปร์และเข้าใจความสำคัญของประเทศสิงคโปร์ และสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามร่วมกันในการพัฒนาทุนมนุษย์บุคคลที่เรียนรู้ด้วยความเข้าใจและความตระหนักถึงเอกลักษณ์ของตนเองการยอมรับการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นที่ซับซ้อนซึ่งสัมพันธ์กับบริบทระดับโลก ประเทศไทยมีความสามารถในการผสมรวมกรอบนี้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับหน่วยการศึกษาแต่ละหน่วยและจัดระเบียบการบริหารการสอนอย่างเป็นระบบ

หลักการคัดสรรและพัฒนาบุคคลตามความสามารถ (Meritocracy) เป็นคุณค่าที่ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนทำให้ผู้เรียนรู้สึกอยากพัฒนาตนเองให้มีความสามารถ เนื่องจากมองเห็นผลตอบแทนของการพัฒนาตนเองอย่างเป็นรูปธรรม แนวคิดนี้อยู่พื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนจะได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยทั่วถึง เนื่องจากเป็นระบบการคัดสรรตามความรู้และความสามารถที่ปราศจากอคติ สูตรสำเร็จของสิงคโปร์ที่มี 3 องค์ประกอบได้แก่ การดึงดูดผู้มีทักษะความสามารถเข้าสู่การเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา, การพัฒนาหลักสูตรที่ทำนายและการสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา

ภาวะพหุวัฒนธรรม พหุภาษา และการจัดการความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของสิงคโปร์ นำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรในการสร้างระบบการศึกษาที่เป็นหนึ่งเดียวของประเทศ คือ การศึกษาในระบบทวิภาษา การที่รัฐเล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะหนึ่งในห่วงโซ่สำคัญที่เชื่อมโยงผู้คนในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งเป็น “ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ” ที่มีมูลค่าสูงในเชิงพาณิชย์ทั้งในประเทศสิงคโปร์และระดับสากลถือเป็นมุมมองที่การสอนสองภาษาของสิงคโปร์นับว่าเป็นนโยบายหนึ่งทีประสบความสำเร็จในการทำให้พลเมืองสิงคโปร์มีโอกาสทั้งด้านการศึกษา การทำงานและช่วยให้พลเมืองสิงคโปร์เข้าใจอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย

ผลลัพธ์หลักของการศึกษาได้รับการกำหนดไว้ในบริบทของสิงคโปร์เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นักเรียนจะต้องมี “มีความรู้และความรักต่อสิงคโปร์” หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พวกเขา

“ปลูกฝังความเชื่อในสิ่งดีและเข้าใจค่านิยมที่สำคัญของประเทศ” และเมื่อถึงจุดสุดยอดของการศึกษาระดับอุดมศึกษา พวกเขาคาดหวังว่าพวกเขาจะ “แสดงความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง” นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนที่ “ตระหนักถึงตำแหน่งและการโต้ตอบของสิ่งดีภายในภูมิทัศน์โลก” สิ่งนี้เน้นย้ำถึงความพยายามร่วมกันในการปลูกฝังทุนมนุษย์ที่อุดมด้วยทั้งความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตนเอง พร้อมกันยอมรับความเชื่อมโยงในท้องถิ่นกับบริบทระดับโลกประเทศไทยมีศักยภาพที่จะยอมรับกระบวนการทัศน์นี้เพื่อกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวังของแต่ละระดับการศึกษาและวางกลยุทธ์วิธีการสอน

สภาพโดยทั่วไปและปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของอุดมศึกษาไทย

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความเหลื่อมล้ำในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมีปัจจัยหลักความเหลื่อมล้ำที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านทุนทางเศรษฐกิจด้านทุนทางสังคม ด้านสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐหรือเอกชน และด้านระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีผลกระทบต่อโอกาสด้านการศึกษาและโอกาสด้านเศรษฐกิจของนักเรียน ตัวแปรปัจจัยในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสิ่งที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียน มี 4 ส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน การแนะแนวการศึกษาต่อ การประเมินผลการศึกษาและการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ (ธนกร วรพิทักษานนท์ และศยามล เจริญรัตน์. 2565) แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันก็ยังพบว่าคุณภาพอุดมศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรในหลายประเด็นสาเหตุหลักมีหลายประการ (มติชนออนไลน์. 2548) ประกอบด้วย

1. **สถาบันอุดมศึกษามักแสดงความล่าช้าอย่างมากในการดำเนินงาน** กับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและหลากหลายซึ่งมีลักษณะของสังคมร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความจำเป็นในการสร้างและปรับปรุงคุณภาพโดยรวมของการปฏิบัติการสอนและวิธีการวิจัย ในขณะเดียวกันยังขยายหลักสูตรที่เสนอเพื่อตอบสนองต่อตัวชี้วัดความพึงพอใจของนักเรียน มักไม่คำนึงถึงคุณภาพพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรที่เด่นชัดจนข้อบกพร่องในการกำหนดและการดำเนินการตามแผนการพัฒนาระยะยาวเชิงกลยุทธ์ที่คณะกรรมการบริหารและสภาจำนวนมาก ต้องดูแลสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานสาธารณะหรือสถานประกอบการเอกชนมักต้องขาดการกำกับดูแล และการกำกับดูแลการดำเนินงานที่ไม่เพียงพอ

2. **ทัศนียภาพรวมของมหาวิทยาลัยไทยแสดงข้อบกพร่องในการนำไปใช้และดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติในการจัดการคุณภาพ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมองผ่านมุมมองของการจัดหมวดหมู่ของมหาวิทยาลัยวิจัย ซึ่งโดยทั่วไปคาดว่าจะยึดมั่นในมาตรฐานความเข้มงวดทางวิชาการและผลงานวิจัยมีความจำเป็นที่จะต้องยอมรับข้อเท็จจริงที่โดดเด่นว่ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการยกย่องสูงที่สุดในระดับโลกส่วนใหญ่จัดเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ซึ่งเน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นของพวกเขาในการสอบสวนและนวัตกรรมทางวิชาการ

3. **ทิศทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมไม่ชัดเจน** วิธีเกี่ยวกับวิวัฒนาการและความก้าวหน้าของสถาบันอุดมศึกษาเมื่อพิจารณาในบริบทที่กว้างขึ้นยังคงคลุมเครือและขาดความชัดเจน นอกจากนี้ยังมีความซ้ำซ้อนในการให้บริการด้านการศึกษาต่างๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ความไร้ประสิทธิภาพในทางวิชาการ ความกังวลที่สำคัญเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่าบุคคลบางคน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารภายในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยมักขาดความเข้าใจและความเชี่ยวชาญด้านการบริหารที่จำเป็น โดยมีเพียงพื้นฐานที่เต็มไปด้วยทุนการศึกษาและการสอนทางวิชาการแทนในแง่ของประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องใช้มาตรการเชิงรุกโดยดำเนินการฝึกอบรมผู้บริหารเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอสำหรับบทบาทหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

4. **บัณฑิตที่จบการศึกษามากมายบางส่วนไม่ได้คุณภาพ** ในแง่ของความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับความชำนาญภาษาอังกฤษ สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในกระบวนการหลักสูตรและการพัฒนาพนักงาน

และเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับโอกาสให้นักเรียนเข้ารับการศึกษาในองค์กรในขณะที่พวกเขายังคงลงทะเบียนเรียน การศึกษาสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากวิกฤตการณ์การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยที่ยังคงดำเนินไปในช่วงเจ็ด ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยของรัฐประมาณ 300 แห่ง ซึ่งได้ขยายข้อเสนอให้รวมถึงหลักสูตรระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ซึ่งบางแห่งใช้แนวทาง “จบง่าย ๆ” เพื่อดึงดูดนักศึกษา กลยุทธ์นี้ทำให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในสถาบันโดย คาดหวังว่าจะได้รับปริญญา จึงส่งผลให้คุณภาพการศึกษาอุดมศึกษาไทยไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสังคม

5. **รัฐบาลไม่มีการควบคุมการเปิดสาขาวิชาของแต่ละมหาวิทยาลัย** เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ และแรงงาน ระบบการจัดการการศึกษาร่วมสมัยจะต้องอำนวยความสะดวกในแนวทางการสอนที่เน้นความสามารถพื้นฐานที่ เกี่ยวข้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในความพยายามวิชาชีพและ กิจกรรมประจำวัน

แนวคิดการเรียนรู้สู่เป้าหมายการศึกษาที่ยั่งยืน

1. แนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Learning in the 21st century)

ความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดแนวหลักการและวิธีการที่มุ่งพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนด้วยความสามารถในการเรียนรู้ที่จำเป็น ทำให้มั่นใจได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองและพึงพอใจทั้งในส่วนตัวและ ในอาชีพวัตถุประสงค์คือการอำนวยความสะดวกในการได้มาซึ่งความรู้ (Learning to Know) โดยเน้นที่การประยุกต์ใช้ทักษะ ในทางปฏิบัติซึ่งจะจัดลำดับความสำคัญของการเพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคลและการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) ครอบคลุมแนวทางทักษะชีวิต ส่งเสริมการบูรณาการที่กลมกลืนเข้ากับกรอบสังคมเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันการจัดลำดับ ความสำคัญของการได้รับความสามารถในการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนตระหนักถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกันและการส่งเสริม ความสามารถในการปรับตัว (Learning to Change) เป็นการปลูกฝังความคิดเชิงวิพากษ์การตัดสินใจอย่างมีข้อมูลและการ เรียนรู้แบบอิสระการศึกษาเพื่อความยั่งยืนช่วยให้บุคคลสามารถใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตนเองและสังคมให้ เป็นระบบ

หลักสูตรและกลยุทธ์การสอนที่ใช้โดยนักการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องจัดลำดับความสำคัญของการจัด การเรียนรู้ตามความสามารถดังกล่าวข้างต้นนักเรียนควรได้รับโอกาสในการใช้ความรู้และทักษะของพวกเขาในสาขาวิชาการ ที่หลากหลายควรมีความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความสามารถ ซึ่งส่งเสริมนวัตกรรมทางระเบียบวิธีและ ความก้าวหน้าในการสอนบทบาทของผู้เรียนผ่านการบูรณาการเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากการ เน้นทักษะการวิเคราะห์และการคิดระดับสูงในขณะที่ใช้การแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ผ่านวิธีการสอบถามและ แก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนมา สนับสนุนการเรียนการสอน

จากมุมมองของผู้เขียน การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่มีความสามารถในการศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องให้ทั้งผู้เรียนและนักการศึกษาปลูกฝังทักษะและวิธีการที่แตกต่างกันนักการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับตัวให้ เข้ากับภูมิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นและปรับปรุงความสามารถของพวกเขาอย่างต่อเนื่องในด้านต่างๆ เพื่อชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างถาวร (สัญญา สดประเสริฐ, 2562) ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมี ความสามารถที่จำเป็นและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพร้อมกับการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ที่เชี่ยวชาญและการพัฒนาวิธีการสอนที่หลากหลายนักการศึกษาจะไม่ทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้หรือการสื่อสารเพียงอย่าง เดียว แต่จะมีพลวัตการเรียนรู้ร่วมกันที่สร้างขึ้นระหว่างผู้เรียนและนักการศึกษาซึ่งอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน มุมมองและข้อมูลปฏิสัมพันธ์นี้มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความก้าวหน้าของผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีกว่า (จิตินันท์ ดาวศรี และคณะ, 2564)

2. แนวคิดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (Learning in the digital age)

การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรวมถึงการเรียนรู้โลกแห่งการเรียนรู้ได้พัฒนาไปอย่างมากจากการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งระบบเครือข่ายความรู้ออนไลน์มีการขับเคลื่อนอย่างเห็นได้ชัด ระบบอินเทอร์เน็ตจะมีความบทบาทมากขึ้นจะช่วยให้คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงความรู้ได้ ในขณะที่การเรียนรู้ในพื้นที่ที่ได้ปฏิบัติจริงซึ่งยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาเสริมทักษะด้านต่างๆ ในหลากหลายมิติ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีร่วมสมัยที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันได้มีการพัฒนาอย่างมากนวัตกรรมเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในหลายโดเมน โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและมิติที่เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุม 5G, Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR) และ Internet of Things (IoT) ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งมีอิทธิพลต่อทั้งกระบวนการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้สำหรับนักเรียน นักศึกษา ทักษะความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลหรือการรู้ดิจิทัลความสามารถในการทำงานของเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์มาใช้ในการเกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสารการปฏิบัติงานและการทำงานรวมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กรใหม่มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ ได้แก่ การใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) การสร้าง (create) และเข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากมุมมองของผู้เขียนคิดว่า การจัดการศึกษาแบบผสมผสาน (Hybrid Educational Management) เป็นแนวทางที่สามารถลดช่องว่างของโอกาสในการเข้าถึงด้านการศึกษาและทรัพยากรทางเทคโนโลยีในการศึกษาของไทยเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกัน สิ่งนี้ครอบคลุมกรอบการศึกษาที่ครอบคลุมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่รวมกัน การสนับสนุนการสอนแบบผสมผสาน ตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลลัพธ์ทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้และพัฒนาความรู้ด้วยตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาเพราะถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไทยในมิติอื่น ๆ ให้เกิดความยั่งยืน

3. แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

การเรียนรู้ตลอดชีวิต Lifelong Learning ถือเป็นรูปแบบของการศึกษาที่บุคคลมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระโดยไม่คำนึงถึงอายุ การแสวงหาความเข้าใจ สามารถดำเนินต่อไปได้ตลอดเวลา กระบวนการเรียนรู้ข้ามขอบเขตของการศึกษา เช่น โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ยังคงอยู่ตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการ นอกจากนี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังมีความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกในความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารระดับอุดมศึกษา เนื่องจากสิ่งนี้ถือเป็นระยะต่อเนื่องที่เกิดจากการศึกษาพื้นฐานและระดับการศึกษาที่จำเป็นซึ่งควรมีส่วนช่วยในการเพิ่มความสามารถจึงมีการระบุทักษะสำคัญ 3 ทักษะ คือ 1) Learn สิ่งที่เราารู้อยู่แล้วจากการเรียนรู้ในอดีตที่ผ่านมา 2) Unlearn สิ่งที่เคยเรียนรู้มาในอดีตอาจไม่ได้เป็นแบบนั้นแล้วก็ได้ ลองเปลี่ยนดูใหม่ 3) Relearn เรียนรู้สิ่งที่เราเคยรู้ด้วยมุมมองใหม่ หรือเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นสิ่งที่เราเคยรู้จะได้เปลี่ยนเป็นสิ่งใหม่

จากมุมมองของผู้เขียน การศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการศึกษาที่มีคุณภาพ (SDG 4) ซึ่งเกี่ยวข้องสำหรับผู้เรียนทุกคนในการเผชิญหน้ากับความท้าทายอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลกในยุคที่โดดเด่นด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในอัตราที่ไม่เคยมีมาก่อน ภูมิทัศน์ทั่วโลกมีความซับซ้อนมากขึ้นมีความสัมพันธ์กันและถูกคุกคามต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเร่งด่วน เช่นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศความจำเป็นในการศึกษาจึงเด่นชัด ดังนั้นความพยายามจึงข้ามการได้มาซึ่งความรู้เพียง

อย่างเดียว เนื่องจากข้อมูลที่เรามีในปัจจุบันอาจล้าสมัยภายใน 5 ถึง 10 ปีข้างหน้า ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังบุคคลโดยการพัฒนาไม่เพียง โดยไม่จำกัดแค่ Hard skill แต่ควรมี Soft skill ให้ปรับตัวตามสถานการณ์ได้ ดังนั้นเทคนิคหนึ่งที่ทุกช่วงวัยควรมี คือการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลาหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) โดย 1) Learn คือ การมีองค์ความรู้จากการเรียนรู้ที่ผ่านมา 2) Unlearn คือ การเข้าใจว่าสิ่งที่เคยเรียนรู้ในอดีตอาจใช้ไม่ได้ผลจึงไม่ควรยึดติดหรือควรกลั่นกรองสิ่งเดิมๆ ออกไปและ 3) Relearn คือ การเรียนรู้สิ่งที่เคยรู้ด้วยมุมมองใหม่ๆ หรือเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ดังคำที่ว่า “เมื่อโลกเปลี่ยนคนต้องปรับเรียนรู้เพื่อรับสิ่งใหม่ตลอดเวลา”

4. แนวคิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ระบุว่ากระบวนการเรียนรู้หรือการสร้างความรู้เกิดขึ้นภายในผู้เรียนแต่ละคนซึ่งผู้เรียนทำหน้าที่เป็นสถาปนิกแห่งความรู้กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการรวมประสบการณ์ส่วนตัวหรือการสังเกตจากสภาพแวดล้อมโดยรอบ พร้อมกับข้อมูลใหม่ที่ได้มาซึ่งเกี่ยวข้องกับการรอบรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ก่อนหน้านี้เพื่อปลูกฝังความเข้าใจตนเองที่แตกต่างกันซึ่งเรียกว่าโครงสร้างทางปัญญา โครงสร้างความรู้ความเข้าใจนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบของความรู้ที่เหนือกว่าการรับรู้ข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่รวมประสบการณ์ก่อนหน้าหรือความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ซึ่งจะสร้างความรู้ความเข้าใจส่วนบุคคลและมีนัยสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสังเกตว่าบุคคลอาจสร้างความหมายที่แตกต่างกันเนื่องจากความแปรปรวนในประสบการณ์ดั้งเดิมหรือรอบรู้ความเข้าใจ กลุ่มแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างมากกว่าการรับความรู้ ดังนั้น เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนจะสนับสนุนการสร้างมากกว่าความพยายามในการถ่ายทอดความรู้ ดังนั้น กลุ่มแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จะมุ่งเน้นการสร้างความรู้ใหม่อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล และเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในการสร้างความหมายตามความเป็นจริง

จากมุมมองของผู้เขียน สารสำคัญพื้นฐานของกระบวนการทัศน์คอนสตรัคติวิสต์ที่อำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้สำหรับบุคคลครอบคลุม คือ 1) การสร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Learning constructed) การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นความรู้ได้รับการพัฒนาผ่านประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียน 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล 3) การเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือกระทำ (Active learning) การเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมซึ่งผู้เรียนใช้ความรู้ของตนเอง กระตือรือร้นพวกเขาสร้างความหมายจากประสบการณ์การศึกษาของพวกเขาโดยพื้นฐานมาจากบริบทของตนเอง 4) การเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือ (Collaborative learning) สารสำคัญของการเรียนรู้ครอบคลุมกรอบแนวคิดที่หลากหลายความก้าวหน้าของความรู้ความเข้าใจร่วมของแต่ละบุคคลทำได้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดที่หลากหลายภายในกลุ่มโดยปรับแต่งการแสดงทางประสาทของความรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดที่หลากหลายดังกล่าวหรืออาจกล่าวได้ว่ากระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์เชิงสนทนาซึ่งการนำเสนอมุมมองที่แตกต่างกันโดยผู้เข้าร่วมแต่ละคนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในผู้เรียนเข้าใจการตีความของคุณเองและสร้างความสำคัญส่วนตัวของคุณใหม่ 5) การเรียนรู้ที่เหมาะสม (Situational learning) การเรียนรู้ตามสถานที่ประสบการณ์การศึกษาควรเกิดขึ้นภายในสภาพแวดล้อมที่แท้จริงหรือจะต้องมีความเกี่ยวข้องและเป็นตัวแทนของสถานการณ์ที่แท้จริง แนวทางนี้จะอำนวยความสะดวกในการรวมความรู้กับประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุป

จากการไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ประเทศญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านที่ 4 แนวคิดการเรียนรู้สู่เป้าหมายการศึกษาที่ยั่งยืน (SDG4) เพื่อให้เกิดการส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงสรุปปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG4) บรรลุผลต้องมีการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การปรับโครงสร้างและการปรับปรุงระบบของการจัดการการศึกษา กลายเป็นสิ่งที่จำเป็นในการศึกษาองค์กรร่วมสมัยเนื่องจากจำเป็นต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดและปรับเปลี่ยนกระบวนการที่มียูซึ่งควบคุมแนวทางปฏิบัติในการจัดการและกระบวนการตัดสินใจอย่างละเอียดในภายหลัง เพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติการมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระโดยไม่ชักช้าปรับเปลี่ยนกรอบการจัดการเพื่อรองรับสภาพแวดล้อมการทำงานแบบดิจิทัล และปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการใหม่เพื่อปรับปริมาณงานให้สอดคล้องกับบทบาทเฉพาะ โดยเฉพาะในกรณีที่หน่วยงานมีอำนาจการบังคับบัญชา จัดให้สถาบันการศึกษามีอำนาจที่จำเป็นในการกำกับดูแลและแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัยเพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2. การปรับเปลี่ยนหลักสูตร แสดงถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการปรับโครงสร้างการศึกษาและเนื้อหาหลักสูตรโดยมีเป้าหมายหลักในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการร่วมสมัยของสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนและส่งเสริมการพัฒนาความสามารถที่จำเป็นในการรับมือกับความท้าทายระดับโลกในปัจจุบันหลักสูตรซึ่งแสดงถึงการรวบรวมประสบการณ์และความรู้ที่ครอบคลุมซึ่งอำนวยความสะดวกในกระบวนการศึกษาสำหรับผู้เรียน จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ (Stakeholders) ควรเป็นโปรแกรมที่เน้นผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักเรียน (Outcome Based Education) โดยมีพื้นฐานมาจากผลลัพธ์ที่ผู้เรียนได้รับเป็นหลักและสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะบรรลุ เมื่อผู้เรียนเสร็จสิ้นหลักสูตรการศึกษา (อัญชลี ไสยวรรณ, 2565) นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาที่ออกแบบมาสำหรับนักเรียน ควรสอดคล้องกับข้อกำหนดทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องภายในแต่ละสาขา ในขณะที่ปฏิบัติตามมาตรฐานความรู้ความสามารถหลักจริยธรรมและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่กำหนดไว้พร้อมกันหลักสูตรควรแสดงความยืดหยุ่น ทำให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

3. การเปลี่ยนแปลงการเตรียมการครูและการพัฒนาวิชาชีพ ในด้านการฝึกอบรมครูและการพัฒนาวิชาชีพสถาบันที่มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมครูและการพัฒนาวิชาชีพต้องพยายามส่งเสริมให้นักการศึกษารุ่นใหม่ที่ประกอบด้วย การสอนในเรื่องความคิดสร้างสรรค์และอุดมคติที่ก้าวหน้า นักการศึกษาในยุคดิจิทัลต้องสามารถอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และส่งเสริมเป็นบุคคลที่มีระเบียบวินัย ตระหนักถึงหน้าที่ในที่ทำงาน และยืดหยุ่นต่อบริบททางสังคมที่พัฒนาอยู่ตลอดเวลา ในโลกที่วิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับตัวและเจริญเติบโตในภูมิภาคนี้ในอนาคต นักการศึกษาและเจ้าหน้าที่วิชาการจำเป็นต้องแสดงทั้งแนวทางที่ก้าวหน้าและความมั่นคงภายในบทบาทวิชาชีพของตนในขณะเดียวกันก็มุ่งมั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่ามีการสรรหานักการศึกษาและพนักงานที่มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานที่จำเป็นของตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร (ธีรพล หาญสุด และคณะ, 2565)

4. นวัตกรรมวิธีการเรียนการสอน ในด้านการจัดการการสอนหรือการบริหารการศึกษา นักเรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคโลก สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติสู่ประเทศไทย 4.0 ผู้จัดการศึกษาควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน ในขณะที่ดำเนินการกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในพัฒนาการตามอายุของผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน และออกแบบโปรแกรมการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะอำนวยความสะดวกในการได้มาซึ่งความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนภายในกรอบของการจัดการการสอนควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของนักเรียนโดยตรง การดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติจะส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในบริบทของประเทศไทย ซึ่งยังคงต่อสู้กับปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในภาคส่วนต่างๆ เช่นการเปลี่ยนไปสู่ยุคดิจิทัลหน้าที่ของสถาบันการศึกษาได้พัฒนาจากบทบาททางประวัติศาสตร์ดังนี้ระบบการศึกษาของไทยจึงควรให้ความสำคัญกับวิธีการแบบบูรณาการผ่านการสร้างกรอบการศึกษาที่สอดคล้องกันรวมถึงห้องเรียนแบบบูรณาการและ

การสนับสนุนการสอนที่ครอบคลุมขยายไปถึงเทคนิคการสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ระบบสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้ และการประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงการศึกษา (วิกานดา ใหม่เพย. 2566)

5. **ปฏิรูปการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการวัดและประเมินผล** ผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนกรอบการจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สำหรับหลักสูตรควรกำหนดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมพร้อมกับเครื่องมือการประเมินและการประเมินเพื่อรับประกันว่าผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงการวัดประสิทธิภาพที่เกิดจากการเรียนรู้เชิงปริมาณในด้านต่างๆ รวมถึงความรู้ ทักษะ การพิจารณาทางจริยธรรม และคุณลักษณะบุคลิกภาพขอแนะนำให้กำจัดการประเมินที่มีมาตรฐานสากล อย่างไรก็ตาม NT และ O-NET ควรเป็นตัวบ่งชี้เชิงประจักษ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมหรือประสิทธิภาพที่ผู้เรียนแสดงให้เห็นซึ่งแสดงออกเป็นหลักผ่านกระบวนการเรียนรู้การประเมินความรู้ระดับชาติ NT และ O-NET ก่อให้เกิดการขัดขวางการพัฒนาของผู้เรียน รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ มโนพัฒนกร, ปฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง และ พงศ์ประพันธ์ พงษ์โสภณ. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมเรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านที่ 4 (SDG 4) ของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 23(2), 65-84.
- ไกรสร วันละ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. วารสารจร.มาฬศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 7(3), 56-66
- จิตินันท์ ดาวศรี และคณะ. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 61-76.
- ธนกร วรพิทักษานนท์ และศยามล เจริญรัตน์. (2565). ผลกระทบของความเหลื่อมล้ำในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนไทย. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(6), 203-215.
- ธีรพล หาญสุด, กุลภัสสรณ์ เทพทอง, จิราภรณ์ จันทร์หอม และเอกรินทร์ สังทอง. (2565). ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตรัง. สิกขวารสารศึกษาศาสตร์, 9(2), 51-62.
- มติชนออนไลน์. (2548). สมศ.เผยปัญหาอุดมศึกษาไทยมีเพียบ. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567, จาก <http://www.matichon.co.th>
- วิกานดา ใหม่เพย. (2566). การจัดการศึกษาแบบผสมผสานในบริบทของประเทศไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 15(2), 337-349.
- ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ, (2563). ความสามารถในการแข่งขันของประเทศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศสิงคโปร์และประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, 25(13), 9-27
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2565). ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สยาม อรุณศรีมรกต และยงยุทธ วัชรตุลย์. (2559). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการของสหประชาชาติเพื่อโลกอนาคต. วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย, 11(3), 1-7.
- สัญญา สดประเสริฐ. (2562). ศตวรรษที่ 21: ทักษะการเรียนรู้สู่ความเป็นครุมีอาชีพ. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 1-12.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 –2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564). **SDGs คืออะไรมารู้จัก 5 เป้าหมายแรกจากมิติสังคม**. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์.

UNESCO (2000). **Global education for all 2000 Assessment Synthesis**. Editorial Warren Mellor.

GRAPHOPRINT© UNESCO 2000. Printed in France, 22-50.

UNESCO (2005). **international cooperation between Geoparks**". Proceedings of the 6th International UNESCO Conference on Global Geoparks, Saint John, Canada, 84—84.

UNESCO (2008). **UNESCO Associated Schools**. Second Collection of Good Practices "Education for Sustainable Development, Paris, UNESCO, 4—65.

UNESCO. (2016). **Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4**. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>.

การบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์
ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน
THE MANAGEMENT FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE
OF WAT SING SCHOOL WITH GOOD SCHOOL STRATEGY
TO MEET QUALITY WITH STANDARDS

เสกสรร คำสำรวย¹

Seksan Khamsamruai¹

Corresponding Author E-mail: Seksan.ksr@gmail.com

Received: Oct 5, 2024; Revised: Nov 26, 2024; Accepted: Dec 16, 2024

บทคัดย่อ

การบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ 2. สร้างกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน 3. ศึกษาผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน 4. ปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา ประชากร ได้แก่ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 1,452 กลุ่มคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มผู้ปกครองและนักเรียน สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมมีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการดำเนินการ จำนวน 14 ข้อ 2.กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ 3.ผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน พบว่าการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ มีผลดีเลิศ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเป้าหมาย ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 95.85 ได้รับรางวัล จำนวน 282 รางวัล คณะครูมีผลการประเมินสมรรถนะการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 96.75 ได้รับรางวัล จำนวน 19 รายการ โรงเรียนวัดสิงห์ ได้รับรางวัล จำนวน 3 รางวัล มีหน่วยงานมาศึกษาดูงาน จำนวน 6 หน่วยงาน นักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ 2 ขึ้นไป ร้อยละ 98.79 คน มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 95.85 คน 4.กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ของโรงเรียนวัดสิงห์ ฉบับปรับปรุง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายใน, โรงเรียนดีมีคุณภาพ, กลยุทธ์

¹รองผู้อำนวยการโรงเรียน, โรงเรียนวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

¹Deputy Director school, Wat Sing School Chai Nat

Abstract

The management for internal quality assurance of Wat Sing School with strategy of good quality school according to standards, this research article aimed to 1) study the conditions and needs for internal quality assurance of Wat Sing School, 2) develop strategies of good quality school according to standards, 3) study the results of implementing strategies good school strategy to meet quality with standards and 4) improve and develop strategies of good quality school according to standards. The research methodology was research and development. The population group consisted of 1,452 teachers, school committees, parents and students of Wat Sing School. The sample group was 306 all of them. Teachers and the school board were selected by using simple random sampling, while parents and students were selected by using stratified random sampling. The data were analyzed in terms of mean, and standard deviation, and content analysis. The results of the study were as follows: 1. The overall operating conditions of internal quality assurance of Wat Sing School with standards of internal quality assurance revealed that they were at a moderate level and there were 14 points of operating needs. 2 Strategies of good quality school according to standards of Wat Sing School consisted of vision, mission, objectives, strategy, and project. 3. The results of implementing strategies of good quality school according to standards revealed that the evaluation of the internal quality of Wat Sing School had excellent score. Students had learning achievement with an average higher than the target, passed evaluating the desired characteristics at a high level (95.85%), received 282 awards. The teachers had the evaluation of teaching competency using student centered (96.75%), received 19 awards, 3 awards for Wat Sing School, 6 agencies came to study visit, students' learning achievement was at level 2 above (98.79%) and 4. Strategies of good quality school according to standards of Wat Sing School (revised edition) consisted of vision, mission, objectives, strategies, projects, and success indicators.

Keyword : Internal Quality Assurance, Good Quality School according to Standards, Strategy

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 13) และกระทรวงศึกษาธิการ (2561: 1) ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2552: 4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 9) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นการบริหารจัดการที่มีการวางแผนงานปฏิบัติกิจกรรมการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพ การนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงงานของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 12) ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้นำในการพัฒนา จัดให้มีระบบนิเทศภายใน ระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ กำกับติดตาม ประเมินผลและมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2537: 17) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2-3) และแมสซีและดักลาส (Massie & Douglas. 1981: 43) ที่กล่าวโดยสรุปไว้ว่า กลยุทธ์ หมายถึงกรอบแนวทางหรือวิธีการหรือมาตรการ ที่ใช้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคลในองค์กร ให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการ ซึ่งวิธีการหรือแนวทางนี้ ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และวโร เพ็งสวัสดิ์ (2552: 2) ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556: 10) ศิริชัย กาญจนวาสี (2559: 1) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างหรือพัฒนาแนวคิด แนวทาง วิธีปฏิบัติ สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรือประดิษฐ์-กรรม ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาหน่วยงาน องค์กร หรือการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งสามารถเผยแพร่สู่สาธารณชนได้

โรงเรียนวัดสิงห์ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด โดยเฉพาะการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินคุณภาพภายนอก ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความมั่นใจในคุณภาพของผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปสู่สังคมภายนอก ทั้งการไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ จึงถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงได้สร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน
4. เพื่อปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

กิตติมา ปรีดีติลล (2542: 13) สมคิด บางโม (2552: 9) นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557: 3) คาเตอร์ วี.กู๊ด (Good (1993 : 54) กล่าวโดยสรุปว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการวางแผนการปฏิบัติงาน การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556: 22) นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557: 3) ฮอย และมิสเกล (Hoy, & Miskel. 2001: 437) กล่าวโดยสรุปว่า ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ในการนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ภารกิจขององค์กร บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในการวางแผน การจัดการองค์การ การดำเนินการ การกำกับติดตาม และการประเมินผล การพัฒนาและปรับปรุง ทำให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ โดยยึดประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นสำคัญ

ธงชัย สันติวงษ์ (2537: 17) อุทัย บุญประเสริฐ (2545: 42) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2-3) แมสซีและดักลาส (Massie & Douglas. 1981: 43) กล่าวโดยสรุปว่า กลยุทธ์หมายถึง กรอบแนวทางหรือวิธีการหรือมาตรการ ที่ใช้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคลในองค์กร ให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการ ซึ่งวิธีการหรือแนวทางนี้ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ตามความเหมาะสม

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539 : 21) สมพงษ์ จ้อยศิริ.(2545: 11) เดวิด (David.2007: 5-6) กล่าวโดยสรุปว่า กลยุทธ์ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และวิธีดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรหรือภารกิจที่จะดำเนินงาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2552: 4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 9) สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554: 2) กล่าวโดยสรุปว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การตรวจสอบ ประเมินโดยคณะกรรมการที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้นมาประเมินกันเอง หรือจากการประเมินของหน่วยงานต้นสังกัด โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่อย่างมีความสุข เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ ชุมชนและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561: 12-38) กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สรุปไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีมาตรฐานทั้งหมด 3 มาตรฐาน ได้แก่มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนวัดสิงห์ เป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2565 มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 48 คน มีนักเรียน จำนวน 699 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2564 โดยเฉลี่ย = 3.07 นักเรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปีการศึกษา 2564 ระดับดีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 93.40 นักเรียนผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ปีการศึกษา 2564 ระดับดีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 93.13 โรงเรียนวัดสิงห์ ผ่านการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 โดยรวมอยู่ในระดับดี ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ระดับดี ทุกด้าน

จากผลการวิจัยของถิรฉัตร คงจันทร์ (2560 : 84) ปิยานันท์ บุญธิมา (2561 : 78) สุนันทา ศรีพุฒ (2563 : 92) อาริรัตน์ ดิษฐปาน (2563: 75) อินอะเล่กู (Inalegwu, O.M.,2018 : 63) โอโกโร (Okoro, P. E.. 2018: 84) พบว่าบางพื้นที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก ต้องการ

ให้นำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคาดหวังให้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน และองค์ประกอบการบริหารระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ด้านที่ 5 ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพในการประกันคุณภาพภายใน ควรดำเนินการตามวงจรคุณภาพ(PDCA) และควรมีรูปแบบหรือกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยกลยุทธ์นั้น หรือรูปแบบนั้น ควรต้องได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เพื่อจะได้นำรูปแบบหรือกลยุทธ์ที่สร้างขึ้น ไปใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยเรื่องการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา(Research & Development) โดยมีวิธีการและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรได้แก่ คณะครู จำนวน 41 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน ผู้ปกครอง จำนวน 699 คน และนักเรียน จำนวน 699 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,452 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

2.1) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie&Morgan) ได้จำนวน 306 คน จำแนกเป็น คณะครู จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ปกครอง จำนวน 147 คน และนักเรียน จำนวน 147 คน

2.2) การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1) กลุ่มคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก

2.2.2) กลุ่มผู้ปกครองและนักเรียน สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนแต่ละชั้น

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจความคิดเห็นของ คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ(Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .954

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสำรวจความคิดเห็นของคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย

2) การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียน เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและความต้องการการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนวัดสิงห์ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้กับครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียน ส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ

ขั้นตอนย่อยที่ 2 การศึกษาความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 9 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวข้อการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดสิงห์ เกี่ยวกับความต้องการการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และแบบบันทึกสรุปผลการประชุมระดมสมอง(Brainstorming)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ตามหัวข้อการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดสิงห์ เกี่ยวกับความต้องการการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การสร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 9 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวข้อการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) และแบบบันทึกสรุปผลการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดสิงห์ เกี่ยวกับการสร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ตามหัวข้อการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดสิงห์ เกี่ยวกับการสร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนย่อยที่ 2 การตรวจสอบกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาหรือบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างกลยุทธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม และความ เป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโทรศัพท์สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามหัวข้อที่กำหนดในแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามคำให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

3.1 การศึกษาผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ผู้วิจัยศึกษาจาก ผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน แหล่งข้อมูล ได้แก่แบบรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนวัดสิงห์ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสรุปผลการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนวัดสิงห์ตาม มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และแปลความหมายตาม เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.2 การศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ที่เกิดกับ นักเรียน 2)ผลลัพธ์ที่เกิดกับคณะครู 3) ผลลัพธ์ที่เกิดกับโรงเรียน 4) ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้ปกครองนักเรียน

3.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าจำนวน และค่าความถี่

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

4.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 13 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวข้อการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) และแบบบันทึกสรุปผลการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐานเพื่อศึกษาจุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะการพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อศึกษาจุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะการพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน ตามหัวข้อการประชุมระดมสมอง (Brainstorming)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามบันทึกสรุปผลการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ด้วยกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อศึกษาจุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะการพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน

5.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริเวณใกล้เคียง เว็บไซต์ต่าง ๆ และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

5.2 เครื่องมือ ได้แก่ บทคัดย่อการวิจัยเรื่องกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเสนอในรูปแบบการจัดนิทรรศการ การส่งบทความไปในเว็บไซต์ต่าง ๆ และการนำเสนอในเวทีวิชาการระดับชาติของสถาบันอุดมศึกษา

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์

1.1 สภาพการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ตามความคิดเห็นของ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยรวมมีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ความต้องการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ตามความคิดเห็นของ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยรวมมีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ที่	ข้อความถาม	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการพัฒนา		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลความ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	3.27	.38	ปานกลาง	4.60	.30	มากที่สุด
2	มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	3.63	.48	มาก	4.64	.27	มากที่สุด
3	มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.99	.67	ปานกลาง	4.36	.34	มาก
	รวม	3.29	.41	ปานกลาง	4.53	.20	มากที่สุด

1.3 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดสิงห์ ต้องการให้ดำเนินการ 1) พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลและสื่อสารได้ 3) พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดี 4) พัฒนานักเรียนให้มีความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย 5) พัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม 6) พัฒนานักเรียนให้มีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 7) กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่ชัดเจน 8) จัดระบบบริหารจัดการคุณภาพที่ดี 9) มีการพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน 10) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 11) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ 12) จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 13) บริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 14) จัดให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2. ผลการสร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ของโรงเรียนวัดสิงห์ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) วิสัยทัศน์ “นักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ เป็นเด็กดี มีคุณภาพ ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ”

2) พันธกิจ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่

- 2.1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง
- 2.2) บริหารจัดการรอบด้าน อย่างเป็นระบบ
- 2.3) จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) เป้าประสงค์ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

- 3.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สูงกว่าค่าเป้าหมาย
- 3.2) จำนวนนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 90
- 3.3) ผลการประเมินกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับดีเลิศ
- 3.4) ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีเลิศ

4) กลยุทธ์ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่

- 4.1) ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เติบโตตามศักยภาพ
- 4.2) มุ่งมั่นพัฒนา ระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.3) ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5) โครงการ จำนวน 5 โครงการ ได้แก่

- 5.1) กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เติบโตตามศักยภาพ
 - 5.1.1) เด็กดีสร้างได้
 - 5.1.2) ลูกวัดสิงห์ ได้สิ่งที่ต้องการเติบโตตามศักยภาพ
- 5.2) กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นพัฒนา ระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5.2.1) ยกระดับการบริหารรอบด้าน อย่างเป็นระบบครบวงจร
- 5.3) กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 5.3.1) ครูวัดสิงห์ ได้สิ่งสนับสนุนตามที่ต้องการ
 - 5.3.2) ครูวัดสิงห์ มอบสิ่งที่ต้องการให้แก่ผู้เรียน

6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่

- 6.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สูงกว่าค่าเป้าหมาย
- 6.2) นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 90

- 6.3) ผลการประเมินกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับดีเลิศ
- 6.4) ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีเลิศ
3. การศึกษาผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์
- 3.1 ผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ปีการศึกษา 2565 โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3.2 ผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน
- 3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ ปีการศึกษา 2565 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.25 สูงกว่าค่าเป้าหมายเฉลี่ยร้อยละ 4.25
- 3.2.2 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ปีการศึกษา 2565 โดยรวมมีนักเรียนผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 95.85
- 3.2.3 นักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ ได้รับเกียรติบัตรรางวัล จำนวน 16 รางวัล จำนวน 23 คน
- 3.3 ผลลัพธ์ที่เกิดกับคณะครู
- 3.3.1 คณะครูโรงเรียนวัดสิงห์มีผลการประเมินสมรรถนะการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมร้อยละ 96.75
- 3.3.2 คณะครูโรงเรียนวัดสิงห์ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จำนวน 19 รายการ จำนวน 22 คน
- 3.4 ผลลัพธ์ที่เกิดกับโรงเรียนวัดสิงห์
- 3.4.1 โรงเรียนวัดสิงห์ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จำนวน 3 รางวัล
- 3.4.2 มีหน่วยงานมาขอศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในที่โรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 6 หน่วยงาน
- 3.5 ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์
- 3.5.1 ผู้ปกครองนักเรียนได้บุตรหลานที่เรียนดี โดยมีนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ที่ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 2 ขึ้นไป จำนวน 691 คน คิดเป็นร้อยละ 98.79
- 3.5.2 ผู้ปกครองได้บุตรหลานที่มีคุณลักษณะที่ดี โดยมีนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ ที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับดีขึ้นไป จำนวน 670 คน คิดเป็นร้อยละ 95.85
- 3.5.3 ผู้ปกครองได้บุตรหลานที่มีความสามารถพิเศษ โดยมีจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ สูงกว่าระดับโรงเรียน จำนวน 31 คน และในระดับโรงเรียน จำนวน 266 รางวัล
- 4 ผลการปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน
- กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์ ฉบับปรับปรุง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ “ภายใน ปีการศึกษา 2566 นักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ เป็นเด็กดี มีคุณภาพ ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” พันธกิจ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่ดี มีความสามารถ เติบโตตามศักยภาพ 2. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น 3. บริหารจัดการรอบด้าน อย่างเป็นระบบครบวงจร 4. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป้าประสงค์จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สูงกว่าค่าเป้าหมาย 2. นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 90 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป 3. นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาเติบโตตามศักยภาพ 4. ผลการประเมินกระบวนการบริหาร และการจัดการ อยู่ในระดับดีเลิศ 5. จำนวนครูอย่างน้อยร้อยละ 90 ผ่านการประเมินสมรรถนะการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดีเลิศ กลยุทธ์จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาเติบโตตามศักยภาพ 2. ลูกวัดสิงห์เป็นคนดี และเรียนดีอย่างมีคุณภาพ 3. มุ่งมั่นพัฒนา ระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ 4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงการจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1. ลูกวัดสิงห์ ได้สิ่งที่ต้องการ

เต็มตามศักยภาพ 2. เด็กดีสร้างได้ 3. เจริญพัฒนา ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4. ยกระดับการบริหารรอบด้าน อย่างเป็นระบบครบวงจร 5. ครูวัดสิ่งที่ได้สิ่งสนับสนุนตามที่ต้องการ และ 6. ครูวัดสิ่งที่มอบสิ่งที่ต้องการให้แก่ผู้เรียน ตัวชี้วัดความสำเร็จจำนวน 20 ข้อ ตามตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายใน

5. การเผยแพร่กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน

ได้มีการเผยแพร่กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 9 ครั้ง โดยจัดนิทรรศการจำนวน 2 ครั้ง นำเสนอบทคัดย่อจำนวน 6 ครั้ง นำเสนอโดยตีพิมพ์ในวารสาร จำนวน 1 ครั้ง

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์

สภาพการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ตามความคิดเห็นของ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยรวมมีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในระยะที่ผ่านมา ผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ยังไม่สูงมากนัก คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน จึงเห็นว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางดังกล่าว

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดสิงห์ ต้องการให้ดำเนินการ 1) พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลและสื่อสารได้ 3) พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดี 4) พัฒนานักเรียนให้มีความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย 5) พัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม 6) พัฒนานักเรียนให้มีความยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 7) กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่ชัดเจน 8) จัดระบบบริหารจัดการคุณภาพที่ดี 9) มีการพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน 10) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 11) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ 12) จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 13) บริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 14) จัดให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในระยะที่ผ่านมา ผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ยังไม่สูงมากนัก ทั้งคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นของ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่พบว่าโดยรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ จึงมีความต้องการให้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาการบริหารจัดการ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามที่เสนอมาดังกล่าวข้างต้น

2. ผลการสร้างกลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ของโรงเรียนวัดสิงห์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ “นักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ เป็นเด็กดี มีคุณภาพ ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” พันธกิจ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง 2) บริหารจัดการรอบด้าน อย่างเป็นระบบ 3) จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป้าประสงค์ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สูงกว่าค่าเป้าหมาย 2) จำนวนนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 90 3) ผลการประเมินกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับดีเลิศ 4) ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีเลิศ กลยุทธ์ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เต็มตามศักยภาพ 2) มุ่งมั่นพัฒนาระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงการ จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เต็มตามศักยภาพ 1.1) เด็กดีสร้างได้ 1.2) ลูกวัดสิงห์ ได้สิ่งที่ต้องการเต็มตามศักยภาพ กลยุทธ์

ที่ 2 มุ่งมั่นพัฒนา ระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ 2.1) ยกระดับการบริหารรอบด้าน อย่างเป็นระบบครบวงจร กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.1) ครูวัดสิ่ง ได้สั่งสนับสนุนตามที่ต้องการ 3.2) ครูวัดสิ่ง มอบสิ่งที่ต้องการให้แก่ผู้เรียน ตัวชี้วัดความสำเร็จ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงกว่าค่าเป้าหมาย 2) นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 90 3) ผลการประเมินกระบวนการบริหาร และการจัดการ อยู่ในระดับ ดีเลิศ 4) ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดีเลิศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิ่ง มีความต้องการให้โรงเรียนวัดสิ่ง มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ที่เป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นนี้ก็สอดคล้องกับแนวคิดของทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539 : 21) สมพงษ์ จ้อยศิริ.(2545 : 11) วิโรจน์ สารรัตน์ (2548 : 144) ต่อศักดิ์ บุญเสือ (2561 : 7) และผลการวิจัยของพิมพ์นารา เสาวนิตย์ (2562 : 12) ภัทราวดี บุญทองใหม่ (2564 : 24)

3. การศึกษาผลการใช้กลยุทธ์โรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิ่ง

ผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิ่ง ปีการศึกษา 2565 โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนวัดสิ่ง ปีการศึกษา 2565 โดยรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.25 สูงกว่าค่าเป้าหมายเฉลี่ยร้อยละ 4.25 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนวัดสิ่งปีการศึกษา 2565 โดยรวมมีนักเรียนผ่านการประเมินระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 95.85 นักเรียนโรงเรียนวัดสิ่งได้รับเกียรติบัตรรางวัล จำนวน 16 รางวัล จำนวน 23 คน คณะครูโรงเรียนวัดสิ่งที่มีผลการประเมินสมรรถนะการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมร้อยละ 96.75 ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จำนวน 22 คน โรงเรียนวัดสิ่ง ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จำนวน 3 รางวัล มีหน่วยงานมาขอศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในที่โรงเรียนวัดสิ่ง จำนวน 6 หน่วยงาน ผู้ปกครองนักเรียนได้บุตรหลานที่เรียนดี โดยมีนักเรียนโรงเรียนวัดสิ่งที่ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ 2 ขึ้นไป จำนวน 691 คน คิดเป็นร้อยละ 98.79 ผู้ปกครอง ได้บุตรหลานที่มีคุณลักษณะที่ดี โดยมีนักเรียนโรงเรียนวัดสิ่ง ที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับดีขึ้นไป จำนวน 670 คน คิดเป็นร้อยละ 95.85 และผู้ปกครองได้บุตรหลานที่มีความสามารถพิเศษ โดยมีจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดสิ่ง ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ สูงกว่าระดับโรงเรียน จำนวน 31 คน และในระดับโรงเรียน จำนวน 266 รางวัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตระหนักถึงคุณภาพของโรงเรียน มีความประสงค์จะให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ นักเรียนได้รับ การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนเป็นเด็กที่มีคุณภาพ จึงได้ร่วมมือกัน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดสิ่ง ตามกลยุทธ์โรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิ่ง ที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้นมา แสดงให้เห็นถึงการร่วมคิดร่วมทำ ได้มีโอกาส ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมตรวจสอบประเมินผล และยังมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา กลยุทธ์

4. ผลการปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน

กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิ่ง ฉบับปรับปรุง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ “ภายในปีการศึกษา 2566 นักเรียนโรงเรียนวัดสิ่ง เป็นเด็กดี มีคุณภาพ ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” พันธกิจ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่ดี มีความสามารถ เติบโตตามศักยภาพ 2. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น 3. บริหารจัดการรอบด้าน อย่างเป็นระบบครบวงจร 4. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป้าประสงค์จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สูงกว่าค่าเป้าหมาย 2. นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 90 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป 3. นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 4. ผลการประเมินกระบวนการบริหาร และการจัดการ อยู่ในระดับดีเลิศ 5. จำนวนครูอย่างน้อยร้อยละ 90 ผ่านการประเมินสมรรถนะการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดีเลิศ กลยุทธ์จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 2.

ลูกวัดสิงห์เป็นคนดี และเรียนดีอย่างมีคุณภาพ 3. มุ่งมั่นพัฒนา ระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ 4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงการจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1. ลูกวัดสิงห์ ได้สิ่งที่ต้องการเติมตาม ศักยภาพ 2. เด็กดีสร้างได้ 3. เร่งรัดพัฒนา ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4. ยกระดับการบริหารรอบด้าน อย่างเป็นระบบครบวงจร 5. ครูวัดสิงห์ได้สิ่งสนับสนุนตามที่ต้องการ และ 6. ครูวัดสิงห์ มอบสิ่งที่ต้องการให้แก่ผู้เรียน ตัวชี้วัด ความสำเร็จจำนวน 20 ข้อ ตามตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตาม มาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์ ที่ใช้ในปีการศึกษา 2565 ยังมีข้อบกพร่องบางประการ ซึ่งผู้ร่วมวิเคราะห์ศึกษาจุดเด่นจุดด้อย ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดสิงห์ จึงมองเห็นจุดเด่นจุดด้อยอย่างชัดเจน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงโรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. การเผยแพร่กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน

ได้มีการเผยแพร่กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 9 ครั้ง โดยจัด นิทรรศการจำนวน 2 ครั้ง นำเสนอบทคัดย่อจำนวน 6 ครั้ง นำเสนอโดยตีพิมพ์ในวารสาร จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิด ของนักวิชาการ เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา เมื่อสร้างนวัตกรรมเสร็จแล้ว ควรมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ในปีการศึกษา 2565 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ฉะนั้น ในการดำเนินการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ตามกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานฉบับปรับปรุง ในกลยุทธ์ที่ 2 ลูกวัดสิงห์เป็นคนดีและเรียนดี อย่างมีคุณภาพ โครงการที่ 2 เร่งรัดพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ให้มากเป็นพิเศษ

1.2 เมื่อนำกลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานฉบับปรับปรุง ไปใช้ในการบริหารจัดการแล้ว ควรต้องมีการสรุปผลการใช้กลยุทธ์ ทั้งผลการประเมินคุณภาพภายในและผลลัพธ์ที่ตามมา เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนา กลยุทธ์ ในปีต่อ ๆ ไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน ปีการศึกษา 2565 พบว่ามาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โรงเรียนวัดสิงห์จึงควร ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

2.2 จากการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้กลยุทธ์โรงเรียนดีมีคุณภาพตามมาตรฐาน ปีการศึกษา 2565 พบว่า มีนักเรียนโรงเรียนวัดสิงห์ไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 0.67 โรงเรียนวัดสิงห์จึงควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้งโดยรวม และการศึกษาพัฒนาเฉพาะบุคคลที่ยังไม่ผ่านการ ประเมิน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.
กระทรวงศึกษาธิการ.(2561).กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 12-38.

- กิตติมา ปรีดีติติก. (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. อักษราพัฒนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชัคเชส มีเดีย.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2561). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. ทวีพรินท์ (1991) จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(1), 7-19.
- ต่อศักดิ์ บุญเสือ. (2561). กลยุทธ์การบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. รายงานการวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (เอกสารอัดสำเนา).
- ถิรฉัตร คงจันทร์. (2560). รายงานการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสตรี
ภูเก็ต. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). การวางแผนเชิงกลยุทธ์. คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). กลยุทธ์การจัดการ. รุ่งแสงการพิมพ์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. ตีรณสาร.
- ปิยานันต์ บุญธิมา. (2561). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนวัดหัวม้าไก่อ้ง ด้วยแนวคิด
แบบโคเซ็น. งบประมาณสนับสนุนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีงบประมาณ 2561.
- พิมพ์นารา เสาวนิต. (2562). รูปแบบการบริหารระบบการประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2(4), 9-11.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). การวิจัยและพัฒนาศึกษาไทย. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 8(2), 1-18.
- สมคิด บางโม. (2552). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิทย์พัฒนา.
- สมพงษ์ จ้อยศิริ. (2545). กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในประมวลสาระชุดวิชา การวางแผนกลยุทธ์ และการควบคุม
เล่ม 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2559). คู่มือการประเมินคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ
การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา
พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2552). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม. ออฟเซ็ท
พลัส จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวง
ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนันทา ศรีพัฒน์. (2563). การพัฒนารูปแบบการนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อารีรัตน์ ดิษฐปาน. (2563). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนจังหวัดกระบี่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดย
ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management). ศุภสภา.
- David, F. R. (2007). Strategic management. Prentice-Hall International.

-
- Good C.V. (1993). **Dictionary of Education**. McGraw-Hill.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2001). **Education and Administration Theory, Research and Practice**. McGraw Hill.
- Inalegwu, O. M. (2018). **Strategies for Enhancing Quality Assurance in Business Education Programme in Federal Colleges of Education in Kano State for Sustainable Development**. *Nigerian Journal of Business Education*, 5(1).
- Massie, J.L. & Douglas, J. (1981). **Management : A Contemporary Introduction**. 3rd ed. Englewood Cliffs.
- Okoro, P. E. (2018). **Perceived Strategies for Enhancing Quality Assurance in Business Education in Delta State**. *Journal of Science, Technology & Education (JOSTE)*, 6(1), 231-237.

WATNONGGO Model : รูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลัก การบริหารแบบมีส่วนร่วม

WATNONGGO MODEL: A MODEL FOR DEVELOPING EDUCATIONAL ADMINISTRATION BASED ON THE PRINCIPLES OF PARTICIPATORY ADMINISTRATION

ไพศาล พินิจธรรม¹, ศุภวิชญ์ ดิษเจริญ², กัญญาณตร์ เจริญพร³, กัณทิมา เพือกไต้⁴
Phaisal Penetthum¹, Supawit Ditjareoan², Kanyaporn Charernporn³, Kantima Phueaktai⁴

Corresponding Author, E-mail : joom_hkp@hotmail.com

Received: Oct 22, 2024; Revised: Nov 30, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผ่านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาเป็นฐานรากการบริหาร สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยขับเคลื่อนการบริหารงานโดยทฤษฎีเชิงระบบ และพัฒนาด้วยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา มีการบริหารจัดการโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และหลักธรรมาภิบาล ตามเงื่อนไขคุณธรรม มีการกำกับ นิเทศติดตามและประเมินผลอย่างรอบคอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งสู่ความเป็นสถานศึกษาแห่งความพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความยั่งยืน เห็นความสำคัญของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ขององค์กร เพื่อสร้างองค์กรที่มีคุณภาพ และเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, WATNONGGO Model

¹ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดหนองโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1

¹ Director of Special Expertise, Wat Nong Ko School, Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1

² รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1

² Deputy Director of the Office of the Specialized Education Area, Office of the Primary Education Area, Nakhon Sawan District 1

^{3,4} คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{3,4} Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This academic article aims to present a model for the development of educational administration based on participatory principles, emphasizing school-based management through collaborative efforts involving all stakeholders. It adopts the philosophy of a sufficiency economy and beneficial governance as the foundational elements for administration. The PDCA cycle serves as a framework for participatory education management, fostering a learning community through systematic theory and quality management. The model enhances the quality of education. The initiative focuses on improving the quality of education by adopting principles of decentralization, participation, and good governance within the framework of moral integrity. It includes careful supervision, monitoring, and evaluation to serve as a guideline for effective school development. The goal is to transform schools into self-sufficient and sustainable institutions that prioritize learners and stakeholders. The model also encourages teachers and school personnel to engage in continuous self-development and teamwork, with a focus on the organization's results, in order to create a quality organization and improve the quality of education.

Keywords : School Administration, Participatory Administration, WATNONGGO Model

บทนำ

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระตามหลักสูตรควบคู่กันไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ รวมถึงการพัฒนาผู้บริหารและครูทั้งระบบส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา และนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้สนองและรองรับภายใต้การเปลี่ยนแปลง

การนำหลักแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารจัดการมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันเป็นผลให้ต้องศึกษาหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ นำมาสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน และมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียนและกำหนดภารกิจ หน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีการจัดงานที่ทำให้เหมาะสมกับคน ความรู้ ความสามารถ ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานซึ่งโรงเรียนได้ใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบ WATNONGGO Model เพราะการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่สำคัญที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรจะได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ตลอดจนสามารถขยายผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกันดังนี้
ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2555: 209-211) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่อการบริหารหน่วยงาน

ประภาพรพรณ รักเลี้ยง (2556: 123) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมตามความเหมาะสมตั้งแต่มีการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสนับสนุน ร่วมกันติดตามประเมินผล ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบผลงานที่ออกมา ร่วมกันภาคภูมิใจในผลงานหรือรางวัลที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงาน

ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2551: 17) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า กระบวนการในการทำงานร่วมกันเพื่อให้การทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความคิดเห็น ความเชื่อถือและความยึดมั่นของแต่ละบุคคลรวมถึงหน่วยงานและองค์กร โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน เพื่อการทำงานบรรลุตรงตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

สามารถสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิด คือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชา เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีสิทธิในการตัดสินใจร่วมกันกับผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารและ ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความไว้วางใจกัน มีความ ยึดมั่นผูกพันกัน มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานอีก ทั้งผู้ได้บังคับบัญชามีความมีความมื่ออิสระในการปฏิบัติงาน โดยทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะสนับสนุนและทำให้เกิด ประสิทธิภาพต่อการตามที่ต้องการที่วางไว้

เทคนิควิธีการเสริมสร้างพลังการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ

ในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ทุกฝ่ายมีการทำงานกันทุกขั้นตอนตั้งแต่วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผลและตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน งานที่ทำย่อมมีความซับซ้อน มีปัญหาบ้าง เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น ประสบความสำเร็จ จึงใช้เทคนิควิธีการ เสริมสร้างพลังในการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การใช้เทคนิคการบริหารโดยองค์คณะบุคคล โดยการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องคือ ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความรอบคอบเป็นการสร้างการยอมรับ เป็นการเสริมสร้างพลังที่เข้มแข็ง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เพราะการบริหารแบบองค์คณะบุคคลช่วยให้เกิดพลังความคิด ร่วมกันทำงาน ร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขปัญหา

2. การใช้กระบวนการประชาธิปไตยเสริมสร้างพลังของการมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเน้นวิถีชีวิตประชาธิปไตย ส่งเสริมใช้คุณธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรมในการทำงานร่วมกัน และการใช้รูปแบบประชาธิปไตยในการดำเนินการ เช่น รูปแบบคณะกรรมการ และการประชุม ส่งผลให้ เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดเห็น ร่วมพลังสร้างสรรค์ตามสำเร็จของงานได้เป็นอย่างดี

3. การใช้เทคนิคการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Teem Works) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานให้ดีขึ้น จึงเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งมีทีม หลากหลายทำงานร่วมกัน ทีมจะพาสมาชิกให้ร่วมมือกันความสำเร็จตามความรับผิดชอบ

4.การใช้เทคนิคกลุ่มสร้างคุณภาพ (Quality Control Circle) กลุ่มสร้างคุณภาพที่นำมาใช้ เสริมสร้างหลักการมีส่วนร่วม โดยให้บุคลากรหรือสมาชิกได้ร่วมกลุ่มขนาดเล็ก โดยรวมแบบอิสระตามความรู้ความสามารถได้ร่วมกันทำกิจกรรมเดียวกันการแก้ปัญหาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งการพัฒนา ตนเองและพัฒนาซึ่งกันและกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถที่ส่งผลต่อความสำเร็จของตน

5.การใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management) โดยหลักการสำคัญ ของการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรมาใช้ เสริมสร้างพลังการมีส่วนร่วมให้เกิดพลังร่วมกันบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ ให้สมาชิกมุ่งมั่นต่อคุณภาพของโรงเรียนโดยภาพรวมทั้งโรงเรียน ให้เกิดการรับรู้เข้าใจ ลึกซึ้งและเกิดจิตสำนึกทั่วทุกคน ให้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ คือ ความสำเร็จของการศึกษา มีการร่วมกันวางแผน ติดตามความก้าวหน้าและมีการประเมินผล ชื่นชมความก้าวหน้า หรือความสำเร็จ ปรับปรุงระบบพัฒนา คุณภาพอย่างต่อเนื่อง

6.การใช้หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เสริมสร้างพลังการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น มักจะได้พบจากประสบการณ์ต่างๆใน Roseberry Disriet High School ที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้บริหาร และ คณะครู มีดังนี้

1. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการบริหารโรงเรียน มีดังนี้

1.1 ต้องทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าเรามีทรัพยากรต่างๆเพียงพอหรือเปล่า ไม่ว่าจะเป็นครู เวลา อาคารเรียน สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ และการบริหาร ที่จะถูกนำมาใช้ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนได้มากที่สุดและเต็มศักยภาพ

1.2 นักเรียนได้รับความสำคัญให้มีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆไม่ว่าจะเป็นกำหนดนโยบายในรูปแบบของสภาโรงเรียน

2. ประโยชน์ที่เกิดกับผู้บริหาร

2.1 ทำให้ผู้บริหารมีภาวะการเป็นผู้นำทางการศึกษา มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และทำให้บุคคลอื่นมีความมั่นใจและเชื่อมั่นได้ว่าผู้บริหารจะพาเราไปถึงจุดหมายตามที่กำหนดไว้

2.2 ด้านภาวะการผู้นำในด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรหรือหน่วยงานอื่นจะช่วยสร้างวัฒนธรรมในการทำงานของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับทีมงานและคณะทำงานได้อย่างมีความมั่นใจและเต็มใจ

3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับครู

3.1 ครูมีบทบาทในการบริหารในการกิจที่สำคัญตามความชำนาญของตนเองคือการให้การศึกษาต่อนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

3.2 การแบ่งหน้าที่ บทบาทของตัวเองให้เกิดความชัดเจน ในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545: 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการระดมความคิดเห็นและการอภิปรายร่วมกัน ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย
2. ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงแต่จะเกิดการยอมรับมากขึ้น
3. ในการเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน จะมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน
4. ในการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะของตนเองในการทำงานร่วมกันเกิดความมั่นใจต่อหน่วยงานมากขึ้น
5. ในการมีส่วนร่วมมักทำให้เกิดผลในการปฏิบัติงานดีขึ้น มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ได้เสนอแนะถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ได้ให้เกิดความสามัคคีในหน่วยงานและองค์กร
2. ได้มีความต้องการที่จะพัฒนาหน่วยงานและองค์กร
3. ได้มีการเพิ่มพูนศักยภาพประสิทธิภาพในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น
4. ได้สร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสุขในหน่วยงานองค์กร

สามารถสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นวิธีการบริหารที่ทำให้ผู้ร่วมงานในหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องได้มีการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น และการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและหน่วยงาน

การนำหลักบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียน

“การมีส่วนร่วม” ความหมาย คือ ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของบุคคลในแต่ละระดับการปฏิบัติ มีส่วนในกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และควบคุมการปฏิบัติในแต่ละส่วนๆ อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียว หรือการนำเสนอซึ่งความคิดเห็นในการดำเนินการตาม กระบวนการนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

“การบริหารแบบมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้น ๆ จะอยู่ในขั้นตอนใดๆ ก็ ตามโดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการ บริหารเป็นเกณฑ์

แนวทางการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานขององค์กรใด ๆ นั้น มีรูปแบบอยู่หลายสถานะ สิ่งที่จะส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศเพื่อ ทุกคนและยังไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายที่ต้องการนั้น มีความจำเป็นในทิศทางของการสร้างและสนับสนุน คือ

1. การพัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการที่บุคคลในฐานะต่าง ๆ ต้องก่อความรู้สึกรับผิดชอบและสร้างแรงกระตุ้น ต่อบุคคลอื่น ๆ ให้มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์บนพื้นฐานแห่งความที่บุคคลมีความมั่นใจว่าเหตุและผลทางความคิด จะได้รับการสนับสนุน

2. การสร้างวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้กฎกติกาขององค์กร โดยสมาชิกขององค์กรจะเข้ามามีบทบาทเป็นตัวกำหนดคุณธรรม อัตลักษณ์ และยังได้มีการเปิดโอกาสเพื่อมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ย่อมเป็นผลดีต่อบุคคลในองค์กร เพราะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือประสบการณ์จะทำให้คนในองค์กรนั้นมีการพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

3. การสนับสนุนแนวความคิดที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ซึ่งการสนับสนุนแนวคิดเหล่านั้นสามารถ ดำเนินการในทิศทางของงบประมาณหรืออื่นใดเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลแห่งการสร้างสถานะบุคคลให้ไว้วางใจองค์กร ให้ความร่วมมือต่อองค์กรได้มาก

4. การสร้างแรงจูงใจในการใช้กระบวนการความคิดให้เกิดในทุกกลุ่มงาน การสร้างแรงจูงใจย่อมเป็นผล ต่อบุคคลที่ก้าวมาสู่การต้องการมีส่วนร่วมเสมอหากผลตอบแทนเหล่านั้นมีคุณค่าและประโยชน์ต่อตน ทั้งนี้ย่อมขึ้นกับปฏิกิริยาของบุคคลโดยรวมขององค์กรด้วยว่าจะทำให้ได้เพียงใด

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร สิ่งที่มีผลต่อการก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุด คือ แรงจูงใจ

แรงจูงใจ คือ สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้น เพื่อก่อให้เกิดการกระทำของพลังในบุคคลส่งผลต่อการแสดง ซึ่งพฤติกรรมและวิธีการในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักที่ต้องการ เพราะแรงจูงใจมีผลต่อกระบวนการ ทำงานของคนในทิศทางแห่งประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ต้องการ ลักษณะของแรงจูงใจจะแสดงออกได้โดยลักษณะพฤติกรรมซึ่งมีหลายทิศทางขึ้นอยู่กับบุคคลและขึ้นกับธรรมชาติแห่งความต้องการของบุคคลด้วย ทั้งนี้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาโดยเป็นไปตามความปรารถนา ความคาดหวัง และจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ของตนเอง

การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดความร่วมมือ รวมพลังทำให้เกิดความสามัคคี ทำให้การทำงานเป็นทีมเป็นกลุ่มและจะทำให้มีปฏิสัมพันธ์กันภายในองค์กร ในการทำงานจะมีความสุขและได้สร้างผลงานได้มากขึ้น

2. บุคลากรจะมีขวัญกำลังใจในการทำงานที่ได้มีส่วนร่วม และได้รับการยอมรับจากฝ่ายผู้บริหารอย่างมีความภาคภูมิใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น

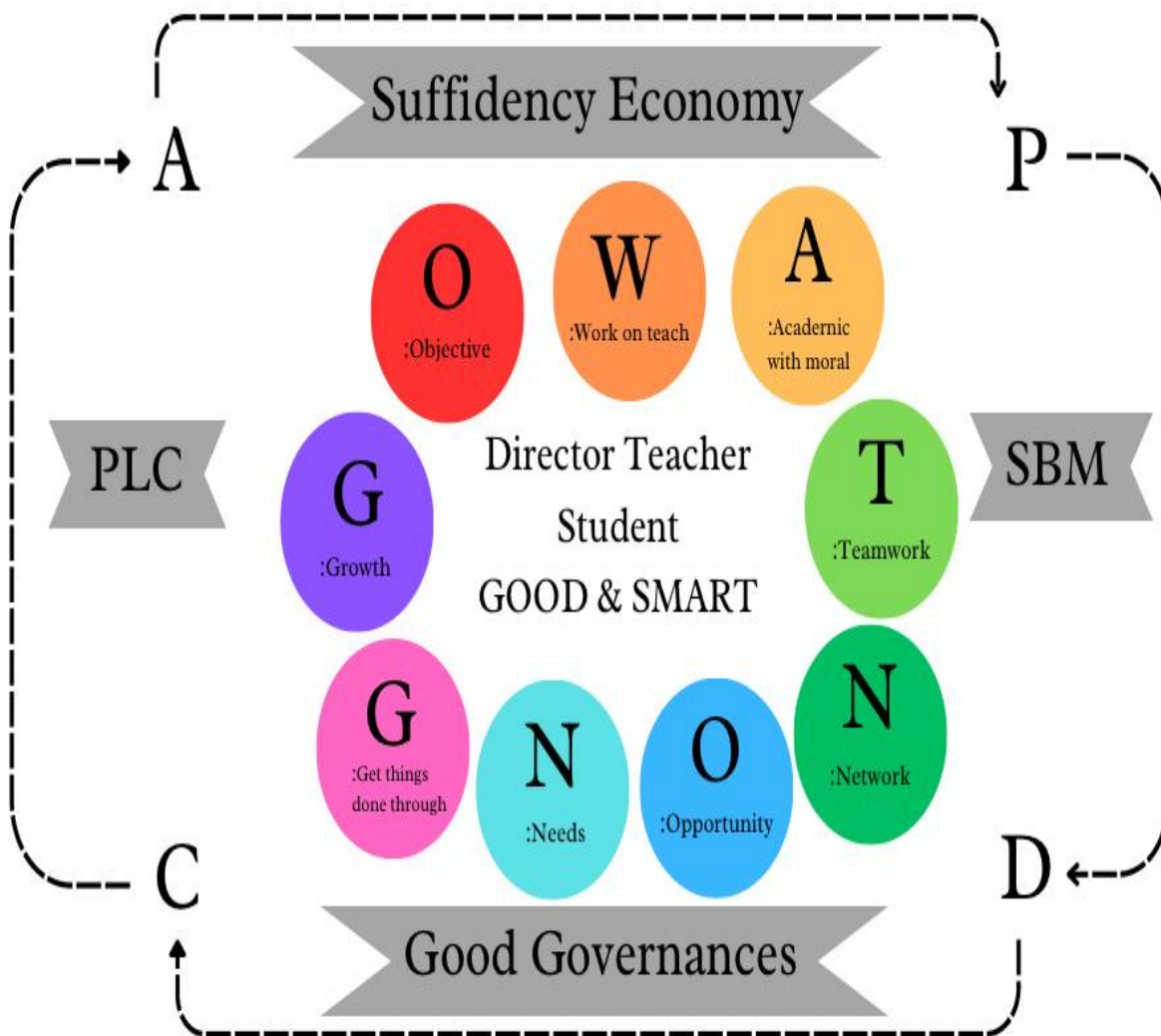
3. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ลดความขัดแย้งลดการต่อต้านจากฝ่ายปฏิบัติได้มีโอกาสร่วมทำงานร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ทำให้ลดปัญหาในการทำงาน งานจะสำเร็จได้รวดเร็วเพราะความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย

4. ทำให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตย เป็นกระบวนการที่ร่วมมือกันแบ่งงานกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน การร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบเป็น การเพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพงาน ทำให้การใช้ทรัพยากรประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีการทำงานควบคู่มองงานกันเอง

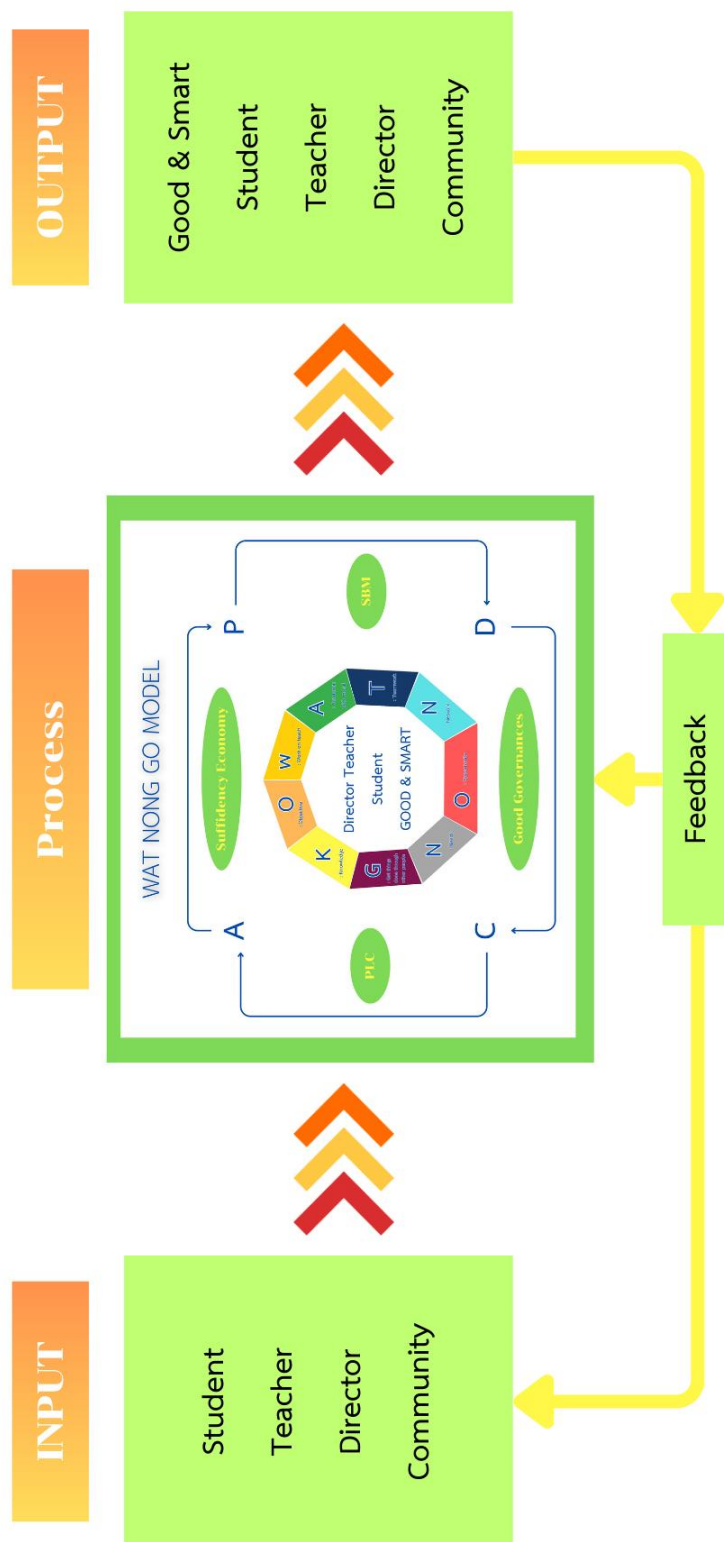
สรุปผล

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเป็นแนวคิดของการบริหารโดยใช้รูปแบบ WATNONGGO Model มาเป็นหลักในการบริหารสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่นำมาใช้ในสถานศึกษานั้นจะเห็น ได้ว่าจะมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม ร่วมกันคิด วางแผน ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันตรวจสอบ รับผิดชอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหา การที่นำการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในสถานศึกษา ยังส่งผลทำให้การบริหารสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น ทำให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเกิดความรักความผูกพันกับสถานศึกษา เกิดความรู้สึที่ดีต่อหน้าที่และภาระงานที่รับผิดชอบ ร่วมกันทำงานเป็นทีม ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนในการบริหารงาน ทำให้ผู้ร่วมงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีอิสระในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบและมีขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 รูปแบบ WATNONGGO Model

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วย WAT NONG GO MODEL โดยทฤษฎีระบบ (Systems Theory)

ซึ่งสามารถสรุป รูปแบบ WATNONGGO Model เป็นองค์ประกอบหลักได้ 3 ส่วนใหญ่ ในการนำมาใช้กับโรงเรียน

1. สิ่งที่ป้อนเข้า (Input) คือ ปัจจัยต่าง ๆ หรือองค์ประกอบแรกนำไปสู่การดำเนินงานของระบบ โดยรวมไปถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของระบบนั้นๆ ในระบบการศึกษาตัวป้อนเข้าได้แก่ ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน อาคารสถานที่ งบประมาณ และอื่นๆ เป็นต้น

2. กระบวนการ (Process) คือ วิธีการที่นำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตของโรงเรียน ซึ่งได้นำการบริหารสถานศึกษาด้วย โดยใช้รูปแบบ WATNONGGO Model เป็นกระบวนการในการทำงานดังนี้

2.1 W: Work on tech หมายถึง สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคโนโลยี เป็นตัวประสานเพื่ออำนวยความสะดวกกับการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มต่างๆให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาครูพัฒนานักเรียนรวมถึงการประสานและประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ

2.2 A: Academic with moral หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการของคณะครู เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในรูปแบบ Active Learning เพื่อให้นักเรียนได้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาทางด้านจิตใจให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย สุภาพ และมีจิตอาสาที่จะช่วยผู้อื่น พร้อมทั้งรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สังคม จนถึงประเทศชาติ

2.3 T: Teamwork หมายถึง การทำงานเป็นทีมโดยผู้บริหารกระจายอำนาจให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำทางวิชาการ

2.4 N: Network หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือ การมีส่วนร่วม การระดมทรัพยากรทางการศึกษา

2.5 O: Opportunity หมายถึง การสร้างโอกาสทางการศึกษา บนพื้นฐานความเสมอภาค และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาตนเองของคณะครู และนักเรียน

2.6 N: Needs หมายถึง ความต้องการในการดำเนินของสถานศึกษา ในด้าน การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2.7 G: Get things done through other people หมายถึง สร้างให้เกิดความสามัคคี

2.8 G: Growth หมายถึง การเติบโตอย่างยั่งยืน

2.9 O: OBJECTIVE หมายถึง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย มีผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์

ในรูปแบบ WATNONGGO Model มีการกำกับติดตามวงจรคุณภาพ โดยใช้ **ทฤษฎีวงจรเดมมิง (Deming cycle)** ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องร่วมวางแผนกันคิดว่าสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบันสภาพการดำเนินงาน การศึกษาของโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันกำหนดสภาพความต้องการ ร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา กำหนดกิจกรรมนำไปทำแผนพัฒนาสภาพปัจจุบันการดำเนินการและปัญหาศึกษา สภาพปัจจุบันการดำเนินการของโรงเรียน งบประมาณ บุคลากรที่รับผิดชอบ สำหรับการวางแผนโรงเรียนได้นำรูปแบบการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐานในประเด็น หลักการกระจายอำนาจหลักการมีส่วนร่วมและหลักการคืนอำนาจมาใช้ในการวางแผน

2. การปฏิบัติ (Doing) ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำแผนปฏิบัติราชการประจำปีลงสู่การปฏิบัติ ตามโครงการที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างเป็นระบบตลอดปีการศึกษานำเครือข่ายการเรียนรู้มาเป็นตัวช่วยเสริมในการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และแหล่งเรียนรู้ สำหรับการปฏิบัติ โรงเรียนได้นำรูปแบบการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน ในประเด็นหลักการบริหารจัดการตนเองหลักการมีส่วนร่วม มาใช้เสริมในการปฏิบัติ

3. การตรวจสอบการนิเทศ (Check) เมื่อคณะครูนำแผนงานโครงการต่างๆ ไปปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารและผู้รับผิดชอบ คอยนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลระหว่างปฏิบัติแก้ไขปรับปรุงให้ทันท่วงที่อยู่เสมอโรงเรียนได้นำรูปแบบการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐานในประเด็นหลักการกระจายอำนาจหลักการมีส่วนร่วมมาใช้เสริมในการปฏิบัติ

4. การประเมินผลและการปรับปรุง (Action) เป็นการประเมินผล หลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ หรือเป็นการประเมินหลังสิ้นแต่ละภาคเรียน ซึ่งโรงเรียนมีการประเมินอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง โรงเรียนได้นำรูปแบบการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐานในประเด็น หลักการกระจายอำนาจหลักการมีส่วนร่วมหลักการคืนอำนาจและหลักการตรวจสอบถ่วงดุล มาใช้เสริมในการปฏิบัติ

3. ผลลัพธ์ (Output) เป็นองค์ประกอบสุดท้าย คือ ความสำเร็จในลักษณะต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือ ประสิทธิภาพ ในระบบการศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาได้รับการพัฒนาทุกฝ่ายงาน ซึ่งผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุขในการดำเนินชีวิต ตามมาตรฐานของโรงเรียน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือชุมชน ก็มีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579, (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2555). ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทำนอง ภูเกิตพิมพ์. (2551). แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทนิญา รอดแก้ว. (2559). กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหา นคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 13(2), 61 - 78.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ, 4, 9 - 10
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2563. โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

การเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การขอเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
ระหว่าง ว17/2552 , ว21/2560 และ ว9/2564

A COMPARISON OF THE CRITERIA FOR APPLYING FOR THE PROMOTION OF
SPECIAL SKILLED TEACHER BETWEEN W17/2552, W21/2560, AND W9/2564

ทัตพงศ์ พานทองคำ¹, ธนพล คงดารา², ธนพัทธ์ พุฒภัทรดา³, ธิดารัตน์ ม่วงยิ้ม⁴, นพกร โนจา⁵,
นวรรตน์ ปานเพชร⁶, น้าฝน ยาปัน⁷, เบญจมาศ วงศ์บุตรดี⁸, ปรียาลิ ชาวอ่างทอง⁹, สธิรพร เขาวนชัย¹⁰
Thatpong Panthongkam¹, Thanaphon Khongdara², Thanaphat Phutphattrada³, Thidarat Muangyim⁴,
Noppakorn Noja⁵, Nawarat Panphet⁶, Namfon Yapan⁷, Benjamat Wongbutdee⁸,
Priyavali Chaoangthong⁹, Sathiraporn Chaowachai¹⁰

Corresponding Author E-mail: nannawarat91@gmail.com

Received: Oct 25, 2024; Revised: Dec 12, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษของข้าราชการครูในประเทศไทยที่เป็นขั้นตอนสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถของครู โดยมีหลักเกณฑ์ที่ปรับเปลี่ยน ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ว17/2552, ว21/2560 และ ว9/2564 โดยคุณสมบัติของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะ ว17/2552 คือ ครูที่ต้องการเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษต้องดำรงตำแหน่งครูชำนาญการมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีภาระงานสอนตามเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีการพัฒนาผู้เรียนต่อเนื่องในช่วง 2 ปี ส่วน ว21/2560 ครูต้องดำรงตำแหน่งครูชำนาญการไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีชั่วโมงสอนในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมงต่อปี และ ว9/2564 คุณสมบัติลดลงเหลือ 4 ปีติดต่อกัน แต่ต้องมีการพัฒนาผลงานและผลการประเมินไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีข้อกำหนด การพัฒนาอาชีพ ว17/2552 ประเมิน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านวินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านผลการปฏิบัติงาน ส่วน ว21/2560 เน้นประเมินด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และการพัฒนาตนเอง สุดท้าย ว9/2564 ประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียนและด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยต้องผ่านการประเมินไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

การประเมินเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษสะท้อนถึงการพัฒนาครูและการศึกษาพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง มีการใช้เทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลเพื่อให้การสร้างและนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ยังมีข้อท้าทายในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการกำหนดมาตรฐานการประเมินที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและครูผู้เรียนมากที่สุด

คำสำคัญ : วิทยฐานะ, ครูชำนาญการพิเศษ, ผลงานวิชาการ

¹⁻⁹ นิสิตปริญญาโท, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹⁻⁹ Master Student of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

¹⁰ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹⁰ Associate Professor Dr. of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This academic article aims to study the promotion of teachers to the status of "Senior Specialist" (Chumnarn Kan Phiset) in Thailand is a crucial step in enhancing teacher competencies. The criteria for such promotions are periodically updated by the Ministry of Education, as outlined in regulations such as w17/2552, w21/2560, and w9/2564. The qualifications of w17/2552 is teachers must have served as Senior Teachers for at least one year, fulfilling the minimum teaching workload and demonstrating continuous student development over two years. For w21/2560, teachers must have held the Senior Teacher position for at least five years and engaged in professional learning communities (PLCs) for no less than 50 hours per year. Under w9/2564, the required tenure was reduced to four consecutive years, with additional criteria of achieving at least 70% in performance evaluations and meeting career development requirements. In terms of evaluations: w17/2552 assesses teachers in three areas: discipline, professional ethics, knowledge and skills, and work performance. w21/2560 emphasizes teaching management, classroom management, and self-development. w9/2564 focuses on two areas: teaching skills and classroom management, as well as student learning outcomes, with a passing score of at least 70%. These promotion assessments reflect the ongoing efforts to develop educators and the education system in Thailand, incorporating technology and data management to ensure fairness. However, challenges remain in aligning evaluation standards with the context of individual schools to maximize the benefits for teaching and learning.

Keywords : Academic qualifications, special skilled teacher, academic word

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลาย โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้กระบวนการเรียนการสอนและแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกสายงานต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันซึ่งมีเป้าหมาย คือ ยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 วรรคสี่ บัญญัติว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจ ในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” และหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา (3) บัญญัติว่า “ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ประกอบกับมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2547 บัญญัติว่า “การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใดและการเลื่อนเป็นวิทยฐานะใด ต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิทยฐานะตามมาตรา 42 ซึ่งผ่านการประเมิน ทั้งนี้ ให้นับถึงความประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ประสพการณ์ คุณภาพการปฏิบัติงาน ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ในด้าน การเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด” และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ได้กำหนดให้มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความสามารถและสมรรถนะที่เหมาะสมรองรับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 โดยครูเป็นกลไกสำคัญสูงยิ่งในการเตรียมผู้เรียนตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2560)

ในระบบการศึกษาไทย การประเมินวิทยฐานะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความเชี่ยวชาญและคุณภาพการสอนของครูผ่านการประเมินผล การปฏิบัติงานและผลงานทางวิชาการ การเลื่อนวิทยฐานะจากครูชำนาญการไปสู่วิชาการพิเศษถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมาระบบการประเมินวิทยฐานะของครูชำนาญการพิเศษได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินมีการเปลี่ยนแปลงตามมติของคณะกรรมการในแต่ละปี โดยเริ่มจาก ว17/2552 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดิมที่เน้นการจัดทำผลงานวิชาการและการวิจัยในชั้นเรียนเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการพิจารณาผลงานของครู หลังจากนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใน ว21/2560 โดยเน้นการประเมินผลการสอนจริง ในห้องเรียนและการพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น เพื่อให้ครูสามารถมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนแทนการทุ่มเทเวลาในการทำเอกสารวิชาการ และสุดท้ายใน ว9/2564 มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพการสอนในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

การขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

การเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการพิเศษ เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพ และความเชี่ยวชาญของครูอย่างต่อเนื่อง วิทยฐานะเป็นระบบการแบ่งระดับความก้าวหน้าทางอาชีพของครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ครูผู้ช่วย ครูชำนาญการ จนถึงครูชำนาญการพิเศษ (เชี่ยวชาญ) และสูงขึ้นไปอีก อาทิ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ เป็นต้น

วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ เป็นวิทยฐานะที่มีความสำคัญมากในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย เพราะช่วยสร้างครูที่มีความสามารถสูงขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการสอน การบริหารจัดการในห้องเรียน และพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ ตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคม ด้านวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คุณภาพการปฏิบัติงาน มีความรู้ ความเข้าใจในสาระหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน พัฒนาผู้เรียน โดยแสดงให้เห็นว่ามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีการปรับปรุงจากแนวทางที่หลักสูตรกำหนด และมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ มีทักษะการจัดการเรียนรู้และประเมินผลที่เหมาะสมกับสาระ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ และความแตกต่างของผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

1. ดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะครูชำนาญการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

2. ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.3 และให้ได้รับเงินวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

สาระสำคัญของหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

1. คุณสมบัติของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

การขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษเป็นขั้นตอนที่สำคัญในเส้นทางวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีคุณสมบัติที่จำเป็นที่ผู้ขอเลื่อนควรมี เพื่อแสดงถึงความเชี่ยวชาญและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นความรู้และความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์การทำงาน การพัฒนาตนเอง ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีคุณสมบัติเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีโอกาสได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นได้ในอนาคต

ว17/2552 กำหนดคุณสมบัติ ให้ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องดำรงตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันที่ยื่นคำขอ โดยมีภาระงานสอนไม่ต่ำกว่าภาระงานขั้นต่ำตามที่ส่วนราชการต้นสังกัดกำหนดตามความเห็นชอบของ ก.ค.ศ. และได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนย้อนหลัง 2 ปีติดต่อกัน นับถึงวันที่ยื่นคำขอ

ว21/2560 กำหนดคุณสมบัติ ให้ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องดำรงตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นับถึงวันที่ยื่นคำขอ โดยมีชั่วโมงการปฏิบัติงานในตำแหน่งครูชำนาญการ ในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 800 ชั่วโมง โดยในชั่วโมงการปฏิบัติงานต้องมีชั่วโมงการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง ทั้งนี้ ต้องมีชั่วโมงสอนขั้นต่ำตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยไม่เคยถูกลงโทษทางวินัย หรือจรรยาบรรณวิชาชีพ นับถึงวันที่ยื่นคำขอ ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ในช่วงระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี นับถึงวันที่ยื่นคำขอ และมีผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สายงานการสอน ในช่วงระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปีการศึกษาติดต่อกัน นับถึงวันสิ้นปีการศึกษาก่อนวันที่ยื่นคำขอ ทั้งนี้ให้ผู้ขอและผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้รับรองข้อมูลเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอด้วย หากภายหลังตรวจสอบแล้วพบว่ามีความสมบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์นี้ ให้ถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ

ว9/2564 กำหนดคุณสมบัติ ให้ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องดำรงตำแหน่งครูวิทยฐานะครูชำนาญการ มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปีติดต่อกัน มีการพัฒนางานตามข้อตกลงในตำแหน่งครูวิทยฐานะครูชำนาญการ ในช่วงระยะเวลาย้อนหลัง 3 รอบการประเมิน โดยในแต่ละรอบการประเมินต้องมีการะงานเป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดและมีผลการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยในช่วงระยะเวลาย้อนหลัง 3 ปี ต้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยที่หนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ หรือไม่เคยถูกวินิจัยชี้ขาดทางจรรยาบรรณวิชาชีพที่หนักกว่าภาคทัณฑ์ หากปีใดข้าราชการครูถูกลงโทษทางวินัยหนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ หรือถูกวินิจัยชี้ขาดทางจรรยาบรรณวิชาชีพที่หนักกว่าภาคทัณฑ์ ไม่ให้นำระยะเวลาในปีนั้นมาใช้เป็นคุณสมบัติตามข้อนี้ กรณีผู้ขอมีคุณสมบัติเป็นไปตามเงื่อนไขการลดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง หรือการดำรงวิทยฐานะของผู้ขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้ลดระยะเวลาเหลือ 3 ปี ติดต่อกัน มีการพัฒนางานตามข้อตกลง จำนวน 2 รอบการประเมิน และลดช่วงระยะเวลาเหลือ 3 ปี โดยมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะเทียบกับเกณฑ์ผลการทดสอบ CEFR ที่คุรุสภากำหนด
2. เป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษ
3. เป็นผู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. เป็นผู้ผ่านการประเมินสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพจากสถาบัน

นอกจากเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังกล่าวแล้ว ต้องมีผลการประเมินการเลื่อนเงินเดือน ระดับดีเด่น 4 รอบ การประเมินติดต่อกัน

สรุปได้ว่า การเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีการกำหนดคุณสมบัติที่แตกต่างกันในแต่ละปี โดยมี การพัฒนา และปรับปรุงเงื่อนไขเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของการพัฒนาวิชาชีพครู มุ่งเน้นให้ครูมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความรับผิดชอบในการสอนที่สูงขึ้น เพื่อให้การศึกษาในประเทศไทยมีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การประเมินและเกณฑ์การตัดสินของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

การประเมินและเกณฑ์การตัดสินของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรในวงการศึกษานี้ เกณฑ์การประเมินได้รับการพัฒนาขึ้นจากการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการในตลาดแรงงานและการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งหวังให้การประเมินมีความชัดเจนและเป็นธรรม หน่วยงานการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ มักมีความต้องการให้บุคลากรมีความรู้และทักษะที่เหมาะสม ดังนั้นการประเมินและเกณฑ์การตัดสินจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพและการยกระดับคุณภาพการศึกษาในประเทศ มีรายละเอียดตั้งแต่จนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ว17/2552 ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านที่ 2 ด้านความรู้ความสามารถ พิจารณาจากการพัฒนางานในหน้าที่ และการพัฒนาตนเอง และด้านที่ 3 ด้านผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนาผู้เรียน ส่วนที่ 2 ผลงานทางวิชาการ แต่ละส่วน ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 โดยมีเกณฑ์ การตัดสินทั้ง 3 ด้าน ต้องได้คะแนนจากกรรมการทั้ง 3 คน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และให้มีคณะกรรมการ การประเมิน 3 คน ประเมินพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน และให้ดำเนินการภายในเวลา 3 เดือน นับแต่วันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับคำขอจากสถานศึกษา

ว21/2560 ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ทุกตัวชี้วัดต้องมีการประเมินไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ด้านที่ 2 ด้านการบริหารจัดการ ชั้นเรียน และด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ต้องมีการประเมินทั้ง 2 ด้าน ไม่ต่ำกว่าระดับ 2 และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 3 ตัวชี้วัด

ว9/2564 ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องผ่านการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ด้านที่ 2 ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ในแต่ละด้านต้องได้คะแนนจากกรรมการแต่ละคน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

สรุปได้ว่า การเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีเกณฑ์การประเมินและการตัดสินที่แตกต่างกันไปในแต่ละปี โดย ว17/2552 ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะจะต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน และต้องส่งผลการปฏิบัติงาน (ผลการพัฒนาผู้เรียนและผลงานทางวิชาการ) , ว17/2552 การประเมินลดลงเหลือ 3 ด้าน ตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.กำหนด และปัจจุบัน ว9/2564 การประเมินลดลงเหลือเพียง 2 ด้าน จะเห็นว่าการประเมินในแต่ละปีมุ่งเน้นให้ครูมี การพัฒนาและรักษาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. การพิจารณาผลการประเมินของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

การพิจารณาผลการประเมินของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษเป็นกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่เป็นการประเมินความสามารถและผลงานที่ผ่านมา แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการและความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา การพิจารณาผลการประเมินจึงเป็นกลไกสำคัญที่ไม่เพียงแต่ช่วยให้ครูได้รับการยอมรับในความสามารถ แต่ยังเป็นแรงจูงใจให้เติบโตในวิชาชีพและสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น มีรายละเอียดตั้งแต่จนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ว17/2552 การพิจารณาอนุมัติผลการประเมินเพื่อเลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้อนุมัติ มีผลไม่ก่อนวันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับคำขอและเอกสารครบถ้วน กรณีที่มีการพัฒนาด้านที่ 1 และหรือด้านที่ 2 หรือปรับปรุงด้านที่ 3 ให้อนุมัติได้ไม่ก่อนวันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับหนังสือที่ส่งรายละเอียดในการพัฒนาหรือปรับปรุงครบถ้วนสมบูรณ์ครั้งสุดท้าย ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จะต้องผ่านการพัฒนาจนแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาผลการประเมินและมีมติเป็นประการใดแล้วให้ถือเป็นอันสิ้นสุด

ว21/2560 การพิจารณาผลการประเมิน กรณีผลการประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ผ่านเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เสนอ อศจ. และ กศจ. พิจารณาต่อไป กรณีผลการประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนำผลการประเมินพร้อมทั้งข้อสังเกต เสนอ อศจ. และ กศจ. พิจารณาต่อไป กรณี กศจ. อนุมัติให้มีผล ไม่ก่อนวันที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้รับคำขอมีวิทยฐานะ หรือเลื่อนวิทยฐานะ และผลการประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องครบถ้วนสมบูรณ์ และกรณี กศจ. ไม่อนุมัติ ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแจ้งผลการพิจารณาและข้อสังเกต การประเมินไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแจ้งผู้ขอทราบ

ว9/2564 การพิจารณาดำเนินการของ ก.ค.ศ. ให้สำนักงาน ก.ค.ศ. นำผลการประเมินจากกรรมการทั้ง 3 คน เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติ แล้วให้สำนักงาน ก.ค.ศ. แจ้งมติเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านระบบ DPA ไปยังหน่วยงานหน่วยงานการศึกษา หรือส่วนราชการต้นสังกัด เพื่อแจ้งผู้ขอทราบ ทั้งนี้หลักฐานประกอบการประเมินด้านที่ 1 และด้านที่ 2 ที่ผ่านการอนุมัติ ให้เผยแพร่ต่อสาธารณะได้

สรุปได้ว่า การพิจารณาผลการประเมินของผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษเป็นกระบวนการที่มีมุ่งประเมินความสามารถและผลงานของครูที่ต้องการเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด มีความเข้มงวดและครอบคลุมหลายด้าน ตั้งแต่ผลงานวิชาการ ผลการสอน สมรรถนะ และการประเมินจากคณะกรรมการ เพื่อให้แน่ใจว่าครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะมีความสามารถและพร้อมที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

4. การแต่งตั้งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

การแต่งตั้งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย กระบวนการนี้มีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในการประเมิน ด้วยเหตุนี้ การแต่งตั้งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ และสร้างฐานการศึกษาที่มั่นคงให้กับอนาคตของประเทศ มีรายละเอียดตั้งแต่จนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ว17/2552 การพิจารณาอนุมัติผลการประเมินเพื่อเลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้อนุมัติ มีผลไม่ก่อนวันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับคำขอและเอกสารครบถ้วน กรณีที่มีการพัฒนาด้านที่ 1 และหรือด้านที่ 2 หรือปรับปรุงด้านที่ 3 ให้อนุมัติได้ ไม่ก่อนวันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับหนังสือที่ส่งรายละเอียดในการพัฒนาหรือปรับปรุงครบถ้วนสมบูรณ์ครั้งล่าสุด ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจะต้องผ่านการพัฒนาก่อนแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาผลการประเมินและมีมติเป็นประการใดแล้วให้อือเป็นอันสิ้นสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ความความรวมถึงส่วนราชการด้วย และอ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้ความความรวมถึง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งด้วย

ว21/2560 กรณีที่ กคจ. มีมติอนุมัติและผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะผ่านการพัฒนาตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 ส่งแต่งตั้งให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 3 ในขั้นหรืออัตราเงินเดือนเท่าเดิม ถ้าไม่มีขั้นหรืออัตราเงินเดือนเท่าเดิม ให้ได้รับในขั้นหรืออัตราเงินเดือนใกล้เคียงที่สูงกว่า

ว9/2564 กรณีที่ กคจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งแล้วแต่กรณี มีมติอนุมัติ ให้ผู้มีอำนาจ ตามมาตรา 53 ส่งแต่งตั้งให้เลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.3 กรณีที่ได้รับเงินเดือนถึง ขั้นสูงของอันดับ คศ.3 แล้ว ให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าขั้นสูงของอันดับ คศ.3 ได้ ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับเงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่าขั้นต่ำ หรือสูงกว่าขั้นสูงของอันดับ

สรุปได้ว่า การแต่งตั้งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูทั้งในด้านวิชาชีพและการจัดการเรียนการสอน ครูที่ได้รับการแต่งตั้งในวิทยฐานะนี้แสดงถึงความเป็นเลิศในด้านการสอน มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและโรงเรียน และได้รับ การยอมรับในความสามารถจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. การประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

การประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ชำนาญการพิเศษเป็นกระบวนการที่สำคัญในการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการทำงานในระดับชำนาญการพิเศษ โดยเฉพาะในวงการศึกษา กระบวนการนี้มีเป้าหมายเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์จากการทำงานของครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การประเมินผลงานไม่เพียงแต่เป็นการตรวจสอบความสามารถในการสอนหรือการปฏิบัติงานในหน้าที่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อนักเรียนและสังคม การสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ การใช้เกณฑ์และมาตรฐานที่ชัดเจนในการประเมินจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพและการเลื่อนขั้นของบุคลากรมีความโปร่งใส

และเป็นธรรม ผลลัพธ์จากการประเมินจะเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับการวางแผนพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาในอนาคต มีรายละเอียดตั้งแต่จนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ว17/2552 การประเมินผู้ขอเข้ารับการประเมินมี 3 ด้านหลัก ดังนี้ 1.ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ พิจารณาจากข้อมูลบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเอกสารหลักฐาน เช่น ประวัติ การรับราชการ (ก.พ.7) คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาและคณะกรรมการสถานศึกษา และเอกสารแสดงการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 2. ด้านความรู้ความสามารถพิจารณาจากการพัฒนางานและตนเอง เช่น ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีแผนการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม แฟ้มสะสมผลงาน และการพัฒนาความรู้ทักษะในงานที่รับผิดชอบ โดยผ่านการศึกษาค้นคว้าและการทดสอบจากหน่วยงานที่ ก.ค.ศ. รับรอง 3. ด้านผลการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 2 ส่วน 1. ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและผลงานอื่น ๆ และ 2. ผลงานวิชาการ เช่น การวิจัยหรือผลงานที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งนี้ ผลงานวิชาการต้องไม่น้อยกว่า 1 รายการ

ว21/2560 ระยะเวลาปฏิบัติงานของครู เพื่อขอมีวิทยฐานะต้องมียุทธศาสตร์ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5 ปี การขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการต้องปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ ครูต้องมีชั่วโมงปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 800 ชั่วโมงต่อปี รวมถึงการเรียนรู้กับชุมชนวิชาชีพอย่างน้อย 50 ชั่วโมง และชั่วโมงการสอนตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ครูต้องมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี และไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยในช่วง 5 ปี ผ่าน การพัฒนาตามหลักเกณฑ์ของ ก.ค.ศ. ในระยะเวลา 5 ปี และมีผลงานสอนที่ผ่านการประเมินอย่างน้อย 3 ปี โดยผลการประเมินต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ขอและผู้อำนวยการต้องรับรองข้อมูลและหลักฐาน หากไม่ตรงตามเกณฑ์ถือว่าขาดคุณสมบัติ การประเมินผลงานจะพิจารณาด้าน การสอน การจัดการชั้นเรียน และการพัฒนาตนเอง ครูต้องจัดทำรายงานผลงานและยื่นประเมินปีละครั้ง การประเมินจะเกิดขึ้นตลอด 5 ปี โดยปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรกเพื่อให้คำแนะนำ ครั้งที่สองเพื่อประเมินภาพรวม หากไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินครูสามารถชี้แจง และขอคำปรึกษาได้ หากยังไม่ตกลงกันได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและผลที่ได้ถือเป็นขั้นสุดท้าย

ว9/2564 การขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ มีการประเมิน 2 ด้านหลัก คือ 1. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และไฟล์วิดีโอที่บันทึกการสอนในวิชาที่ตนสอนจริง โดยแผนการจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับการสอนที่บันทึกไว้ในไฟล์วิดีโอ ไฟล์วิดีโอ 2 ไฟล์ ได้แก่ ไฟล์แสดงการสอนตามมาตรฐานวิทยฐานะที่ขอรับการประเมิน และไฟล์ที่แสดงถึงปัญหา หรือแรงบันดาลใจในการจัดการเรียนรู้ และ 2. ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน พิจารณาจากผลงาน หรือผลการปฏิบัติของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้ โดยนำเสนอในรูปแบบดิจิทัล เช่น วิดีทัศน์ ไฟล์ภาพ หรือ PDF

สรุปได้ว่า การประเมินรายด้านแต่ละหลักเกณฑ์ (ว17, ว21, ว9) สามารถเปรียบเทียบความคล้ายคลึง และความแตกต่างได้เป็น 3 ประเด็น คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ และด้านผลงานทางวิชาการ กล่าวคือ การประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบและรับรองความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นการพิจารณาผลงานที่เกิดจากการทำงานจริง ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา การประเมินผลงานจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ครูสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ดีในด้านการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปผล

การเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการพิเศษถือเป็นก้าวสำคัญในเส้นทางวิชาชีพครู ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การเลื่อนวิทยฐานะอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาครู

จากหลักเกณฑ์ ว17/2552 ที่กำหนดให้ครูต้องดำรงตำแหน่งชำนาญการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และต้องแสดงการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี หลักเกณฑ์นี้เน้นการประเมินใน 3 ด้านหลัก คือ วินัย จริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะความเป็นครูควบคู่ไปกับความสามารถในการสอน ต่อมาหลักเกณฑ์ ว21/2560 ได้เพิ่มความเข้มข้นโดยกำหนดให้ครูต้องดำรงตำแหน่งชำนาญการมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยในชั่วโมงการปฏิบัติงานต้องมีชั่วโมงการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง ทั้งนี้ ต้องมีชั่วโมงสอนชั้นต่ำตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดด้วย การเพิ่มระยะเวลาและเงื่อนไข มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูได้สั่งสมประสบการณ์และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ล่าสุดหลักเกณฑ์ ว9/2564 ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการประเมินครู โดยลดระยะเวลาชั้นต่ำในการดำรงตำแหน่งครูวิทยฐานะชำนาญการเหลือ 4 ปีติดต่อกัน แต่เพิ่มความเข้มข้นในด้านการประเมินผล การปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้ครูต้องมีผลการประเมินการปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์การประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 นอกจากนี้ ยังคงรักษาคำหนดด้านชั่วโมงสอนและการพัฒนาวิชาชีพไว้ การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาตนเองของครูและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน

ในท้ายที่สุด การเลื่อนวิทยฐานะไม่ควรเป็นเพียงการได้มาซึ่งตำแหน่งหรือเงินเดือนที่สูงขึ้น แต่ควรเป็น การสะท้อนถึงการพัฒนางานวิชาชีพครูอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของระบบการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์รายด้านแต่ละหลักเกณฑ์ (ว17, ว21, ว9) สามารถเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและ ความแตกต่างได้เป็น 3 ประเด็น คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ และด้านผลงานทางวิชาการ

จากที่กล่าวข้างต้น การเลื่อนวิทยฐานะทั้ง 3 แบบ มีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน ดังนี้

ว17/2552 มีข้อดี คือ ผู้ขอเลื่อนวิทยฐานะสามารถส่งคำขอได้อย่างต่อเนื่องหลังจากดำรงตำแหน่งเดิมมาแล้ว 1 ปี ส่งผลให้เลื่อนตำแหน่งได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งคณะกรรมการที่ประเมินสามารถติดต่อได้ ทำให้ง่ายต่อการประสานงาน หรือแก้ไขข้อมูลการประเมิน ข้อเสีย คือ ใช้เอกสารเป็นจำนวนมากทำให้ผู้รับการประเมินสิ้นเปลืองงบประมาณ ในการจัดทำผลงาน ผู้รับการประเมินมุ่งเน้นผลงานจากนักเรียนบางกลุ่ม ทำให้นักเรียนอีกกลุ่มไม่ได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียม และด้วยผู้รับการประเมินสามารถติดต่อกับคณะกรรมการการประเมินได้จึงทำให้อาจมีการทุจริตเกิดขึ้น

ว21/2560 มีข้อดี คือ เน้นการประเมินผลลัพธ์จากนักเรียนในชั้นเรียนมากกว่าการดูเอกสารที่เกิดขึ้น จากนักเรียนบางกลุ่ม ข้อเสีย คือ ผู้รับการประเมินต้องใช้เวลาในการเลื่อนวิทยฐานะนานขึ้นจากเดิม 1 ปี เป็น 5 ปี มีการจัดตั้งโต๊ะแสดงผลงานมากเกินความจำเป็นทำให้ผู้รับการประเมินต้องเสียงบประมาณจำนวนมาก อีกทั้งผู้รับการประเมินสามารถติดต่อประสานงานได้ง่าย ทำให้อาจมีการทุจริตหรือเอื้อผลประโยชน์ต่อการประเมิน ว9/2552 มีข้อดี คือ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการประเมิน ทำให้มีความสะดวก รวดเร็ว และเป็นระบบมากขึ้น มุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์ของนักเรียนในชั้นเรียนมากกว่าการประเมินจากเอกสาร คณะกรรมการมีความเป็นธรรม เนื่องจากผู้รับการประเมินไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ใดเป็นคณะกรรมการการประเมิน ข้อเสีย ผู้รับการประเมินขาดอุปกรณ์หรือเครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการ

บันทึกวิดีโอในการสอน การนับระยะเวลาในการส่งผลงานต้องยึดตามปีงบประมาณแต่โรงเรียนยึดตามปีการศึกษาทำให้มีข้อจำกัดของประเด็น ทำหายที่นำมาใช้กับกลุ่มนักเรียนอาจไม่ตรงกัน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (ม.ป.ป.). (2564). ว9/2564 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567, จาก <https://shorturl.at/HPc3K>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (ม.ป.ป.). (2560). ว21/2560 หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้น 22 กันยายน 2567, จาก <https://shorturl.at/bu3B6>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (ม.ป.ป.). (2552). ว17/2552 หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ. หนังสือเวียนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้น 25 กันยายน 2567, จาก <https://shorturl.at/i2qJr>

การติดตามและประเมินผลการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน MONITORING AND EVALUATING LEARNING LOSS REHABILITATION

ปวีณวัชร ขุนเทียนเขมชาติ¹, สาธร ทรัพย์รวงทอง², และกัญญาภรณ์ เจริญพร³
Paweenwat Khuntienkhemmachat¹, Satorn Subruangthong², Kanyaporn Charernporn³

Corresponding Author E-mail: paweenwat.k@nsru.ac.th

Received: Nov 24, 2024; Revised: Dec 02, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นศึกษาและประเมินผลกระทบของการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนไป เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดทำให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์หรือที่บ้านมากขึ้น มีปัญหาไม่ต่อเนื่องในการเรียนรู้ และทักษะที่เคยมีอยู่เกิดการถดถอยทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยี และเกิดปัญหาสุขภาพจิตจากการขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาทั่วโลกอย่างรุนแรง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนจากการเรียนในห้องเรียนมาเป็นการเรียนออนไลน์หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา เกิดปัญหาการประเมินระดับความรู้และทักษะของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัวเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน โดยการจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนจะทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียน จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนและดำเนินการเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูการศึกษาให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะถดถอยทางการเรียนที่เกิดจากการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ : การติดตามและประเมินผล, ภาวะถดถอยทางการเรียน, การฟื้นฟูการศึกษา

¹ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Doctor of Philosophy Degree in Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3}Advisor, Faculty of Education Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This study aims to investigate and evaluate the impact of the covid 2019 pandemic on learning loss in the context of modified learning arrangements. Due to the pandemic, students had to shift to online learning or home-based learning, leading to a disruption in the continuity of learning and a decline in previously acquired skills. The spread of the pandemic has necessitated a shift towards online or home-based learning, leading to discontinuity in learning, regression of previously acquired skills, and a lack of opportunities for learning and skill development. This has led to disparities in access to technology, mental health issues due to lack of social interaction, and severe repercussions on the global education system. Due to the shift from classroom learning to online or self-learning at home, students have lost continuous opportunities for learning and skill development. This has led to inequality in access to education and problems in assessing the knowledge and skills of each student to plan appropriate teaching. In addition, relevant agencies must adjust to support the recovery of the learning conditions by allocating budgets comprehensively, developing materials and equipment to support teaching, fostering cooperation with parents and related agencies.

Monitoring and evaluating the recovery from learning regression will provide insight into the problem status, impact, and solutions to the learning regression problem, helping school administrators, teachers, parents, and related organizations to plan and implement effective education recovery for learners. Analyzing in-depth data on learning regression resulting from the widespread outbreak of the 2019 Coronavirus disease will be beneficial for setting policies and practices for future education quality improvement.

Keywords : Monitoring and Evaluating, Learning Loss, Educational Recovery

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่องทั่วโลก ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้ง ด้านการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องปิด การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรงนั้นสถานศึกษาต้องปิด อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา ส่งผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัว ปรับบทบาท และปรับรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยนการบริหาร จัดการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างปลอดภัยจากโรคระบาด ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีการ จัดการเรียนรู้ใหม่เป็นแบบทางไกลหรือออนไลน์เพื่อทดแทนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ และผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนรู้อยู่ที่บ้าน ที่พักตามมาตรการป้องกันโรคภาวะวิกฤติดังกล่าว เกิดขึ้น เป็นระยะเวลา 2 ปีมาแล้ว เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งต่อครูผู้เรียน ผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวม ทำให้เห็นระบบการศึกษาไทยในการรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผ่านพ้นวิกฤตครั้งนี้จะต้องใช้ความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาทุกส่วน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ร่วมเสนอแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนของผู้เรียนรายบุคคล ด้วยการประเมินความพร้อมทางวิชาการของผู้เรียน และนำข้อมูลการประเมินมาออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเสริมต่อการเรียนรู้ รวมถึงการปรับตัวของหน่วยงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการที่ต้องมีมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง และเป็นตัวกลางในการสื่อสารแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงตามบริบทของพื้นที่ อีกทั้งการฟื้นฟูความพร้อมในการเรียน คือ การคืนความสุข รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะในการเรียนรู้ของผู้เรียนกลับมาอีกครั้ง เพราะสิ่งที่ผู้เรียนสูญเสียไประหว่างการเรียนรู้ที่หยุดชะงัก คือ การเรียนรู้ด้านสังคมและอารมณ์ ซึ่งหมายถึงการฟื้นฟูทักษะการแสดงออกทางอารมณ์ การทำงานเป็นทีม การจัดการอารมณ์ การอยู่ร่วมกันในพื้นที่ส่วนรวม ทักษะเหล่านี้ คือ สิ่งที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ทางวิชาการและการทำงานกับเพื่อนและคนรอบตัว การจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่นำมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตราที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กจำนวนไม่น้อยต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งผลกระทบดังกล่าวเสี่ยงไม่ได้ที่จะส่งผลต่อสังคมในอนาคตอย่างแน่นอน เพราะการไม่ได้รับการศึกษาหรือการได้รับการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพของเด็ก ๆ จะทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นรวมถึงการขาดทักษะในการพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ ด้วยความตระหนักถึงอนาคตของเด็กไทยในเรื่องนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จึงได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สภาวะ การฟื้นฟูการเรียนรู้และเร่งรัดประสิทธิผลการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางสภาวะการฟื้นฟูการเรียนรู้และเร่งรัดประสิทธิผลการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับห้องเรียน สถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค, 2564: 88-100)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2565: 15-18) ได้เปิดเผยข้อมูลจากการทำงานและการสำรวจ พบว่านักเรียนประถมศึกษาดอนดิน ป.1 – ป.3 เป็นช่วงชั้นที่มีปัญหาภาวะถดถอยมากที่สุด คิดเป็น 72.2% เมื่อเทียบกับระดับชั้นอื่น ๆ ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อดถอยมากที่สุด คือเรื่อง การขาดแคลนอุปกรณ์ และการไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ โดยครูมีความเห็นว่าการเรียนรู้อดถอยของนักเรียน ส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูตามการเรียน สอนการบ้านให้ไม่ได้ และสัมพันธ์กับฐานะความยากจน จากการสะท้อนของครูในการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ทราบว่าโรงเรียนได้เริ่มเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ เพื่อรองรับการเรียนการสอนในภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2565 ด้วยการคัดกรองทักษะการอ่าน การเขียน การคิดเลข และการสื่อสาร ทำให้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดเลขในระดับน้อยถึงน้อยมาก ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ นอกจากนี้ ในภาพรวมสิ่งที่เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้ว คือ การสูญเสียการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ ในวิชาการต่าง ๆ สภาวะทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก ปฏิสัมพันธ์ของเด็ก ระหว่างเพื่อนและครู เด็กจะเริ่มมีปัญหาในการเผชิญหน้ากับบุคคลอื่นเพราะเขาจะเริ่มมีความรู้สึกว่าจะไม่มีความมั่นใจในการเรียน (อุดม วงษ์สิงห์, 2565: 18)

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบปัญหาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนปรับเปลี่ยนไป นักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างจากเดิม นับได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนครั้งใหญ่ จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้เกิดการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพสมวัย ทำให้ผู้เรียนประสบปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ ความรู้ที่มีถดถอยหรือลืมไป ความสามารถที่เคยทำได้กลับทำได้น้อยลง โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่ต้องกลับมาให้ความสนใจกับภาวะถดถอยที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เพื่อมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้สมวัย พัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละคน ให้สามารถเป็นคนที่มีคุณภาพ และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาของสังคมต่อไป (วิชา ขันติบุญญานุรักษ์ และชนิดา มิตรนันท์, 2567: 23-25)

การติดตามและประเมินผลการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการวัดผลสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการฟื้นฟูและการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะช่วยให้สามารถติดตามความคืบหน้าของการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน การประเมินผลกระทบ และการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการดำเนินการตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน ซึ่งปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนส่งผลกระทบต่อนักเรียนเป็นจำนวนมาก และหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อสังคมในระยะยาว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้งการติดตามและประเมินผลการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนยังช่วยเร่งรัดประสิทธิผลการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน กระตุ้นการมีส่วนร่วมจากหลากหลายภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหและพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

การติดตามและประเมินผลการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน

การติดตามและประเมินผล

นักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของการติดตามและประเมินผล ไว้ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2557: 5-8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การติดตาม (Monitoring) และการประเมินผล (Evaluation) ทั้งสองคำดังกล่าวมีวิธีทำงานที่แตกต่างกัน ดังนี้ การติดตาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนที่มีการกำหนดไว้แล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน หรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น จุดเน้นที่สำคัญของการติดตาม คือ การปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อการตรวจสอบ ควบคุม กำกับกับการปฏิบัติงานของโครงการ การติดตามจะเกิดขึ้น ในขณะที่โครงการกำลังดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ การประเมินผลเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ การประเมินผลจะเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการ นับตั้งแต่ก่อนตัดสินใจจัดทำโครงการ ในขณะดำเนินงานในช่วงระยะต่าง ๆ และเมื่อโครงการดำเนินงานเสร็จแล้ว หรือประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ บางมิตินำมาใช้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการการว่า บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ

โครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง ความแตกต่างและส่วนที่ซ้ำซ้อนกันของการติดตามและประเมินผล คือ การติดตาม (Monitoring) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ได้มีการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการที่กำหนดได้อย่างไร ข้อมูลที่ได้จะนำมาประกอบเป็นเครื่องมือ ควบคุม กำกับ การดำเนินงานในขณะปฏิบัติโครงการโดยตรง ทั้งในด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านผลผลิต (Output) สำหรับการประเมินผล (Evaluation) มีขอบข่ายกว้างขวาง ขึ้นอยู่ว่าจะประเมินในขั้นตอนใดของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มโครงการขณะดำเนินโครงการซึ่งอาจดำเนินการเป็นช่วง เป็นระยะต่าง ๆ เช่น ทุก 3 เดือน ทุก 6 เดือน ทุกปี ประเมินเมื่อโครงการดำเนินงานไประยะครึ่งโครงการ หรือเป็นการประเมินผลเมื่อโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

สหพันธ์สภาการศึกษาและสภาการศึกษาสิ่งแวดล้อมและระหว่างประเทศ (2558: 12-15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การติดตาม (Monitoring) หมายถึง การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เกิดความโปร่งใส และเป็นพื้นฐานของการประเมินผลและการเรียนรู้ การติดตามเป็นกระบวนการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ตามขั้นตอนและวิธีการที่ได้มีการวางแผนไว้ต่อผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อที่จะนำเสนอความก้าวหน้าและการบรรลุผลสำเร็จของงานโครงการ เปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ และการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบ/ประเมินโครงการที่กำลังดำเนินงานอยู่หรือได้ดำเนินเสร็จสิ้นไปแล้วตามที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ การประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีการติดตาม (Monitoring) เป็นพื้นฐานสำคัญ โดยการประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการตัดสินใจในภาพรวมและนำเสนอบทเรียน เพื่อการปรับปรุงการดำเนินงาน การวางแผน และการตัดสินใจในอนาคต โดยทั่วไปแล้วการประเมินผลเป็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบ ความยั่งยืน และความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง ของวัตถุประสงค์ของโครงการหรือองค์กร การประเมินผลควรนำเสนอข้อมูลที่นำเสนอได้และเป็นประโยชน์ ควรมีการเสนอบทเรียนที่เป็นรูปธรรมเพื่อช่วยในเรื่องของการตัดสินใจแก่องค์กรภาคีและหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณ

เทศบาลตำบลห้วยผาแม่ตาล (2561: 8-9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การติดตาม คือ การตรวจสอบ การปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบว่าความก้าวหน้าของโครงการดำเนินไป อย่างไร มีอุปสรรคอะไรหรือไม่ การประเมินผล คือ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติตามแผนงานโครงการจริงเกิดผลตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

อมราพร พรพงษ์ (2562: 15-16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การติดตาม (Monitoring) หมายถึง การติดตาม (Monitoring) หมายถึง กระบวนการของการวัดหรือการตรวจสอบที่ทำเป็นประจำเป็นช่วง ๆ การวัดและการตรวจสอบดังกล่าวได้แก่การวัดปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Outputs) ที่เกิดขึ้นในช่วงการดำเนินงานตามแผน โดยทั่วไปไม่ติดตามในด้านการจัดการเคลื่อนย้าย และการนำทรัพยากรของโครงการมาใช้ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนและกำหนดการหรือไม่ การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น จึงเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของการดำเนินงานตามแผน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การติดตามและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารจัดการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงโครงการทางการศึกษา โดยทั้งสองกระบวนการนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วยให้โครงการดำเนินไปตามแผนและบรรลุเป้าหมาย สามารถปรับปรุงโครงการได้ทันทีที่สามารถเรียนรู้ จากความผิดพลาดและประสบการณ์ สร้างความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสให้กับโครงการ การติดตามและประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการโครงการ โดยการติดตามช่วยให้ทราบว่าโครงการกำลังดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่ ส่วนการประเมินผลจะช่วยให้เราประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะถดถอยทางการเรียน

จากสถานการณ์ภาวะถดถอยทางการเรียน มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

นรรธพร จันทรเฉลี่ย เสริบุตร (2564: 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งที่คุณเรียนควรที่จะได้เรียนรู้ หรือรู้แล้ว ตามระดับชั้นของตัวเอง แต่ผู้เรียนไม่รู้ ผู้เรียนเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่เขาไม่สามารถเรียนรู้ตามมาตรฐานในระดับของเขา หรืออาจจะเป็นสิ่งที่คุณเคยรู้แล้ว แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป และไม่ได้ไปโรงเรียนนาน ๆ ผู้เรียนกลับจำไม่ได้ หรือผู้เรียนเล็กที่เคยช่วยเหลือตัวเองได้ กลับเริ่มทำอะไรไม่ได้

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2565: 34) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสูญเสียความรู้ หรือทักษะการชะลอตัว หรือการขัดขวางความก้าวหน้าทางวิชาการ มักเกิดจากความไม่เสมอภาคในการศึกษา ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การขยายช่องว่างหรือความไม่ต่อเนื่องในการศึกษา การหยุดชะงักของการศึกษาในระบบ การออกกลางคัน การขาดเรียน หรือการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ตรีสุข ไพชนทวีจิตร และสรลชนา อิตติสุวรรณ (2565: 23) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสูญเสียความรู้ที่ได้ เล่าเรียนมา หรือสูญเสียทักษะต่าง ๆ จากที่ควรจะได้รับ การพัฒนาอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ และสามารถเกิดขึ้นได้ในยามปกติเช่นเดียวกัน

ยศวีร์ สายฟ้า (2565: 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะของการเสียโอกาสในการเรียนรู้ที่มีผล ทำให้ทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ การพัฒนาตามช่วงวัยลดน้อยลง ส่งผลต่อพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านความสัมพันธ์จากการที่ผู้เรียนบางรายอยู่บ้านจนชิน เมื่อต้องไปโรงเรียน อาจเกิดการกลัวการไปโรงเรียน ผู้เรียนขาดระเบียบวินัยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในผู้เรียนระดับอนุบาล และประถมศึกษาที่ขาดการพัฒนาทักษะการเข้าสังคม และทักษะด้านวิชาการ การอ่านและการเขียน ทักษะทางสังคม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนสูญเสียโอกาสในการแสดงออกบุคลิกของเขา ว่าเขาจะเป็นคนมีอัธยาศัยดี เป็นคนเก็บตัว เป็นคนขี้อาย หรือเป็นคนมั่นใจในตัวเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2565: 32-35) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การประเมินระดับความรู้ ของนักเรียนและวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะที่ขาดหายไป การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การได้รับงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอ ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติโดยการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน พัฒนารูปแบบการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ดูแลสุขภาพจิตของนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาสุขภาพจิต สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ การสนับสนุนจากรัฐบาลควรมีงบประมาณและนโยบายที่สนับสนุนการฟื้นฟูภาวะถดถอย พัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการสอนที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลการเรียนรู้ของบุตรหลาน และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาวะถดถอยทางการเรียน หมายถึง การสูญเสียความรู้ และทักษะที่ควรได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับช่วงอายุได้น้อยลงหรือช้ากว่าปกติ เนื่องจากเหตุผล หลายประการ ทำให้เกิดช่องว่างหรือความไม่ต่อเนื่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน การหยุดชะงักของการพัฒนาความรู้ ความสามารถไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุของภาวะถดถอยทางการเรียน

จากสถานการณ์ภาวะถดถอยทางการเรียนของผู้เรียนได้มีนักวิชาการ สรุปสาเหตุของภาวะถดถอยทางการเรียน ไว้ดังนี้

Borg G.A.V. (1982: 85) ได้กล่าวถึง ภาวะถดถอยทางการเรียน ว่ามีสาเหตุมาจากการปิดสถานศึกษาและจัดให้มีการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ มีผู้เรียนทั่วโลกจำนวนมากที่ต้องหยุดเรียน และต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทางไกล หรือการเรียนออนไลน์ที่บ้าน ทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองต้องปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีและระบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ด้วยความพร้อมที่แตกต่างกันของแต่ละครอบครัว

House, A., et al (2020: 76) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สร้างความเครียดและความกังวลให้กับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนทำให้ผู้เรียน มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะซึมเศร้า และมีความเสี่ยงสูงต่อการพยายามฆ่าตัวตาย

ณัฐนิช ธรรมธรรมกุล (2565: 38) ได้กล่าวถึง สาเหตุของภาวะถดถอยทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพการณ์ของการแพร่ระบาดของเชื้อโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 โดยสาเหตุออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ด้านผู้เรียน ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ และความกระตือรือร้นในการเรียน โดยมีสาเหตุสำคัญมาจาก การขาดความสามารถในการกำกับตนเอง (Self-regulated learning) คือ การกำกับ การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับความรู้ กระบวนการทักษะต่าง ๆ ในการสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้

2) ด้านครูผู้สอน มาจากการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เข้มงวด ครูผู้สอนจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นครู เป็นสำคัญ (Teacher Centered) การมอบหมายภาระงานของครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกิดความเครียด และขาดแรงจูงใจในการเรียน

3) ด้านโรงเรียน เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการบริหารจัดการช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 บ่อย จนทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน ไม่สามารถ วางแผนและจัดการ การเรียนของตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการบริหารจัดการที่ขาด ความยืดหยุ่น มอบหมายภาระงานให้กับครูผู้สอนมากเกินไป ส่งผลให้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดสรรเวลาในการเตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่

วิริยาภรณ์ อุดมระติ (2566: 83) ได้กล่าวถึง ผลกระทบของการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อระบบการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้เรียนปฐมวัยและประถมศึกษาตอนต้น การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนออนไลน์ที่บ้าน อีกทั้งยังมีมาตรการ อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ ซึ่งไม่เหมาะสมกับเด็กเล็ก ระบบการศึกษาไทยไม่พร้อมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การเรียนการสอนอย่างฉับพลัน ทำให้ระบบการศึกษาไทยไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ผู้เรียนประสบปัญหาการเรียนรู้อดถอย การเรียนออนไลน์ที่เน้นวิชาการและการวัดผล ด้วยการสอบทำให้ผู้เรียนเกิดภาวะการเรียนรู้อดถอย แม้แต่ผู้เรียนที่มีพัฒนาการปกติก็ตาม ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนควรเปลี่ยนจากการวัดผลด้วยการสอบ ไปเป็นการวัดผลตามโครงการ หรือวัดผลตามความสามารถ เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาปัจจัยทางเศรษฐกิจ ครอบครัวยากจนหรือครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การเรียนออนไลน์ทำให้ผู้เรียน ขาดโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและการทำงานกลุ่ม พัฒนาการล่าช้า ผู้เรียน อาจมีพัฒนาการล่าช้า ทั้งด้านร่างกาย สังคม และอารมณ์ ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ผู้เรียนจากครอบครัวที่มีฐานะดี มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ที่ดีกว่าผู้เรียน จากครอบครัวที่มีฐานะยากจนควรปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้ผ่านการเล่น และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง พัฒนาวัสดุการเรียนการสอน สร้างสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้มีความสำคัญกับพัฒนาการ ด้านสังคมและอารมณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และพัฒนาทักษะทางสังคมให้การสนับสนุนครู จัดอบรมให้ครูมีความรู้และทักษะในการสอนออนไลน์ และการประเมินผลแบบใหม่ การระบาดใหญ่ของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างมาก การแก้ไขปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนของผู้เรียนอันเนื่องมาจาก สถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากปัจจัยสำคัญ คือ การต้องปรับรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างฉับพลัน จากเดิมที่เป็นการจัดการเรียนรู้อยู่ในห้องเรียน ครู ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการเรียน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีรูปแบบการจัดการเรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหา และช่วงอายุของผู้เรียน แต่เมื่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐในการหยุดเรียน และปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่เป็นการเรียนทางไกล หรือรูปแบบการเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ใหม่ทางโรงเรียน ครู และผู้เรียนไม่

เคยเผชิญปัญหาการหยุดเรียนเป็นระยะ เวลานานเช่นนี้ จึงส่งผลให้ทั้งทางโรงเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองเกิดปัญหามากมายจากการเรียนในช่วงภาวะถดถอยทางการเรียน ส่งผลกระทบไปสู่ผู้เรียนที่เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนในที่สุด

ผลกระทบของภาวะถดถอยทางการเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถรวบรวมผลกระทบของภาวะถดถอยทางการเรียน ไว้ดังนี้

เทพวิษณุ วิจิตรรัตน์สกุล (2564: 59) ได้กล่าวถึง การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการจัดการเรียนรู้ของไทย สถานศึกษาทุกแห่งปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาล และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร โดยกำหนดให้มีการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาทุกประเภท การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทย แม้จะมีอุปกรณ์และโปรแกรม แต่ครูขาดทักษะในการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ครูขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้ทันสมัย เนื่องจากขาดการสนับสนุนและแรงกดดันที่เพียงพอ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีในโรงเรียนยังไม่พร้อมเพียงพอ การระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เห็นชัดเจนว่าระบบการศึกษาไทยยังไม่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนต้องปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค เกิดการเรียนการสอนออนไลน์ แต่ประสบปัญหาในการเข้าถึงและคุณภาพของการเรียนรู้ โรงเรียนต้องปรับตัว เพื่อเปิดการเรียนการสอนแบบ Onsite โดยมีมาตรการป้องกันโรคอย่างเข้มงวด ปัญหาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการแก้ไข ทำให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงระบบการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนอง ต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศเลื่อนการเปิดภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2564 ออกไป โดยมีรายละเอียดดังนี้การเลื่อนการเปิดภาคเรียน เดิมกำหนดเปิดวันที่ 16 พฤษภาคม 2564 แต่เลื่อนเป็นวันที่ 14 มิถุนายน 2564 รูปแบบการเรียนการสอน พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด (สีแดงเข้ม) เรียนออนไลน์เท่านั้น (On Air, Online, On Demand, On Hand) พื้นที่ควบคุมสูงสุด (สีแดง) หรือพื้นที่ควบคุม (สีส้ม) สามารถเรียนได้ทั้งแบบ Onsite (มาโรงเรียน) และแบบออนไลน์ การเรียนแบบ Onsite ต้องผ่านการประเมินความพร้อมของโรงเรียนตามมาตรการ Thai Stop Covid+ และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด มาตรการอื่นๆ โรงเรียนต้องปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อให้โรงเรียนมีเวลาเตรียมความพร้อม ในการเปิดทำการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์ โควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย กระทรวงศึกษาธิการจึงเลื่อนการเปิดภาคเรียนออกไป และกำหนดให้โรงเรียนที่ต้องการเปิดเรียนแบบ Onsite ต้องผ่านการประเมินความพร้อมและปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด

ทรงยศ รังสรรค์มณีนิล และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2567: 85) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีผลกระทบต่อการศึกษาระบบการศึกษาของประเทศไทยใน 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านผู้เรียนในสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เรียนต้องปรับเวลาและวิธีการเรียนรู้ใหม่ จำเป็นต้องเรียนรู้ที่บ้าน ที่พักในลักษณะทางไกลหรือออนไลน์ ผู้เรียนที่ครอบครัวยังไม่มีความพร้อม ด้านเศรษฐกิจจะขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนรู้ทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านผลกระทบที่เกิดแก่ผู้เรียน เนื่องจากการเรียนทางไกลหรือออนไลน์ เป็นระยะเวลานานตลอดช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เรียนทุกช่วงชั้น มีความเครียด ความวิตกกังวลในการเรียน มีความพยายามในการเรียนลดลง ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดความสนใจในการเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เริ่มมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียน และแสดงออกโดยการไม่เข้าเรียน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสภาวะทางอารมณ์ สัมพันธภาพ และสุขภาพจิตของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้การเรียนทางไกล หรือออนไลน์ทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติตนน้อยลง ไม่สามารถทำกิจกรรมการเรียนร่วมกับเพื่อนได้เสียโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะสังคม และอารมณ์ของผู้เรียน

2) ด้านครูผู้สอน การเรียนรู้อยู่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ และการดูแลผู้เรียน ครูมีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานในสถานการณ์โรคระบาด ครูมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่และกังวลว่าผลการเรียนของผู้เรียนจะตกต่ำลง ครูขาดขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูลดลง เมื่อเทียบกับสถานการณ์ปกติ นอกจากนี้การเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ส่งผลให้ครูต้องพัฒนาตนเองในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อจัดการเรียนรู้ และส่งผลให้ครูบางส่วนมีความเครียด เนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการ การเรียนรู้มาก่อน

3) ด้านหลักสูตรและการจัดการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับการบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะด้านหลักสูตรสถานศึกษา เวลาเรียน และวิธีการจัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อรองรับมาตรการการป้องกันโรคระบาด ทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านทีวีดาวเทียม (On air) ระบบ DLTV การจัดการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต ผ่านช่องทาง Zoom meeting, Line application การเรียนการสอนแบบ On hand สำหรับผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อม ด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีโดยการใช้หนังสือ ใบงาน และแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนนำไปเรียนรู้ที่บ้านและการจัดการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้วยการลดขนาดของห้องเรียนให้สามารถรักษาระยะห่างเพื่อป้องกันโรค โดยการสลับวันให้ผู้เรียนเข้ามาเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานกันหลายรูปแบบ สถานศึกษาขนาดเล็ก และอยู่ในพื้นที่ห่างไกลมักใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้าน มีเอกสารและใบงานส่งให้ผู้เรียนร่วมกับการเรียนรู้ผ่านดาวเทียม สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ เข้ามาผสมอีกรูปแบบหนึ่ง สำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมมาก การใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานศึกษามีการกระชับหลักสูตร และเนื้อหาสาระการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นสอนกลุ่มสาระวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษาเน้นเนื้อหาสาระที่สำคัญจำเป็นก่อน

4) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน ภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานศึกษามีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามเกณฑ์ของหลักสูตรที่กำหนด ความครบถ้วนของเนื้อหา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับวิธีการกำกับ ติดตาม ผลการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยน รวมทั้งปรับตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งพบว่าในระดับสถานศึกษาได้นำรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายมาใช้ การวัดผลเชิงประจักษ์ การประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินผลแบบออนไลน์ การใช้ใบงาน แบบฝึก ขั้่นงาน นอกจากนี้ มีผลกระทบที่เกิดต่อระบบการวัดและประเมินผลทางการศึกษาในระดับชาติ ได้แก่ การยกเลิกการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจของผู้เรียน และยกเลิก การใช้ผลสอบ O-NET ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปี 2565

5) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำเป็นต้องใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อจัดการเรียนรู้ผ่านระบบทางไกล หรือระบบออนไลน์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษามีการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในการจัดการจัดการเรียนรู้ตามความพร้อมของแต่ละแห่ง จัดหาอุปกรณ์การถ่ายทอดออนไลน์ พัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันในการจัดการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ได้แก่ Zoom meeting, Google classroom, Google meet, YouTube, Facebook และ Line application แต่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารยังไม่เพียงพอและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ยังไม่มีความพร้อมด้านสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครองบางราย มีข้อจำกัด ไม่สามารถจัดหาสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือมีข้อจำกัด ไม่เพียงพอให้บุตรหลานสามารถใช้เรียนออนไลน์ได้ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

6) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภาวะถดถอยทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีภาวะถดถอยทางการเรียนในวิชาภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์มากที่สุดตามลำดับ ขณะที่ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีภาวะถดถอยทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และวิทยาศาสตร์มากที่สุดตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลกระทบของภาวะถดถอยทางการเรียนส่งผลโดยตรงกับผู้เรียนทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย สุขภาพจิตใจ สติปัญญา ทักษะชีวิต ผู้เรียนขาดการพัฒนาศักยภาพตามช่วงอายุ และเกิดการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ จนส่งผลให้ผู้เรียนบางคนต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาด้วย ความไม่พร้อมจากปัจจัยต่าง ๆ นอกจากส่งผลกระทบต่อผู้เรียนแล้ว ผลกระทบของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นยังแผ่ขยายไปสู่ปัญหาระดับที่ใหญ่ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการจัดการจัดการเรียนรู้ของครู ปัญหาด้านการบริหารสถานศึกษา เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา หากผู้เรียนยังไม่ได้รับการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน ผลกระทบเหล่านี้จะก่อตัวเป็นสาเหตุของการหยุดชะงักของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนอย่างฉับพลัน จนปรับตัวไม่ทัน จากระบบปกติในโรงเรียนเป็นการเรียนรู้ที่บ้าน จากระบบชั้นเรียนเป็นการเรียนรู้ส่วนบุคคล โดยมีปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นโจทย์สำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์วิกฤติของโรคระบาดและการพัฒนาการศึกษาหลังยุคโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่จะส่งผลให้เกิดการปรับรูปแบบและวิธีการเรียนรู้พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับบทบาทของครูผู้สอน อีกทั้งเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาการศึกษาของประเทศในระยะยาว เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคต

การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน

นักวิชาการศึกษาดังกล่าวถึงการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน ไว้ดังนี้

นรรธร จันทรเฉลี่ย เสริบุตร (2564: 48) ได้กล่าวถึง การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทั่วโลก นอกจากจะส่งผลกระทบในรูปของวิกฤตสุขภาพ และวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งภายในประเทศและทั่วโลก ซึ่งผลกระทบนี้จะนำไปสู่วิกฤตในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องและกินเวลาไปอีกยาวนานหลังจากการสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สิ้นสุดลง การหยุดชะงักของระบบการศึกษาในปีที่ผ่านมาทำให้เกิดความสูญเสียการเรียนรู้ และความไม่เท่าเทียมในการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ดำเนินการที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่น่ายักย่อง แต่มีข้อมูลและงานวิจัยจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบทางไกลในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่สามารถทดแทนการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวได้มาตรการฟื้นฟูความรู้ถดถอยในเด็กมาใช้ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งต้องออกแบบการเรียนรู้ใหม่ผ่าน Learning Box โดยจัดทำและจัดส่งไปที่บ้านของนักเรียน พร้อมกับส่งครูลงพื้นที่ไปยังชุมชน เพื่อทำงานร่วมกับอาสาชุมชน เช่น ผู้ปกครอง และรุ่นพี่อาสา เพื่ออธิบายการใช้งาน และออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้เด็กๆ เรียนที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และติดตามแก้ไขปัญหที่พบในแต่ละบ้านได้อย่างตรงจุดมากขึ้น โดยเฉพาะในเด็กเล็กต้องได้รับความเอาใจใส่ คอยช่วยเหลือจากผู้ปกครองเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของลูกอยู่เสมอ ส่วนเด็กโตก็เรียนออนไลน์ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมร่วมด้วย

รจิต พุ่มพฤษ (2566: 36) ได้กล่าวถึง แนวทางการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในยุคปกติถัดไป มีแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้ดังนี้ 1) การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และหน่วยงานต่าง ๆ การส่งเสริม ช่วยเหลือ ดูแลจากหน่วยงานภาครัฐ 2) การส่งเสริม และสนับสนุนครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ 3) การปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาด้านทักษะการ เรียนรู้พัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม 4) การปรับการวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีความ ยืดหยุ่นมากขึ้น 5) การพัฒนาสื่อ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 6) การส่งเสริม สนับสนุน และดูแลช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวทางการฟื้นฟูทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค จึงไม่ใช่เพียงแนวทางการซ่อมหรือฟื้นฟูระบบ หรือการแก้ปัญหาการถดถอยทางการเรียน รวมทั้งไม่ใช่เพียงแค่การเปิดโรงเรียน ในลักษณะที่เป็นเพียงการเปิดประตูโรงเรียน หรือห้องเรียน เมื่อมีการคลายมาตรการต่าง ๆ ภายหลังจากสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หดไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกลับไปเรียนได้ตามปกติเท่านั้น หากแต่จะต้องเป็นการให้ความสำคัญทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แม้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะหมดไปหรือยังคงมีอยู่ รวมทั้งอาจเป็นแนวทางหนึ่งในการเตรียมการ เพื่อรองรับสถานการณ์ภาวะวิกฤต หรือภัยคุกคามอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

สรุปผล

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ผู้เรียนประสบปัญหาด้านการเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามปกติ ไม่มีความต่อเนื่อง และไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้ส่งผลเกิดภาวะถดถอยทางการเรียน จึงมีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียน อันจะส่งผลถึงพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีแนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากโรงเรียนต้องปิดทำการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้ในห้องเรียนน้อยลง การเปลี่ยนมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบฉับพลัน ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงเทคโนโลยี และคุณภาพการเรียนรู้ไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนหลายคนประสบปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียน โดยเฉพาะในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และทักษะทางสังคม การแยกตัวทางสังคมและความไม่แน่นอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบให้ผู้เรียนหลายคนประสบปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากการขาดโอกาสในการเรียนรู้ การขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความไม่ต่อเนื่องในการศึกษา ส่งผลต่อพัฒนาการด้านภาษา การสื่อสาร ทักษะทางสังคม และความสามารถในการปรับตัว ซึ่งการประเมินระดับความรู้และทักษะของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม จัดกิจกรรมเสริม เพื่อพัฒนาทักษะที่ขาดหายไป โดยเฉพาะทักษะทางสังคมและอารมณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัวเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟู เช่น การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน สร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือบุตรหลาน แต่ละคนมีจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการที่แตกต่างกันไม่ใช่เพียงแค่การจัดกิจกรรมระยะสั้น แต่ต้องเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

ความสำคัญของการศึกษาผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการศึกษา และการวางแผนเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน การแก้ไขปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการศึกษา

1) ภาวะถดถอยทางการเรียน (Learning Loss) การระบาดใหญ่ของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมาก ส่งผลให้ผู้เรียนหลายคนประสบปัญหาการเรียนรู้และพัฒนาทักษะไม่ต่อเนื่อง เกิดภาวะถดถอยทางการเรียน

2) ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยีและทรัพยากรในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ผู้เรียนบางส่วนอาจได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น

3) ปัญหาสุขภาพจิต การแยกตัวทางสังคมและความเครียดจากสถานการณ์การระบาด ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้ลดลง

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1) การประเมินและวางแผน ควรมีการประเมินระดับความรู้ และทักษะของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละราย

2) การพัฒนากิจกรรมเสริม ควรจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาทักษะที่ขาดหายไป เน้นการเรียนรู้ แบบปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

3) ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร

4) บทบาทของเทคโนโลยี เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน แต่การนำเทคโนโลยีมาใช้ต้องเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน

5) ความสำคัญของสุขภาพจิต สุขภาพจิตที่ดีมีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นการดูแลสุขภาพจิตของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). *ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com>

ณัฐนิช ธรรมธรรมกุล. (2565). *การสร้างสรรค่านิยมศิลป์ จากภาวะการเรียนรู้ถดถอย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตร ดุษฎีบัณฑิต (ศิลปกรรมศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตรีนุช ไพชยนต์วิจิตร และ สรลลนา จิตติสุวรรณ. (2565). *ผลกระทบการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*

ต่อการศึกษา. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2567, จาก

<http://www.eco.ru.ac.th/images/document/article/TreeNut/publish02-02.pdf>

ทรงยศ รังสรรค์มณีนิล และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2567). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อฟื้นฟู ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ*. วารสารรัชต์ภาคย์, 17(53), 120 - 138.

เทศบาลตำบลห้างฉัตรแม่ตาล. (2561). *การติดตามและประเมินผล*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.maetan.go.th>

เทพวิษณุ จูติรัตน์สกุล. (2564). *ปิดโรงเรียน เร่งฟื้นฟูการศึกษา แก้ปัญหา Learning Loss*. Workpoint Today. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567, จาก <https://workpointtoday.com/policylab-learning-loss/>

นรรธพร จันทรเอกลี ศรีบุตร. (2564). *ภาวะความรู้ถดถอย (Learning Loss) ที่ต้องเร่งแก้ไขในมุมมองของ CEO Starfish Education*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567, จาก www.starfishlabz.com

_____. (2564). *มาตรการฟื้นฟูความรู้ถดถอยในเด็ก (Learning Loss)*. Starfish Education. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.starfishlabz.com>

ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2564). *สำรวจผลกระทบหลัง COVID-19 จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการศึกษาโลก*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.eef.or.th/article1-02-01-211>

- ยศวีร์ สายฟ้า. (2565). Learning Loss ภาวะการเรียนรู้ถดถอย. สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2567, จาก <https://research.eef.or.th/learning-loss-recession>
- รจิต พุ่มพฤษ. (2566). การศึกษาแนวทางเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในภาวะปกติถัดไป. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิชา ขันติบุญญานุรักษ์ และชนิดา มิตรานันท์. (2567). ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้หลังสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม: ปัญหาและการช่วยเหลือ. วารสารครูศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 5(1), 83 - 100.
- วิริยาภรณ์ อุดมระติ. (2566). การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูพัฒนาการของเด็กปฐมวัย หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2567, จาก <http://core-website.com/public>
- สหพันธ์สภาภาษาและสภากาชาดเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ. (2558). การติดตามและประเมินผล. ห้องสมุดความยืดหยุ่น, ทรัพยากรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.rcrc-resilience-southeastasia.org>
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2557). การติดตามและประเมินผล. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2567, จาก https://www.opsmoac.go.th/km-km_org_center-files-391991791879
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). การติดตามการดำเนินการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2567, จาก <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/2042-file.pdf>
- อมราพร พรพงษ์. (2562). หน่วยที่ 10 การติดตามและประเมินผล. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.mcc.ac.th/index.php/teach-doc/55-2019-12-16-06-29-30>
- อุดม วงษ์สิงห์. (2565). จาก Learning Loss สู่ Learning Recovery ฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการศึกษา ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหลังโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.eef.or.th/news-learning-loss-learning-recovery-081122>
- House, A., et al. (2020). Mood disorders in the year after first stroke. *British. Journal of Psychiatry*, 158, 83-92.
- Borg G.A.V. (1982). Psychological bases of perceived exertion. *Medicine and Science in Sports and Exercise* 14, 377-381

การศึกษาสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม
THE STUDY OF EMOTIONAL COMMUNICATION FOR ENCOURAGING ETHICAL
LEADERSHIP

อภิษฎ์รัตน์ สุนทรพรพันธ์¹, ศุภศิริ บุญประเวศ², สุขุม เฉลยทรัพย์³,
สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์⁴

Apinrat Suntornponpan¹ Supasiri Boonprawes² Sukhum Chaleysub³
Supaporn Tungdamnernsawad⁴

Corresponding Author E-mail: abhinjarat2351@gmail.com

Received: Dec 13, 2024; Revised: Dec 22, 2024; Accepted: Dec 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 288 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 และค่าความตรงเท่ากับ 0.67-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

การสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถทางอารมณ์ 3) การสื่อสารเชิงอารมณ์ และ 4) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสื่อสารเชิงอารมณ์ และด้านความสามารถในการสื่อสาร ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถทางอารมณ์

คำสำคัญ : การสื่อสารเชิงอารมณ์, ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษา), มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ Student in Doctor of Education Program in Educational Leadership, Graduate School, Suan Dusit University.

^{2,3,4} อาจารย์ที่ปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^{2,3,4} Advisor, Graduate School, Suan Dusit University.

Abstract

This research aimed to study the emotional communication to promote ethical leadership among school administrators under the Office of the Basic Education Commission (OBEC). This quantitative research involved a sample of 288 school administrators selected based on an appropriate sample size determined by the research framework. The research instrument was a questionnaire on emotional communication to promote ethical leadership with a reliability coefficient of 0.96 and validity ranging from 0.67 to 1.00. The data were analyzed using mean and standard deviation statistics. The research results were found as follows:

The emotional communication for promoting ethical leadership consists of four key components: 1) communication skills, 2) emotional skills, 3) emotional communication, and 4) ethical leadership. The overall condition of emotional communication for promoting ethical leadership among school administrators under the Office of the Basic Education Commission was rated at the highest level. When analyzed individually, the component of ethical leadership received the highest average score, followed by emotional communication, and communication skills, respectively. The component with the lowest average score was emotional intelligence.

Keywords : Emotional Communication, Leadership, Ethical Leadership

บทนำ

การสื่อสารเชิงอารมณ์ (Emotional Communication) เป็นกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของผู้สื่อสารผ่านภาษาพูดหรือวัจนภาษา (Non-verbal communication) ที่สะท้อนถึงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้สื่อสารโดยแสดงออกทางภาษากาย น้ำเสียง หรือท่าทางในบริบทต่าง ๆ เช่น การเผชิญหน้า การหลีกเลี่ยง การยอมรับ หรือการพยายามแก้ไขสถานการณ์ที่กระตุ้นอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้และการตอบสนองของผู้รับสาร เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาผู้นำในทุกระดับ โดยเฉพาะในบริบทของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่สะท้อนถึงความยุติธรรมและการแสดงออกทางกริยาหรือพฤติกรรมที่มีคุณธรรมในทุกสถานการณ์ (Brown & Treviño, 2006: 595) การสื่อสารเชิงอารมณ์จึงไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกหรือความคิด แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี รักษาความไว้วางใจ และกระตุ้นให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมในการกิจขององค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างภาวะผู้นำที่มีจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในการพัฒนาบุคคล หน่วยงาน และสังคม

ในประเทศไทย การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากความท้าทายในการบริหารจัดการจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วโลก ตลอดจนการตัดสินใจในบริบททางสังคมที่หลากหลาย จุดหมายของผู้นำทุกคนคือการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จไปพร้อม ๆ กับการรักษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล การสื่อสารเชิงอารมณ์ในที่ทำงานจึงมีความสำคัญในการช่วยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบ (วิศิษฐ์ เกตุรัตนกุล, 2566: 247) การที่ผู้นำสามารถเข้าใจและควบคุมอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้จะช่วยให้การตัดสินใจในองค์กรมีคุณธรรมและยุติธรรมมากขึ้น รวมถึงช่วยลดความขัดแย้ง สร้างความสุข และสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้นำและผู้ตาม (Ceyda Başoğlu, 2016: 230) อย่างไรก็ตามการสื่อสารเชิงอารมณ์ในบางกรณีอาจมีวัตถุประสงค์แอบแฝง เพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกหรือเข้าใจในทิศทางที่ผู้สื่อสารต้องการ (Solomon and Theiss, 2012: 5) ผู้นำที่มีความสามารถในการตระหนักถึงอารมณ์ของตนเองและการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น รวมทั้งสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือ ความร่วมมือร่วมใจ และนำพาทีมงานไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด ในขณะเดียวกันหากผู้นำขาดทักษะทางจิตวิทยาและไม่สามารถใช้ศิลปะในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และขาดความเป็นธรรม เช่น การสื่อสารเชิงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ก็อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้นำได้ และอาจทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งจะลดทอนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและส่งผลให้การบริหารจัดการไม่ประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด (นันทนา นันทวโรภาส, 2564: 1)

การสื่อสารเชิงอารมณ์ที่ดีสอดคล้องและส่งผลกับการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการสื่อสารเชิงอารมณ์ที่ดี และการมีภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมและจริยธรรม จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานไว้ว่า "องค์กรคุณภาพ สร้างคนดี มีความสุข" ซึ่งการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีความชัดเจนในการสื่อสาร มีความโปร่งใส มีความมั่นคงทางอารมณ์ และยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมการศึกษาให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน แต่จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษา

ชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการสื่อสารในหลายด้าน เช่น ความไม่ชัดเจนของเนื้อหาที่สื่อสาร การสื่อสารที่ไม่เหมาะสม เจตนาในการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษาและในระดับภาพรวมของประเทศ ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารขาดทักษะในการสื่อสารส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ไม่เหมาะสม เช่น การสื่อสารทางอารมณ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือการใช้อำนาจที่ไม่สุภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งล้วนส่งผลเสียต่อความร่วมมือในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของครูและบุคลากรในสถานศึกษา (ธีรวิทย์ แพบัว. 2564: 58)

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันที่ส่งผลกับการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในขอบเขตเนื้อหา และองค์ประกอบของการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

การสื่อสาร

เป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึก หรือความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถเข้าใจได้ร่วมกัน ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากาย ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

ธีร ชัยสุทธิ (2564: 22) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเอื้อให้องค์กรประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งสิ่งสำคัญคือผู้บริหารหรือผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารอย่างมีคุณภาพ คำนึงถึงผลที่จะได้รับการสื่อสาร ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจต่อสารที่ได้รับอย่างชัดเจนและบรรลุวัตถุประสงค์การสื่อสาร

รัชณี จอมศรี (2565: 24) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการถ่ายทอดสารไปยังบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

Robbins and Judge (2013: 597) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข้อมูลความหมายระหว่างกัน และการทำความเข้าใจในความหมาย

Griffin and Moorhead (2014: 214) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการทางสังคม ระหว่างคน 2 คนขึ้นไป แลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้บริหาร ที่การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร การสื่อสารที่ชัดเจนและมี

ประสิทธิภาพจะช่วยให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความผูกพันในองค์กร และเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเข้าใจ ไม่เพียงแต่การส่งสารไปยังผู้อื่น แต่ยังรวมถึงการรับฟังและเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นสื่อสารมาด้วย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารจึงเป็นมากกว่าการพูดหรือการเขียน แต่เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความฉลาดทางอารมณ์

เป็นความสามารถทางด้านอารมณ์ของบุคคลในการเข้าใจ และควบคุมอารมณ์ ที่ส่งผลต่อการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

วลัยพร ศรีรัตน์ (2564: 419) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถอีกส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่สำคัญมาก เนื่องจากบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ย่อมก่อให้เกิดความร่วมมือและส่งผลดีต่อองค์กรให้มีความเจริญมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมส่งผลดีต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมส่วนรวม ทำให้ตนเองมีความสุข รู้จักจัดการกับอารมณ์ตนเอง แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยสติ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

ฐิติพร ศุภสิทธิ์ธำรง (2566: 62) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ (Emotional Quotient: EQ) เป็นปัจจัยพื้นฐานของการสื่อสารเชิงอารมณ์ เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการรับรู้ ควบคุมและจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างชาญฉลาดและเหมาะสมกับสถานการณ์ มีจิตใจที่มั่นคง มองโลกในแง่ดี มีความประพฤติปฏิบัติดี มีมารยาททางสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

Daniel Goleman (1995) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีความครอบคลุมเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอารมณ์ ประกอบด้วย

- 1) ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness)
- 2) ความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตนเอง (Self-Management)
- 3) ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่น (Social-Awareness)
- 4) ความสามารถในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relationship Management)
- 5) ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (Self-Motivation)

สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ จัดการ และควบคุมอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น รวมถึงการใช้ข้อมูลทางอารมณ์ในการตัดสินใจและการกระทำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความฉลาดทางอารมณ์สามารถช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับความเครียด สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารเชิงอารมณ์

เป็นรูปแบบการสื่อสารของบุคคลที่มีประสิทธิภาพ โดยมีทักษะของการเข้าใจและตอบสนองต่ออารมณ์อย่างเหมาะสม ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

ทัศนีย์ เจริญวิเศษ (2554: 141) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเชิงอารมณ์ เป็นการประสมคำระหว่างคำว่า “อารมณ์” และ “การสื่อสาร” โดยให้ความหมายของอารมณ์และการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กัน คือ ผู้ส่งสารและ

ผู้รับสารมีการส่งและรับสารซึ่งปรากฏในลักษณะต่าง ๆ เช่น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และเรื่องที่คิดนึก รู้สึก หรือเรียกรวมว่า สิ่งเร้า โดยผ่านทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ สารและการรับรู้สารเหล่านั้นมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลอย่างหนึ่งอย่างใด เกิดขึ้นเป็นความเป็นไปแห่งจิตใจทั้งของผู้ส่งหรือผู้รับ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับอารมณ์ พบว่า อารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถบริหารจัดการได้ด้วยการสื่อสาร โดยจำแนกการพิจารณาตามประเภทของการสื่อสารทั้งสองลักษณะ คือ การสื่อสารกับตนเอง และการสื่อสารกับบุคคลอื่น

รัชชัย ศรีสุภา (2558: 42) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเชิงอารมณ์เป็นลักษณะการสื่อสารที่ไม่จำกัดแค่เพียงการพูด แต่รวมไปถึงการแสดงออกทางร่างกาย เช่น สีหน้าหรือท่าทางที่บ่งบอกถึงอารมณ์ และการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและช่วยปรับปรุงการทำงานร่วมกันหรือการอยู่ร่วมกันในสังคม

สุนิสา โกยติ (2559: 17) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเชิงอารมณ์เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดและแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ผ่านทางการใช้คำพูด สีหน้า ท่าทาง หรือสัญญาณทางกายภาพต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจและการตอบสนองที่เหมาะสมต่ออารมณ์ของผู้สื่อสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการทำงานหรือในความสัมพันธ์ส่วนตัว

The Oxford Review (2024) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเชิงอารมณ์ คือ การแสดงออกถึงความรู้สึกเชิงบวก เชิงลบ หรือแม้แต่ความรู้สึกเป็นกลางเกี่ยวกับบางสิ่งหรือบางคน ที่เป็นการแสดงออกถึงค่านิยมและความเชื่อของบุคคลหรือกลุ่มนั้น ๆ

สรุปได้ว่า การสื่อสารเชิงอารมณ์ กระบวนการที่บุคคลใช้ในการแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ทางอารมณ์ผ่านทางคำพูด ท่าทาง สีหน้าระหว่างที่มีการสื่อสารกับผู้อื่น โดยการสื่อสารเชิงอารมณ์สามารถเกิดขึ้นทั้งจากการแสดงออกทางร่างกาย เช่น การเปลี่ยนแปลงสีหน้า หรือการใช้เสียง หรือแม้แต่การเลือกคำพูดที่สะท้อนถึงอารมณ์ที่ต้องการสื่อสาร การสื่อสารเชิงอารมณ์จึงมีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล

องค์ประกอบของการสื่อสารเชิงอารมณ์

การสื่อสารเชิงอารมณ์มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของบุคคล ทั้งในบทบาทของผู้ส่งสาร และผู้รับสาร และความสามารถทางด้านอารมณ์ควบคู่กัน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

พณัฒิตา รุ่งธีรยุธนาภิตติ (2559: 6) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการสื่อสารเชิงอารมณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่ ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตนเอง ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่น ความสามารถในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น และความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง กับ ความสามารถในการสื่อสาร คือ ทักษะการสื่อสารเพื่อให้เกิดการตอบสนอง การรับรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เปลี่ยนทัศนคติหรือเกิดความเข้าใจตามที่ประสงค์เพื่อให้ผู้พูดได้ แสดงความรู้สึก และอารมณ์นำไปสู่การผ่อนคลาย ความกดดัน ความเครียด ได้รับความรัก ความรู้สึก ได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ออกมา

ไพโรจน์ ญัตติอัครวงศ์ (2562) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการสื่อสารเชิงอารมณ์ คือ การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ โดยมีความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตนเอง ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่น ความสามารถในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น และความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาและการเจรจาตอบโต้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ

วิชา จันทรทอง (2564: 23) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการสื่อสารเชิงอารมณ์ คือ การสื่อสารโดยมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นและต่อทีมงานในองค์การเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการภายในให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การสื่อสารเชิงอารมณ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความฉลาดทางอารมณ์ เพราะอารมณ์ส่งผลต่อการสื่อสาร และการสื่อสารก็สามารถช่วยจัดการอารมณ์ได้ การสื่อสารเชิงอารมณ์จึงเป็นเหมือนอีกภาษาหนึ่งที่ใช้ในการสื่อสารแบบคู่ขนานกันอย่างกลมกลืน ที่ทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างกัน โดยการสื่อสารเชิงอารมณ์มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ความสามารถในการสื่อสาร และความฉลาดทางอารมณ์

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

เป็นทักษะของผู้บริหารที่แสดงหรือถ่ายทอดออกมาทางพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีคุณธรรมจริยธรรม ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นศรัทธาและการมีหลักในการตัดสินใจ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

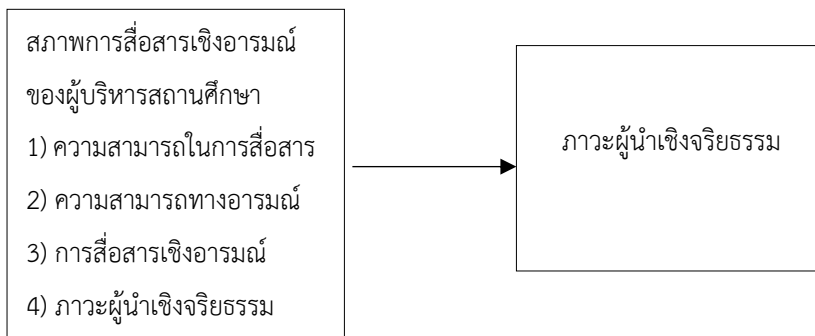
อับดุลฮาเร็ม ยูโซ๊ะ (2565: 27) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นพฤติกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารแสดงออกในทางที่ถูกต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรและสังคมเป็นหลัก เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐานทางด้านจริยธรรม และกล้าหาญที่จะยึดค่านิยมหลักเหล่านั้นในการให้บริการที่ดีต่อส่วนรวม อีกทั้งยังสามารถจูงใจให้ผู้ตามมองไกลไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวไปที เพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือเพื่อส่วนรวมแทนซึ่งถือว่าเป็นการยกระดับคุณธรรม

วิไลลักษณ์ รุกิจ (2567: 434) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง ความดีงามด้านจิตใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรม หรือการกระทำ และการสื่อสารที่แสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมในการนำและการบริหารจัดการจนได้รับความไว้วางใจและเกิดการยอมรับจากผู้ร่วมงาน

Brown, Treviño and Harrison (2006: 595) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เป็นการแสดงออกของการประพฤติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามทำนองคลองธรรมของบุคคลในการปฏิบัติตนต่อตนเองและบุคคลอื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและการส่งเสริมความประพฤติปฏิบัติไปสู่ผู้ตามด้วยการสื่อสารสองทาง อีกทั้งการเสริมสร้างจริยธรรมให้แข็งแกร่ง การตัดสินใจ การแสดงออกที่ถูกทำนองคลองธรรม ประเพณีแบบแผน หรือมาตรฐานที่สังคมให้การยอมรับและยึดถือ ซึ่งผู้นำต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม ได้รับการยอมรับจากผู้ตามหรือผู้บังคับบัญชา แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต ความไว้วางใจ ความยุติธรรม และการเอาใจใส่ผู้บังคับบัญชา อันจะส่งผลให้ผู้นำได้รับการยอมรับ หรือมีความน่าเชื่อถือตามตำแหน่งหรืออำนาจจากผู้ตามด้วยความภาคภูมิใจที่เรียกว่าเป็นตัวแบบ (Role model) หรือแบบอย่างที่ดีที่ควรปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่แสดงออกถึงความดีงามทางจิตใจ ความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้นำเชิงจริยธรรมจะสามารถสร้างความไว้วางใจและได้รับการยอมรับจากผู้ตาม เนื่องจากเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักการทางจริยธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey) ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 32 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of analysis) เพื่อกำหนดขนาดตัวอย่างให้เหมาะสมกับตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการ แม่นยำ มีความน่าเชื่อถือ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา 18 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างควรเป็น 10 – 20 เท่าของตัวแปร การวิจัยในครั้งนี้ใช้ 15 เท่า (Boomsma & Hoagland. 2001: 139) ขนาดตัวอย่าง 285 คน จากจำนวนประชากร 32 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 9 คน จะได้ขนาดตัวอย่าง 288 คน ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 288 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นต่อสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ลำดับ
1. ความสามารถในการสื่อสาร	4.70	0.41	มากที่สุด	3
1.1 แรงจูงใจในการสื่อสาร	4.74	0.47	มากที่สุด	1
1.2 ความรู้ในการสื่อสารเชิงกลยุทธ์	4.73	0.40	มากที่สุด	2
1.3 ทักษะในการสื่อสาร	4.61	0.50	มากที่สุด	3
2. ความสามารถทางอารมณ์	4.64	0.52	มากที่สุด	4
2.1 การรับรู้ตนเอง	4.63	0.58	มากที่สุด	2
2.2 การจัดการตนเอง	4.62	0.58	มากที่สุด	3
2.3 การรับรู้สังคม	4.62	0.55	มากที่สุด	3
2.4 การจัดการความสัมพันธ์	4.67	0.56	มากที่สุด	1
3. การสื่อสารเชิงอารมณ์	4.72	0.42	มากที่สุด	2
3.1 การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง	4.73	0.40	มากที่สุด	2
3.2 การจัดการอารมณ์ของตนเอง	4.71	0.46	มากที่สุด	4
3.3 การตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่น	4.66	0.62	มากที่สุด	5
3.4 การบริหารจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น	4.72	0.50	มากที่สุด	3
3.5 การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง	4.80	0.35	มากที่สุด	1
4. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม	4.77	0.44	มากที่สุด	1
4.1 ด้านความยุติธรรม	4.75	0.53	มากที่สุด	4
4.2 ด้านความเคารพนับถือ	4.77	0.48	มากที่สุด	3
4.3 ด้านความซื่อสัตย์	4.77	0.44	มากที่สุด	3
4.4 ด้านความไว้วางใจ	4.73	0.49	มากที่สุด	5
4.5 ด้านความรับผิดชอบ	4.80	0.39	มากที่สุด	1
4.6 ด้านความเอาใจใส่	4.79	0.49	มากที่สุด	2
รวม	4.73	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า สภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.44) รองลงมาได้แก่ ด้านการสื่อสารเชิงอารมณ์ ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.42) ด้านความสามารถในการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.41) และด้านความสามารถทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.52)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

1.1 ความสำคัญของการสื่อสารเชิงอารมณ์ในภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและบรรยากาศของสถานศึกษา การใช้การสื่อสารเชิงอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างความเชื่อมั่นและแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรและนักเรียน การให้ความสำคัญกับการสื่อสารในรูปแบบนี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์คำ ยอดปานันท์ (2562) ที่ทำการศึกษารื่อง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการสร้างนวัตกรรมที่เป็นบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเข้าใจระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ยังช่วยในการส่งเสริมการตัดสินใจที่มีคุณธรรมและจริยธรรม การใช้การสื่อสารเชิงอารมณ์ในทางบวกสามารถสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ดีแป้น (2563) ที่ทำการศึกษารื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจและประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.3 การพัฒนาอารมณ์และทักษะการสื่อสารของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีความสามารถในการสื่อสารและการเข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่นสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ทำให้มีความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ที่ท้าทายและการตัดสินใจที่มีความยุติธรรมและคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกรงค์ ปั่นพงษ์ (2566) ที่ทำการศึกษารื่อง การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติในกลุ่มมหาวิทยาลัยกำกับรัฐในเขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของกลุ่มนักศึกษาต่างชาติ

1.4 การสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความพร้อมและมีเครื่องมือที่จำเป็นในการใช้การสื่อสารเชิงอารมณ์ และส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งส่งผลให้ค่าเฉลี่ยการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีค่าสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ลวดคำ (2565) ที่ทำการศึกษารื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี แสดงบทบาทภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใส่ใจผู้อื่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเคารพความเสมอภาค และแนวทางการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คือ หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา

การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสื่อสารเชิงอารมณ์ในการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเข้าใจและการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการทางจริยธรรมที่สำคัญและส่งผลดีต่อบรรยากาศการทำงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ (2567) ที่ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาแบบผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ มนุษย์สัมพันธ์ การ

บริหารงานแบบมีส่วนร่วม บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม และการบริหารการเปลี่ยนแปลง อันจะส่งผลให้ผู้บริหารมีการแสดงออกที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สภาพการสื่อสารเชิงอารมณ์เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สามารถเป็นแนวทางให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจนำไปใช้เพื่อในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอารมณ์ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารเชิงอารมณ์ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอารมณ์ที่สัมพันธ์กับภาวะผู้นำ

เชิงจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ. (2567). การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 10(2), 60-68.

จุฑามาศ ดีแป้น. (2563). การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิตติพร ศุภสิทธิ์ธาร. (2566). EQ (Emotional quotient) ความฉลาดทางอารมณ์. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2567,

จาก <https://www.medparkhospital.com/lifestyles/eq-emotional-quotient>.

ทัศนีย์ เจนวิสิสุข. (2554). การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธีร ชัยสุทธิ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารความพึงพอใจต่อการสื่อสารและประสิทธิภาพของการ

สื่อสารภายในองค์กรของผู้ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต (นวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและสังคม) มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธีรวิทย์ แพบัว. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียน

มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารครู

ศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 55-68.

ธวัชชัย ศรีสุภา. (2558). การสื่อสารและการพัฒนาความสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นันทนา นันทโรภาส. (2564). การสื่อสารแบบรู้ๆ ของท่านผู้นำ อาจนำไปสู่วิกฤติยิ่งกว่า ? คุณกับ รศ.ดร.นันทนา ผู้นำ

ระดับโลกที่ดีสื่อสารยังงัย ? หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์, 4(2564), 1-3.

พัฒนจิตา รุ่งหิรัญธนาภิตต์. (2559). ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการสื่อสาร ความผูกพัน และความพึงพอใจ

ในงาน และบรรยากาศในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของ พนักงานบริษัทเอกชนใน

กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- ไพโรจน์ ญัตติอัครวงศ์. (2562). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์กับผู้บริหารยุคใหม่. วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 7(2), 12-26.
- รัชนี้ จอมศรี. (2565). แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วลัยพร ศรีรัตน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์. วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร, 6(10), 408-422.
- วิชา จันทรทอง. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยการสื่อสาร ความฉลาดทางอารมณ์ และ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจากที่บ้านของพนักงานบริษัท ฟิลิปส์ประเทศไทย จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต (การจัดการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลลักษณ์ ฐักิจ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลก. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(2), 427-446.
- วิศิษฐ์ เกตุรัตน์กุล. (2566). รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโครงการโรงไฟฟ้าชุมชนเพื่อเศรษฐกิจฐานรากในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(2), 237-250.
- สิงห์คำ ยอดปานนท์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนิสา โกยดี. (2559). การสื่อสารในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อับดุลฮาเร็ม ยูโซ๊ะ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เอกชัย ลวดคำ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เอกรงค์ ปั่นพงษ์. (2566). พลังการสื่อสารผ่านแนวคิดอำนาจละมุน (Soft power) ของประเทศญี่ปุ่นใน หนังสือการ์ตูน ยอดดัดพิมพ์อันดับ 1 ของโลก “วันพีซ”. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 27(2).
- Boomsma, A., & Hoogland, J. J. (2001). The robustness of LISREL modeling revisited. Structural equation models: Present and future. A Festschrift in honor of Karl Jöreskog, 2(3), 139-168.
- Brown, M. E., & Treviño, L. K. (2006). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. The Leadership Quarterly, 17(6), 595-616.
- Ceyda Başoğlu. (2016). Role of Emotional Intelligence in Conflict Management Strategies of Nurses. Asian Nursing Research, 10(2016), 228-233.
- Goleman, D. (1995). Emotional intelligence: why it can matter more than IQ. New York: Bantam.
- Griffin, Ricky W., and Gregory Moorhead. (2014). Organizational Behavior Managing People and Organizations. (11th ed.). Ohio: Cengage Learning.
- Robbins, S.P., and Judge, T. (2013). Organization behavior. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.

Solomon, D. H., & Theiss, J. A. (2012). *Interpersonal communication: Putting theory into practice*. SAGE Publications.

The Oxford Review. (2024). **Affective Communication: Definition and explanation**. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2567, จาก <https://oxford-review.com/oxford-review-encyclopaedia-terms/affective-communication>.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2567

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณธราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ชญาณต์ม บัญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช บุญเขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แนนเนียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วารสาร

การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

Educational Administration and Innovation Journal

